MARCI AURELII SEVERINI
QUÆSTIONES ANATOMICÆ QUATUOR

PRIMA,

DE AQUA PERICARDIA.

SECUNDA,

DE CORDIS ADIPE.

TERTIA,

DE PORIS CHOLIDOCHIS.

QUARTA,

OSTEOLOGIA PRO GALENO ADVERSUS ARGUTATORES

EPIDOCHÆ IN TOTIDEM ALIAS JULII JASOLINI.

(o)

FRANCOFURTI,

Apud HERMANNUM à SANDE.

M.DC. LXIIX.

U.

De Viris Clariſsimis

JULIO JASOLINO
&
MARCO AURELIO SEVERINO,

Idem argumenti profeſſis
RHEINHOLDI DEHNII PRUSSI
Hexaſtichon.

QUos eadem geminos virtus Heroas in uno eſt
    Viſa repoſcentes conſociare jugo,
Debuerat natura uno conjungere partu:
    Tam benè conjunxit gloria & artis honos.
Feciſſet; ni privatim tam grande fuiſſet
    Divinum ingenium competiiſſe viris.

IN JULII JASOLINI

Quæſtionem Anatomicam de Aqua in Pericardio, volentis eam conflari partim ex ſero quatuor vaſorum cordis partim ex potulentis per aſperam arteriam lentè delapſis, Marci Aurelij Severini Tharſienſis ἐπιδοχὴ prima, §. I.

NE mihi quidem inviſa fuerit Adraſtæa, nec ſuccenſuerint Præceptoris Jaſolini manes, nec taxârit me cenſor ex obliquo quispiam, quod aliâ, quàm is, inceſſerim viâ ſuper eâ diſceptatione quâ quæritur, an potulenta omnia ſolemni naturæ decreto delabantur in pulmonem; an ad ſtomachum faceſſant. Nullam, inquam, à Magiſtro diſcrepans mihi, vel illi faciam injuriam, quin verò nec Hippocrati, nec Platoni, primis huius opinionis aſſertoribus, quando pro veritate comperienda, aut comprobanda nulla major, quàm Philoſophandi libertas. Iaſolinum verò quod attinet, eſt huius mihi dignitas à meæ non longè loco, quin meæ mihi animadverſio concepta atque inſtituta eſt eò conſilio, & cautione potisſimum, ut quam ego in antiquum Doctorem quandoque reverenter ac modeſtè non attigiſſem, liberior alius cenſor inclementius aliquando fortasſis apparuiſſet: deinde Viri cuiuſpiam exerceri pacatæ commentationes, emolumento potiùs decoris, quàm detrimento judicio capiendas. Malis enim agri tui cultũ & exarationem, an neglectum atque contemptum? at exiſtimationis eſt plerumque bonæ lucrique provideri, quæ ſcripſerit antè quiſpiam potiùs, quàm ignoſci. Sic quod ad me ſpectat, quod adverſus mea quis bonus amicè & placidè pro veritate conſtruxerit cenſurã, feram καθ' ἐπιεικίζειν æquius prætacito ſcriptionis neglectu atque deſpectu, præſertim quando

Inſinuatio §. I.

Hippoc. & Plat. ſententiæ.

> Non eadem ſentire bonos de rebus honeſtis
> Incolumi licuit ſemper amicitiâ.

Verum quid multis? oſtendam non gravem habendam à quoquam adverſus

Ex fide bona ex æquo & bono ſtatuere.

 verſus

verſus ſe ipſum philoſophandi libertatem. Enimvero vel arbiter Julius & ipſe pro me vadatur, qui ſub inſinuatione prima ad quæſtionem de poris cholidochis adverſus Gabrielem Fallopium & huius obſervatores: Inter Medicos, ait, ſæpe variæ ſententiæ, & contentiones oriuntur, quæ ſi ad indagandam veritatem habentur, & ut poſteris proſint, debent ipſis contendentibus, nedùm amicis placere; ita enim veritas ipſa clariùs eluceſcit. Verùm quod eram facturus, id jam præſtabo.

Aggreſſ. ad confutationem. §. II.

Eminentia virtutis, atque auctoritatis Majeſtas impulſu quodam incredibili, velut fluctus in alto ratem, transverſos homines agit. Suppoſitum Homeri Hippocratiſque nomine reveritus Plato prior, poſterior verò Plutarchus id ſentiſſe creduntur, quos ſequutus eſt Jaſolinus primus, at non Eraſiſtratus, qui medicorum, ut Macrobius ait, veterum nobiliſſimus invectus eſt in Platonem, dicens, illum retuliſſe longè diverſa, quàm ratio deprehendit. Dicas enim eſſe fiſtulas inſtar canalium, easque ab oris faucibus proficiſci deorſum, & per earum alteram induci, delabique in ſtomachum eſculenta omnia, & potulenta, ex eoque ferri in ventriculum, quod Græcè appellatur ἡ κατακοιλία, atque illic ſubigi digeriq; ac deinde aridiora ex his recrementa in alvum convenire, quod Græcè κῶλας dicitur: humidum autem per renes in veſicam trahi, & per alteram de duabus ſuperioribus fiſtulam, quæ Græcè appellatur τραχεῖα ἀρτηρία ſpiritum à ſummo ore in pulmonem, atque inde rurſum in os, & in nares commeare, perque eandem fieri meatum; ac ne potus cibusve aridior, quod oporteret in ſtomachum ire, procideret ex ore, labereturq; in eam fiſtulam, per quas ſpiritus reciprocatur, ex eaque offenſione intercluderetur animæ via, impoſitam eſſe arte quadam, & ope naturæ, quaſi clauſtrum mutuum utriusque fiſtulæ, quæ ſibi ſunt cohærentes; eamque inter edendum bibendumque operire, ac protegere, ne quid ex eſca potuvè incideret in illud, quaſi æſtuantis animæ iter, ac propterea nihil humoris influere in pulmonem ore ipſo arteriæ communito.

Adverſus Platonem, Eraſiſtrati firmamenta Macrob. verbis recitantur.

Eraſiſtrateæ probationis confirmatio ſecundum Macrobiũ, §. III.

Hæc Eraſiſtratus. Cui ſuccinens ſeu Plutarchus prior, ſeu vir hunc imitatus Macrobius, inquit, ut ex imo vera ratio conſentit; cum enim cibus non ſqualidus ſiccitate, ſed humoris temperie mollis ventri inferendus ſit, neceſſe eſt eadem via ambobus patere, ut cibus potu contemperatus, per ſtomachum in ventrem condatur, nec aliter natura componeret, niſi quod ſalutare eſſet animali. Deinde cum pulmo & ſolidus & levigatus ſit, ſi quid ſpiſſum in ipſum deſcenderit, quemadmodum penetrare aut transmitti poteſt ad locum digeſtionis: cum conſtet ſi quando caſu aliquid paulò denſius in pulmonem violentiâ ſpiritus trahente deciderit, mox naſci tuſſim nimis aſperam, & alias quaſſationes, usque ad vexatio-

xatio-

xationem ſalutis? Si autem naturalis via potum in pulmonem traheret, cum corpulenta bibuntur, vel cum hauritur potus admiſtus granis; ſeu ex reliqua denſiore, quid iis ſumptio pulmo pateretur? Unde à natura proviſa eſt, quæ cum cibus ſumitur, operimentum ſit arteriæ, ne quid per ipſam in pulmonem ſpiritu paſſim trahente labatur, ſicut cum ſermo emittendus eſt, inclinatur ad aperiendam ſtomachi viam, ut voci patere permittat. Eſt & hoc de experientia notum, quod qui ſenſim trahunt potum, ventres habent humidiores, humore qui paulatim ſumptus eſt, diutius permanente, ſi quis verò avidius hauſerit, humor eodem impetu quo trahitur præterit in veſicam, & ſicciori cibo provenit tarda digeſtio. Hæc autem differentia non naſceretur, ſi à principio cibi & potus diviſi eſſent meatus. Quod autem Alcæus poeta, quin & Cratoſthenes in epigrammate, Eupolis in Colacibus, & Euripides alicubi, Scaliger in primo de animantibus ait, & vulgò canitur, ideò dictum eſt, quia pulmo revera gaudet hnmore.

Potus quomodo tardioris & celerioris digeſtionis cibi cauſa ſit.

Ita quidem uterque neganti problematis parti faverunt; contrà quos, tum apud eundem Macrobium Euſtachius pugnarit, Platonem tutatus. Reliquum eſt, ut hujus rationes diluamus, quin explodamus, & illudamus, ſi quidem naturalis oſtendendi problematis conatus cum omnis in anatome nitatur, anatome quidem in Platonica demonſtratione tanta eſt, quanta nuſpiam apparet: itaque futilis, & deridicula non Veſalio ſolum atque Fallopio, ſed & mediocri cuique fabricæ contemplatori videbuntur. Sed ſingulas nos argutationis partes diſpiciamus. Primum enim epiglottida communis fecit uſus ſtomachi & gargareontis viis, quaſi ſit inventum naturæ ad tegendos detegendosque certa alternatione vias cibatus & potus, dum ille ſtomacho tranſmittitur, hic verò pulmoni ſuſcipitur.

Noſtra contra Platonem diſputatio, §. 4. Reſponſa & occurſationes ad argumentationes Platonis.

Deinde dicit pulmonem tot meatibus deſtinatum, & interpatentem nimis, non ut ſpiritus egreſſiones habeat, cui exhalatio occulta ſufficeret, ſed ut per eos meatus ſi quid in pulmonem deciderit, ſuccus ejus mox migret in ſedem digeſtionis. Cæterum ubi dicunt ſuccum pulmoni rejectaneum refundi in ſedem digeſtionis, homines quæſo, qua via? Vides per hæc ademptum pulmoni reſpirationis officium, tantum ut ſervetur ad rejectandas ſuperfluitates in officinam primam culinæ naturalis. Ita à confirmatione pulmonis rimoſa perperam concepta ratio fallens adſtruitur recipiendæ cibalis portionis, & abjiciendæ, quo quid inauditius in legitima pulmonis analyſi? præterquam quod audi formam argumentationis.

Arteria diſciſſa potus qui non deglutitur, rejectatur nil offenſo ven-

triculo, quod ſignum eſt non curantis privationem ſtomachi luentis per vim abnegatam potionem, quaſi non poſſit aliquando ſtomachus carere potulenta portione, quaſi rejectatio potulenti non poſſit eſſe cum diſciſſione etiam œſophagi per quam ſcilicet ſolam rejectet.

Quibus æger eſt pulmo, accenduntur in maximam ſitim, quod non eveniret, niſi eſſet pulmo receptaculum potus. Hoc quoque intuere, quod animalia quibus pulmo non eſt, potum neſciunt. Natura enim nihil ſuperfluum vult, ſed membra ſingula ad aliquod vivendi miniſterium fecit, quod cum deeſt, uſus ejus deſideratur. Hic reſpondeo, contrariam opinionem noſtram nil contaminant aut labefactant. Enimverò ſcire licet pulmones iis præciſe tributos animantibus, quorum cor impenſe calet, uſque adeò ut pro modo caloris agitentur ipſi. Statuit autem Ariſtoteles 3. de part. animal. c. 7. calorem animantium definiri, atque adeò, quæ frigidiores ſunt animantes pulmonibus ſunt caſſi, quo caſu non conficitur, ut propterea quod pulmonibus careant, & non potent, indè ſint pulmones ſubjecta ſedesve ſitis & potus. Verum rectè conficitur, ut quia minus calidæ ſunt illæ, ſic & pulmonem non agnoſcant nec ſitim. Non igitur, quia non potant, deficit pulmo, verum quia cordis æſtus non eſt, non præbitus pulmo eſt ad ventilandum, & calidum nativum ſatiſſimè repurgandum. Deinde nec quoniam exæſtuat pulmo, propterea ſuſcitatur ſitis, ſed ſuſcitatur hæc, quia per calfactam contagio gulam, & os ſtomachi ſic exareſcit ad ſitim. Porrò ſtomachi os à natura conſtitutum eſt, ut appetat frigidum & humidum neceſſitate ſiccioris alimenti madidandi, vel irrigandi, ut fiat elixatus, qui elixatus cum neceſſarius omninò ſit, neceſſariam item requirit humidioris ſubſtantiæ præſentiam. Unde liquidò poteſt apparere, quod ſtomacho congruat potulenta portio, quam pulmoni demandavit, neſcio plus ex Hippocrate an ex Poetis Plato; quamquàm ex Ariſt. lib. de part. animal. eò viſus eſt acceſſiſſe, ut diceret pulmones præcipuam cauſam fortaſſis effectricem ſitis. Verum efficit ſitim pulmo meâ ſententiâ, cum arefactus & percalfactus proximum os ventriculi trahit in conſenſum, quod os quidem communi omnium medicorum conſenſione, prima & præcipua ſedes eſt appetitus, ac proinde famis, ac ſitis, ut demonſtravit latinus Tancredus Camerotanus Præceptor in Phyſicis meus in opere de fame, ac ſiti. Illa autem adeò in aſſenſus multorum hominum proceſſit opinio de pulmone, ut ſedem hanc aquæ dixerit author Anatom. Vivorum c. 2. medio.

Locus Ariſtotel.s de pulmone expenditur

Hippocrátes undè hanc hauſerit ſententiam.

Poſtremò Plutarchus adſtruit per adverſarium dogma, futurum ut veſicæ ſupervacua corpori ſit affabricatio, quippe quod communicatis

in

in ventre potulentis & eſculentis unus eſſet exitus per inteſtina. At verò ſeorſim veſica ſuas demittunt ſingula ſuperfluitates: humidum hæc, aridum illa. Quum igitur ad veſicam liquidum attinet, nequit utique proficiſci de ventriculo, cujus eſt expromere ſicca: verùm benè reſpondet pulmonis ideæ, cujus eſt udas reddere reliquias: igitur &c. Accedit autem, quod nulla ciborum qualitas ſeu viſibilis, ſeu olfactilis excreta in urina recipitur, aut ſentitur, nimirum quod ventre, ſicut nos ex adverſo volumus, minimè fuerit commiſta.

Adſtruunt mox & aliquid de Veſicæ epigenomenis. Enimverò calculi qui ſæpè numero in veſica concreſcunt, ingenerarentur oportet & in ſtomacho; ſiquidem hic effluvia potuum experiretur. Atqui hoc non fit, igitur non fit aliud, quod humidi totius per ventrem ſit via. Quæ quidem omnia argumenta tametſi dedignentur ut ludibria diſſolvere profeſſores Anatomici, nihilominus clementior eadem diſcutere non gravabor. Vana quidem eſt hypotheſis de vano per nos uſu veſicæ, quando per inteſtina ſuus eſſet exitus humori, ſicut & gallinis, quibus renes non ſunt. Animantibus enim perfectionibus ſui ſunt renes ἀπὸ τοῦ ῥεῖν, quod eſt defluere, nominatis, per hos enim duplos fluit urina, quæ per urinarios τοὺς οὐρητῆρας Græcè dictos meatus delabitur in veſicam. Non concedit autem per inteſtina, niſi ſolidum excrementum. Liquidum enim ab exordio nutrimenti recepti de ventriculo per hepar, vadit perpetuò cum ſanguine venæ maximæ deſcendentis & deferentia per aquæductus renales, ex quibus & à renibus fit lotii decurſus ad extremum ſuum condum, quæ veſica eſt. Quemadmodum pluvia, quæ de compluribus aquagiis ad glaream delapſa depluit in ſupremam ultimam ciſternam. Itaque quid garriatur de ſupervacanea veſica, de conductioribus potioribus inteſtinis? de ventriculo pocula renuente? de admittente analogo pulmone? de nullis reſpondentibus, aut colore, aut odore qualitatibus ad ventris elaborationes? ſanguinis inquam adornationes & immutationes non primæ ſunt chylificæ officinæ, ſed ſanguificæ poſterioris.

Quod ad calculos ſpectat; plurima veſicæ & ventriculi percoctoris eſt imparitas. Omitto paſſivum uſum veſicæ, ventris activum, focum & calorem ineffabilem hujus, frigus impenſum illius, ſimplicitatem hujus extremam, miſcellam illius, nec ſitum utriuſque diſcutio. Devenio tantùm ad materiam calculorum, qui tartarum eſt multiplex quotuplex ediſſeruit Aureolus Theophraſtus in eo libro. Porrò terreſtris hæc quæcunque portio perpetuò reſidua eſt, non uſpiam meteora, vel alipeta: quas ob res quid opus eſt atteſtari generationem calculorum in veſica

Materia calculorum

ſica

Jaſolini circa hæc lapſus notatur. ſica ſolennem? in ventre vero ſuperiori nunquam apparati conſuetam? quamquam & in meteori generatione fallitur apertè noſter adverſarius, quando vel decem numero ſunt hiſtoriæ per Ioannem Schenkium ex totidem egregiis autoribus collectæ, ac teſtatæ lapides in ventriculo genitos ovi gallinacei magnitudine intolerabilibus, aſſiduisque tormentis diſcruciantes. Ad quam omnem noſtram oſtenſionem, ſiquidem illud obtendat, quod perſæpè viſum eſt, ingurgitatam potionem citiſſimè reddidiſſe; quo temporis compendio ſtultum eſſet circuitum illum longinquitatis tantæ cauſari, verum par eſſe ut pulmonis viam ſequamur. Ad hæc ego obſtiterim ad hunc modum: à ventriculi latere ſiniſtro ad lienem diſtentum eſſe vas breve, de ſummo propè lienem ramo ſurculum, qui in biſulos aquæ lienes humorem in ventriculo collectum facili negotio poteſt amandare, undè per arteriam cocſiarum ad renalem ſiniſtram, & indè ad ureterem, & hinc ad veſicam lotia permeant expeditè. *Laurentius l. 4. inſt. Anatom. c. 4. p. 123.* Sic deducendi compendium fit natura depulſus iſtos curante, ac liene per æſtum attrahente per iter alioqui quanto brevius, tantò etiam amplius, & accommódatius. Ita redimitur in prolixiore circuitu longinquitatis, cito vero levatur ab ejusmodi ſarcina venter. Quum autem tranſitus hic præproperus aquarum ſcatentium medicatarum vulgo referri conſuevit ad tenuitatem levitatemque potabilis aquæ largiſſimis hauſtibus voratri: ego nihilominus haud dubito neceſſitatem cogentem fieri multa, quæ perſuaderi mentibus ineruditis facilè non poſſunt. *Confutatio noſtra* His ſic abolitis Platoni ſuffragantibus rationibus, cæteras quæ per nos adverſantur adducere non dubitabimus.

§. VI. I materia. Si per arteriam tracheiam deſcenderet potus tralata brevi in pulmones materiâ, pulmo gravaretur. Hic autem ad levitatem ſolum utilis in levitatem adjuvari, & conferri, non autem deprimi debet; quare nullus naturæ finis, nullumque conſilium fuiſſe potuit, ut hos aquæ delapſus permitteret, benè quidem in ſtomachum dirigi voluit, qui benè capax ad potulenta etiam alimenta recipit arídiora, ad quæ alioquin elixanda & elixata deducenda requiritur τὸ ὄσχημα τροφῆς. Quam videntes adverſarii difficultatem ſeſe tutati ſunt ex diſtinctione, quod aliqua è tracheæ foribus portio translabatur ad mediocriter mollienda, inque ſuccum alimenta convertenda. Verum exilia hæc inſtillatio ſic parum patet, ut multò major in abſolutione requiratur, quemadmodum olla ſit aquæ plena neceſſe eſt, ut lentes incoquantur.

II. A fine. Si vero finis hic aſſeratur, pro libito voluntatis, aut vi neceſſitatis intermittendus in vita facile, jam non finis legitimus & probatus, verum fortuitus caſualis foret.

Medica-

Medicamenta fluida parata ad lentoris inteſtinorum, ad Scirrhodes affectiones, ad exigendas hydropas tum quidem jecinoris tum pulmonis & cæterorum; ad diffringendos calculos acerrima, atq; adeo plerumque mineralia auctiora, & empyretica & exæretica etiam; ad efficacitatem in ſummo vitii renixu, materiæ refragatu, & loci longinquitate neceſſaria planè ſunt hæc in pulmonem & ad cordis veſtibulum delapſa, quantum quæſo te, ſi veritatem amas, officerent vitalibus hiſce viſceribus? & quam hoc facile citoque perderent viroſe ſucci, & φαρμακώδεις venenoſa qualitate ſuffuſa medelæ? Certè vel hæc admota labiis continenter occiderent. Huc autem quid non produxerim ea quæ ſcripſit Hippocrates l. 4. de morb. t. 53. p. 394. col. 2. M. Si vero aliquid ex his medicamentis in pulmonem perveniret, videtur mihi magnum aliquod malum inducturum eſſe: pituita enim de capite deſcendens eum valdè brevi tempore exulcerat. Tenera enim & rara res eſt pulmo, & ſi exulceratus fuerit, non benè habebit homo ille, ob dictas à me cauſas. At vero venter à medicamento non exulceratur. III. A formis medelarũ.

Huc autem audi producta per Riolanum in adverſ. ad Anatomen Bartholini pag. 425. quo ſunt; Si verum eſt potus aliquam portiunculam deerrare in pulmones, & prolabi poſſe guttam aliquam ad pericardium probabile ſit, ab experimento facto à Jaſolino, qui in diſſecto cadavere cum inveniſſet pericardium adeo humore diſtentum, ut eo preſſo aliquid per os effluxerit: Quæro, an tutum in ſuſpicione, vel certa conjectura pericardii multo ſero diſtento, & præfocantis tentare blandum emeticum, nam violentum cor ſuffocaret, ut thorax agitatus cum pulmonibus, per eos vel reſorbeatur ſerum, vel excutiatur in pulmones, ut per eas vias, quas ſubiit, remigret. Scio Hippocratem in aſthmate, & aliis affectionibus pulmonum vomitum conſuluiſſe. Hæc abigens Riolanus, eo inclinaſſe videtur, ut affirmaret potius quam negaret, quod ſi eſt, à recto longè aberravit; quandoquidem guttula medicamenti vomitorii, non vehementis neque violenti, quale cavit ipſe, tantæ mehercule facultatis non eſſet, ut aquam ambitu cordis profundo vallatam attrahere, ad ſe rapere, atque attollere valeret. Medicum quippe viribus & magnitudine deſtillatum emeticon aqua confuſum qui non torpeſceret? præterquam quod catarctica non educunt niſi nobis adverſaria. Deque pulmonibus fœdam & putrem eructare colluviem aliud eſt, quam amplexam & amplexabilem humorem invicto de viſcere præripere: Ut & ad illud Hippoc. reſponſum ſit.

IV. A vomicæ delapſu in aſperam arteriam.

Quid autem ſi vomica in palato vel oris parte quacunque ſanioſa putrisque refundat ſeſe in eam cavitatem? Nonne effluxu perpetuo

corrumperet pulmones,& vitam peſſumdaret naturæ ? verum id revera non comperimus. In ſtatu vero ſanitatis & ſaliva quoque proflueret, qua incommodare poſſet ſuo nitro: non & incommodare refluxus evomitorum è ſtomacho præſertim æruginoſæ bilis, & ſimilium humorum? quod utique non eſt viſum. Ad ſummam itus reditusque malignarum ſuperfluitatum, quæ affluunt in dies ore.

V. A crebro tuſſiendi & vellicandi motu. Præterquam quod excitarent continuo tuſſim exaſperata trachæa, & vellicatis teneritatibus pulmonum. Acetum quoque & aridæ, quæ ἀνταξηριακα ſunt & pulmonibus infenſa, quantum hos infeſtarent? quam vehementem promptamque tuſſim excitarent? Quin & arteriacæ, ſi

VI. Ab acidorũ aſſumptis. foret his ſolemnis ductus ad pulmones, huc facilè delaberentur, & frugiferæ in promptu perciperentur, ita ut continuò conquieſcere deberet tuſſis. At vero non tanta hæc utilitas perſentitur; verum neque etiam

Ad inſtantiam. uſu longo conſedit aut levatur aſperitas arteriæ propter naturam. Jam vero cum inſtant contendentes, fieri delapſum illum ex tempore; rurſus ego renitor affirmans per qualitatem non per corpus ipſum deſcendere vim lenitricem. Quod ſi facilem eductum adſtruas materiæ purulentæ, ut per hunc pariter confirmare velis alterum acceſſum ſubſtantiæ potulentæ; dicam intereſſe diſparitatem non obſcuram, quando per impulſum infernè corporis adſcendentis cedit non ingratiis epiglottis; ad deſcenſum vero magis coaptatur, quàm adaptari membranu[illegible]m par eſt:

VII. A naturæ irrito labore. Quam vano rogo te conſilio quam irrita opera natura contexiſſet operculo laryngem?

VIII. A providẽtia naturæ. Adde, quod ſi natura providit, ut frigidus aer non infeſtaret pulmones prohibente epiglottide; quid huius uſu nullum feciſſet ad aquæ ſubitum incurſum. Ariſtoteles porro ſublata epiglottide, & aere continuò ſublapſo certus fuit fiere phthiſin; facit autem huc hiſtoria, & ob-

Hiſtoria epiglottidis exeſæ. ſervatio in Turonenſi viro, cui per Syphilidem exeſa epiglottide dum deſcenderet cibus aut potus vitæ deſcriminoſos, per plures annos fuit. Cum autem liquida perpetuò fuerint ipſa voranda, execto poſt obitum cadavere modica & ſolemnis inventa in pericardio fuit aqua pulmonibus admodum flaccidis laxisque defœdato inſuper colore, quam certa

Georg. Beaird. Scotus. fide rem Georgius Beaird. Scotus medicus & Philoſophus accuratus referebat.

IX. Ab officio pulmonis præparandi aerem frigidiorem. Præparatur aer à pulmone frigidus, ut ne ſit ametricos viſceribus vitalibus, aqua vero quo cruda pacto nec quaquam modificata ſine detrimento viſcerum ad ipſa deſcendat? Adde verò quod gravius & importunius eſt aquæ craſſioris & obnitentioris, quam aeris mutabilioris, & lenioris offenſamentum: aqua enim cruda ſi cibis commixta laxare, deprimere,

primere, labefactare conſuevit tritunicum ſtomachum; quid non & leviſſimos pulmunculos? Momentum: adde, quod & aquam cognatam piſcibus pulmonum expertibus repellendam ſtuduit natura bronchiis huic uſui confictis Ariſtotele autore lib. de reſpir: quantum igitur majore ſtudio, & cautione repellenda ſit ab animantibus, quibus cognata non eſt eadem? Quis finis, aut providentis naturæ, conſilium dicas omnino neceſſarium, ut potatæ aquæ tranſcurſus ad pulmones foret? Aquilis enim, quæ calidiores natura ſunt, quid aquæ refrigeria veſana denegaſſet? X. A bronchiis piſcium. XI. A naturæ conſilio & exemplo manifeſto.

Denique nulla via patet ex bronchiis ad pericardium, & ubi quæpiam eſſet, recurrendum foret ad venam arterioſam, & inde ad arteriã venoſam, & hinc demum ad corpis levum ſpecu: quam quidem ab arteria trachæia vel à pulmone ad pericardij receptacula viam debet unusquisque qui receptorem potus pulmonem facit oculte monſtrare, præſertim ea neceſſitate, quod nullus à pulmonibus ad cor ductus oſtendit experimentis, quæ comprobanda nobis reliquit oſtenſis jam locis pluribus uno Galeno. XII. A negata via.

Sed & Ariſtoteles l.3. de part. animal. c. 3. ſic ineptiam confutavit: Ante gulam arteria poſita eſt. Quamquam impedimento ſit, cum cibus ingeritur; nam ſi quid vel cibi vel potus in arteriam delabitur, ſtrangulationes, tormina, & tuſſes graviſſimè incitantur; quamobrem non audiendi ſunt, qui in hac potum meare dicunt.

Hæ paucæ noſtræ ſunt de pluribus rationes adverſatrices Platoni. Cæterum ubi M. Hippocratem obtrudunt, qui primæ opinionis eiusdẽ creditus eſt autor; his ergo pronunciatis ſic occurro; Novum, hanc unã non eſſe in Hippocratis promulgatione tricam. Vetuſtiſſimum, omnium hic autor nec eſſe fuit, ut præterquã irreſpicias cacographias experiri & adulterinas adſcriptiones, de qua prolixior eſt ſermo tum Galeni prioris in has interpretationes, tum Hier. Mercurial. cenſurâ Hippocratæa, quos viros ego nunc ſequutus, ajo non hæſitabundus, librum de corde non genuinum, tum propter complures alogias (harum una, quod pulmo frigidus aëris refrigeretur inſpiratione) tùm quòd l.4. de morbis n. 31. Cæterùm, inquit, hominibus quibus potus in pulmonem ferri videtur, adverſabor, haberque ſe res hoc modo; procedit potus in ventrem, à ventre autem in reliquum corpus expenditur. Liber Hippocratis de corde non genuinus cenſetur.

Eſt igitur ſuſpectus hic de corde liber, tùm hoc tergiverſatorum optimorum nomine, tùm & propter dictas aligias, An verò ſi Hippocratis ſententia nobis intelligenda ſecundum Antonium Sanctacrucium in l. Hippocraticæ Philoſophiæ p. 107. quod per rimulam aqua tanquam

per parietem, quemadmodum linctus medentium præcepto faucibus diu detinetur, ut lentè cadant ad leniendum in arteriam, & ſint arteriaca. Quod ſi tinctum ex aquæ coloratæ potu ſuis in ſevum guttur Hippocratis experimentum attexas dixerim & eandem tincturam longo potus inſtillatu pariter factam.

Oportet autem his quæ dicturus ſum mentē adhibere ſermonis argumenta, quod potus non procedit in pulmonem: ſed dicant. Accidunt n. apertè quæ modo dixi omnibus quoties aliquid cibi delapsū eſt: profectò opinionem eorum qui potum hac admitti exiſtimant irridendā eſſe plura oſtendunt; meatus enim nullus de pulmone ad ventrē pertinet, ſicut ex ore gulano tendere cernimus, quin etiā per vomitū & nauſeā, unde nā humor remeet, incertū nō eſt. Adhæc humorē non cōtinuò colligi in veſicā, ſed priùs in ventrē certū eſt; excrementa alvi tingi videntur, fæce vini atri, vulnere etiam ventris ſæpe hoc idem patefactum eſt; ſed etiam ſtultas opiniones admodum ſcrutari ſtultum fortaſſe eſt, Ariſtotele ſic monente, lib. de part. 3. Gal. 1. artic. 9. & Arnob. contr. gent. 1. Arteria verò, quod exterior, ut diximus, poſita, à cibo infeſtatur modò natura ad hoc molita eſt minorē linguā viviparā obtinet, ſed ea tantum, quibus pulmo ac cutis pili intecta non cortex non penna operimento excorticatis pennatisque guttur vice lingulæ operientis ipſum contrahitur, & deducitur, quemadmodum illis operitur aliundè & aperitur, videlicet cibo ingerendo, ne quid illabatur, quod ſi quid erroris in eo motu committitur vel deerrante cibo in alienum tramitem, vel reſpiratione præveniente tuſſes ſtrangulationesque excitantur, ut dictum eſt, tam verò ſolerti ingenio motus & lingulæ linguæ habitus à natura eſt, ut omnibꝰ neq; in ore cum molitur cadat ſub dentes, neque cum per fauces meat in arteriam labatur. Hæc Ariſtoteles. Qua prior Hippoc. & ſua propoſuit text. 33. l. 4. de morbis pag. 394. argumenta, quæ convenient aliqua parte cum prænarratis aut diſſentiant, tædio non ſit huc ea produci, quæ ſunt. Cæterùm hominibus quibus potus in pulmonem ferri videtur adverſabor, habetque res ſeſe hocce modo: procedit potus in ventrem, à ventre autem in corpus expanditur. Oportet autem his quæ dicturus ſum mentem adhibere. Sermonis argumenta, quod potus non procedit in pulmonem, ſed in ventrem, hæc ſunt: Si enim potus non procederet in pulmonem, quàm pulmo expletus eſſet, homo non facilè reſpiraret, neque loqui valeret, non eſſet, pulmone pleno exiſtente, quod reſonaret. Et hoc quidem unum argumentum eſt. Deinde ſi potus in pulmonem procederet, cibi nobis exiſtentes non ſimiliter concoquerentur. Atq; hæc duo argumenta exiſtunt. Haſtenus refragati principes viri: ex junioribus

Ariſtotelis verba expenduntur.

Hippocrat. argumenta conſiderantur.

bus verò fuit & Felix Platerus ſummo vir ingenio, qui centuriâ poſthumâ primâ de perperam excogitatis agens ait, quæ ſenſuum neglectio fecit, ut & in aliis viri graviſſimi non leves errores commiſerint, ut qui potiones in pulmones deferri crediderint. De pericardii uſu Gal. 6. de uſu part. 16. dicitur & alveus cordis & domicilium Hofm. 3. Theor. 19.

§. VI. An extet animantibus viventibus ſanguineis aqua pericardia, & an aqua ſub tunica pericardiâ ex inſtituto ſit natura.

EXpedit nobis hanc diſquiſitionem præmitti ſemel, propterea, quod plerique pericardio viventium aquam, nec ſeroſum humorem congeri genitum ubilibet inficiati ſunt, è quorum numero Matthæus Curtius, ac Thomas à Veiga leguntur, in mortuis tamen non diffeſſi nunc quidem largiorem, nunc parciorem. Iulius quidem Jaſolinus noſter hac quæſtione profeſſus eſt oblatum aliquando ſibi pericardium humore diſtentum, ut manu compreſſum ore ſe facile reddiderit: fœminis verò perpetuoq; viris uberiorem prodidit Veſalius, ſenibus quàm juvenibus pleniorem Riolanus, qui canum & ovium pericardio faſſus eſt nonnullam aquam reperiſſe; faſſus & in Animadv. in Laurent. pag. 240. modicam homini ſano, cui non poteſt cor innatare, ſicut fœtus in aquis uteri, nec propter illam aquam cor lævius eſſe. Sic & mihi ζωοτόμας crebras factitanti, nec non laniis queisq; ſciſcitatus ſum, non multa vivis in quadrupedibus comperta eſt aqua. Quibus experimentis & Hippocratis teſtimonio, qui lib. de corde liquidò pericardij concremento conceſſit, cum Fallopio, Columbo, Piccolhomino, Laurentio, Bauhino, Joſſio, & Hofmanno, non poſſum ab ejusdem hyparxi deſiſtere.

§. VII. An aqua ſub tunica pericardia ex inſtituto ſit natura?

§ VII. De cauſa finali.

QVo conſilio, quove uſu ſub utriculo pericardio ſit aqua, non inter omnes Profeſſores planè conveniunt, quin varia diſſitaque ſcribentium congeſſêre clariſſimi Bartholini, Anat. l. 2. p. 196. quæ ſunt.

Varia de aqua pericardia ſententiæ recenſentur.

I. Prima opinio eſt eorum, qui ex vaſis cordis immitti volunt, ſiquidem palpitationẽ ex copioſo humore phlebotomia curat: voluitque ob fervorem cordis exprimi humorem aqueum, ut in ligno urente. (Huic affinis eſt N. Naſſæ opinio, quæ ex calamento ſanguinis venientis ab hepate ad auriculam cordis eſſe ſtatuit.)

II. II. Alii (inter quos & videtur eſſe Hippocrates) volunt ex potu eſſe, cuius pars aliqua roris modo penetret ex aſpera arteria in venoſam.

III. III. A materia aquoſa ſeminali in prima generatione; ſicut à flatuoſa aer in auribus eſſe putatur.

IV. IV, Huic affinis eſt Jaſolini opinio, qui vult eſſe portionem perfectiſſimam, ſelectam, omnibus numeris abſolutam, humoris ſeroſi ab ipſa natura transmiſſam, primigenio forſan ortu.

V. V. Ab excrementis aquoſis tertiæ coctionis.

VI. VI. Ex ſaliva delabante ex glandulis linguæ in trachæam, unde verò in arterias & cor.

VII. VII. Ex cordis adipe, agitatione in aquam converſo.

VIII. VIII. Ex aëris inſpirati craſſiore portione in aquam verſa.

IX. IX. Et ultima, quæ nobis veriſim lis eſt; ex vaporibus & exhalationibus humidis, ab humoris cordis foràs à motu & calore protruſis, & ad pericardii denſitatem pulſis.

Vſus aquæ pericardiæ ex Bartholinis recitatæ.

Vſus I. eſt: Cor humectare & refrigerare, motumque faciliorem reddere. (Unde quibus abſumptus eſt, cor torretur: quod Caſimiro Marchioni Brandeburgico evenit. Hic Hofmannus contrarius ſtimulum caloris eſſe contendit; ſicut faſciculus ſtramineus, quo diuturnior ſit à fabris aqua mergi ſolet: & ligna quo felicius ardeant humore tinguntur.) II. Ad adipis concretionem facere. III. Ut cor innatando minus grave fiat; & in nullam partem impingat. Hæc ille. Noſtrorum verò academicorum aliqui crediderunt, eam evenire materiæ neceſſitate: at neque hercules injuriâ; verum analogiâ freti combuſtibilium judicium hoc invenerunt ad eum modum: enimvero ſubditis igni viridibus lignis, ubi materiam crudiorem aggreſſus fuerit calor, partim craſſioris fumi glomos elici diſcreveris, partim aqueũ humorem effundi. Mechanico quidem igni reſpondet item animalis & noſter, qui delatum in cordis lares humorẽ percoquens, aliàs quidem aqueã portionem, alias fumidam & pinguem educit: aquea verò quò ſatius loco colligatur, quàm circumſito cordis amiculo? Sic igitur ambienti cordis utriculo ſervata eſt pallens hæc aqua: cæterum vero vaporabilis altera pars ἀναθυμίασιν accedens in adipem conflatur ab opifice, quem dicam mox in epidoche futura de adipe.

Aliæ recenſentur opiniones.

De uſu aquæ pericardiæ ex noſtra ſententia.

Nunc de uſu humoris pericardii dicamus: Hofmannus quidem 3. Theor. 19. ferè ſic ait: Conſenſus eſt omnium, ut cor à liquore illo perpetuum habeat refrigerium, ne contabeſcat. Hanc rationem ego nunquam intelligere potui. Cum enim calor hic cordi ſit ſecundum naturam, quomodo naturam ejus deſtruere poteſt. An verò adverſus cauſas non naturales & ἐπίδακτον θερμότητα; ſed non ſuadetur id mihi.

Sunt

Sunt, qui datam hanc aquam velint, ut facilior ſit motus: ſed hos videbit facilè Galenus l. 15. uſus part. cap. 5. Cæterum, ita cenſeo, aquam hanc eſſe ſtimulum caloris: ut enim fabri ferrarii non follibus tantum, ſed aſpera aqua, ut aucto per antiperiſtaſin calore felicior ſit fuliginum depoſitio: ita hic quoque eundem uſum agnoſce in belluis. Cum enim homo ſit temperatior, non indiguit etiam tot ſubſidiis, quot illæ, &c. quæ Hofm. longo diſcurſu: A quo viro non diſcrepavit. Hermannus verò Conringius auctor tempeſtatis noſtræ nobiliſſimus lib. de igne animali, cap. 12. exiſtimavit calido cordis nativo cohibendo atque adaugendo comparatam. An, addo equidem, quod æſtuoſo frigore obſiſtit, quemadmodum aquam circa vitrum deſtillatorium impoſita proventum ſpiritus vitæ facit. Alii noſtrorum amicorum & collegarum fulcti triplicitate ſunt ſeri graviſſimis rationibus, dicentes, I. genus diſtributum per venæ cavæ ramos emulgentes. II. per venas cordis coronarias. III. per ſubclavias. Digeſtum, inque per venæ coronariæ ramos, qui, ut portionem ſanguinis pinguem expreſſerint in adipea illa corona, ita circum cor impinguendam ſed ſeroſam. Ἀντιςρέφοντες enim ſunt utraque ſpecies, atque ex uno genere deductæ; quemadmodum ſerum & butyri flos ex uno eodemque ſunt lactis concremento. Cæterum ſeu collecto, ſeu transmiſſo, ſive ichore natura procuratrix abuſa eſt, inquiunt hi quidem æſtus cordis contemperandi ſtudio, hi verò pericardii involucri ad commodum cordis reciprocatum oſtendendi gratia. An igitur ex partitione jam dicta coctionis, an ſeri triplicis eſt hæc ſecretio, id eſt, ut una eſt inferioris cavæ ſobolis & naturalis lotii demiſſio, ita ſuperioris & vitalis eſt hæc gradatio? Hæc utraque ſuaſio prima ſit cuivis ejus rei credendæ.

§. VIII. *Curioſius, adhuc de materia ſcatebris & viis aquæ huc perductæ pericardiæ.*

Materia aquæ pericardiæ ex qua examinatur proxima.

HActenus exacta eſt pars una quæſtionis: altera nunc ſupereſt indagatio, quæ ſit ea materia, unde ſuppetat latex, & per quas eo vias inſinuetur aqua. Thomas quidem Campanella præceptor meus lib. medicin. c. 4. artic. 1. pag. 11. Pericardii roris vocati ortus cauſam retulit in vaporem communem aquæ meteoræ materiam his verbis: Vapor autem ex corde exhalans à pericardio cohibitus in aquam vertitur circa cor retentam, ne ſua perenni motione cor areſcat & cineręſcat. Ego igitur reſolutoriâ progreſſus viâ non dubitabo, novam noſtram opinionem adſtruere: mens eſt venari, unde & qualis ſit hæc aqua. Conſtat hujus fontem perpetuum eſſe lienem, tum Hippocratis verbo lib. 4.

de morbis textu 12. tum etiam ratione, quod inter omnia viſcera ſit arteriarum ſobole refertiſſimus. Atqui arteriæ dilutum ſerum continent, lib. de facultate reſpir. ſub calcem. Gal. 1. ſanit. tuend. idem per ſudores ſe levante com. 7. aph. 21. 2. 67. P. nimirum, quod ſanguis earum paucus, tenuis & vaporoſus eſt 4. uſus part. 140. c. & inde in renes arteriæ ſunt omnium maximæ, quæ ab arteria magna deducuntur. 2. natur. fac. c. 4. B. p. 298. & 5. de uſu part. cap. 5. 144. A. Quinimò per ſolas arterias transferri omne omnino ſerum in renes, perque venas nihil affluere monſtravit abſolutiſſimus ſcriptor Herm. Conringius lib. de gener. & motu ſang. c. 25. & Gal. arteriam magnam per veſicam expurgari prodidit 11. Meth. Med. c. 19. Cauſa ejus naturæ conſilii per nos in Phoca illuſtrato differta fuit & accommodata ſpirituum fugacium cohibitioni liberæque vagationi; nulla enim materia commodior aqueo liquore, neque congruentius hoc alterum diverſorium. Adde, quod neceſſitas impulit ſocietatis cum coaptabili maximo contento, quod eſt aerea ſpirituum portio, cum qua concidit facilè humoris aquei permeatio. Ad ſummam & materia & forma & uſus finisque ſeroſæ ichorodisque ſubſtantiæ ſuadent omnes tenuem hanc ſubſtantiam non diſcrepare ſolum concordare cum arteriis. Accedit experimentum, quo comprobavimus in accepto per nos ex crebris arteriotomiis cruorem duplum fermè compertam ichoris portionem, quâ fit fortaſſis ut crediderit auctor lib. de utilitate reſpir. ſanguinem arterialem non concreſcere velut venalem, quanquam & nos eum concreſcere non ſemel obſervavimus.

Ab humorũ ſimilitudine comprobatio.

Ab experientia comprobatio.

Jam igitur, quemadmodum ichorem conſervant alveolis ſuis arteriæ, perpende nunc & quotum continere debeat arteriæ numeroſiſſimæ per lienis parenchyma redundantem ſuum humorem refundant. Itaque & nativum & adſcititium ichorem agnoſcentes arteriæ ſplenicæ, quo refundant aptius (reputavi diu multumque mecum) quã ad cognati cordis piſcinulam accedit, quod & conſentaneum arterialem humor allectabit hæc contra, nempe cavitas omnis inquit l. b. de medico magnus Hippocrates, natura rapere debet. Dum igitur hæc rapit, illa verò ſcatet & diffluit, iis laticibus intercipientur hi prolaxatam calore tuniculam.

At neque deſiderantur viæ quin ipſæ ſi quæ aliæ ſemet exhibebunt paratas & confluas ad humoris tenuiſſimi traductum: quippe refluxus à nullo impeditus, ſed expeditus manet per eandem cæliacam arteriam ad ſuperiores, ad coronarias inde revomere præcipitareque valebit expectatiſſimum ichorem, quæ mihi non difficilis apparet ratio ut lienis arteriis collectus in utriculum pericardium humor deducatur ac transfundatur

tur atque ad uſus à Conditore proviſos cuſtodiantur. Rurſus autem an
velis exploratiore via cum cæliaca contingit phrenicarum oram ad has
committi portionem ichoris, quæ brevi deinde tractu in pericardio eam
deponant, ita præmonſtrante Andr. Laurent. Hiſt. p. 146. Hæc hercle
via non ſatisfacere quæſito non poteſt; & eò amplius, quod lien ſeptum
attingit, ac ſicuti per venas cum mediaſtino communicat, ut Bartholo-
mæus Euſtathius oſtendit, immò verò M. Hippocrates lib. de oſſibus n.
21. ita & per arterias eidem. Itaque longè multiplex eſſe poteſt viarum
delectus cognitus nobis & multò potius naturæ.

Ad inſtantiã occurſatio.

Quod ſi refrageris per id, quod ſunt hæc vaſa ſanguinis, non ſeroſæ
materiæ, quam utramque portionem quis liene retineat, quis inde de-
mandet incomprehenſibile propè ratione? Hanc ſententiam ſi quiſpiam
effutiat inepta ingenii tapinoſi forte fortuna; dicam ex adverſo fieri ſic

De Natura, veterum ſententia.

ignavam inertemque naturam, quæ Zænona, Cicerone teſte l. 2. de na-
tura Deorum, ignis eſt artificioſus ad gignendum comprobandumque

Juvenalis.

via: neque norint id, quod Juvenalis in ſatyra XIV. teſtatus eſt; nun-
quam aliud natura, aliud ſapientia dicet; & Livius decade X. lib. 7. rerum
natura potentiſſima eſt, & Seneca ſecundo de Benef. naturam, ait, cum
dicis, non intelligis mutare te nomen Deo. Quid enim eſt aliud natura,
quam Deus & divina ratio toti mundo partibusque eius inſerta: ſic na-
tura ſine Deo non eſt, neque Deus ſine natura, & divinus homo Cam-

Cãpanella.

panella præceptor meus; Natura quod poteſt vult, quodque vult æquè
poteſt: nempè ſcit, quod vult, ſcitque quod poteſt, quodque ſcit & po-
teſt, interea vult: quippe nil invidet. Quare optima, ſcientiſſima, po-
tentiſſima facultatum omnium eſt ipſa: quapropter ſi potentem optimo
quandoque jure vocavit idem abſolutiſſimus vir, naturæ igitur opera ſint
oportet opulenta Galeni verbo CXV. uſus part. pag. 212. A nec quo-
modo agat, ingenio humano inveniri poteſt; apud eundem ibidem; que-
amus nos quid unquam de eiusdem ratione comminiſci. Tantum
affirmabimus cum eodem magno Galeno lib. 6. de loc aff. 4. 41. G. na-
turæ officium eſſe, tum excernere, tum continere tempeſtivè; & quod
natura ſemper ſanguinem expurgat, ejusdem Galeni fragmentis II. G.
Quum igitur ichor nutrire nequeat lib. de Vict. rat. comm. 2. & quia
ſeri genera ſunt excrementa, & ab ipſis liberari debet ut malis corpus 2.
flat. facult. c. 30. hanc alii facultatem cuidam uſui deſtinatam bellè ſe-
cernit, ac dextere ſub cordis amiculum reponit. Id quod ad unguem
factum in aquæ pericardii tegumento. Sic vides luculentam non diffici-
lem, verum operi maximè congruentem ichoris hanc è ſanguine perco-
lationem. Annè igitur placet de hoc ichoris decurſu ratio? an vero de

medio inter ſublimem & infimum coronario defluxu? an tertio malis utrumque rheuma conjugatum iri, veluti duo fluvioli, qui in unum conflandum amnem coeant & conjungantur? Nam non difficilis iſta cura naturæ, ut ex duplici rivo corrivarit ſufficientem humorem, præſertim autem in eius ichoris ubertate, & exuberantia non difficulter approbari licebit aqueum ex liene transmiſſum. Ex quibus omnibus apparent theoremata duo, quorum alterum eſt, non audiendos eos, qui ſuſpicantur liquamentum hoc cordi cognatum & neceſſarium à naturâ præbitum adjumentum, verum ex reſolutione partiumque interitu fieri, quemadmodum lac concretum à coagulo, poſtquam deferbuit lente ſereſcit. Quippe nos jugulatorum actudum pecudum perfoſſa pericardia vidimus accuratè non aqua quidem integrè turgida, verum fundo æquatum humorem reddere.

Duo proponuntur theoremata.

1. Aqua pericardia non fit ex reſuſcitatione & partium interitu.

2. Ichor pericardii non eſt excrementũ.

Alterum eſt, haud excrementum nuncupandum talem ichorem, verum οὐσιώδην eſſentialem humorem, qualis eſt quippe commeans cum ſanguine ſuus ichor, aut ichorodis ichor emulgenti dextræ, qui ſic probatus eſt natura, ut generationem nedum non impediat animantis, ſed juvet, ut ex hoc eodem opificis propoſito præjudicatur. Quid autem excrementitium opinari liquorem, quem præſens cordis ſpiritus incubat, & aſpiratu ſuo dignatur. Anne verò vilis aut ignobilis exiſtimandus eſt ille, qui aſſidet intimè conſeritque conſilia cum Rege? Nedum autem non excrementorum portio hæc eſt aqua, verùm, uſum prænobilem agnoſcit, qui à nemine ſcriptorum hucusque deprehenſus eſt, à me revelatus in ἐπιληνοθεωρία, qui ne deſiderium tuum ſuſpendam eſt ad cohibendum tartareo acore, ſcilicet pontico ſapore, ſeu ſanguinis à bile ſeu ſpiritus ab arteriis nimiam laxitatem atque præcipitantiam. Adeo conſtringendi atque roboris intendendi perpetua ubique corporis neceſſitas eſt. Verum hæc ibi tu perquirito ac deguſtato. Eo patet loco demonſtratio, quæ hic tantum proluſio fuit. Sic teſtimoniis optimorum, validis firmamentis, & ſenſuum evidentia monſtratum eſt oculis, non attingi pulmonem. Verum ne Severinus ego videar in venerandos tot viros admodum ſeverus, quoniam adverſus recreari præcordia potionum refrigerio; ponam equidem modum inter diſcordes binos arbitrantium ſenſus, aperiamque germanam pragmatias naturæ rationem, quæ non eſt alia, mea quidem interpretatione præterquam ea, quæ deſcripta fuit à Galeno lib. 8. de plac. c. 9. pag. 278. per mediam quippe tunicam linguæ communem fit hæc omnis refrigeratio: veruntamen non actu ſed poteſtate, quas binas conceptiones, quia non diſcreverunt priores, eapropter multam pepererunt ambiguitatem ac diſſenſiones.

Monſtratur nobilitas aquæ pericardiæ.

Uſus plane reconditus ab autore deprehenſus.

Peroratio & noſtræ ſententiæ confirmatio.

Epido-

Epidocha II. de Adipe Cordis,

In Iulii Iaſolini quaſtionem, de Adipe Cordis, M. A. Severini ἐπιδοχὴ ſecunda.

SI quiſpiam ex me percontaretur, quid in natura nedum humanâ, ſed & mundanâ ſit inter omnia cumprimis admirabile, protinus equidem reſponderim deliberatè, Cor; haud quidem conformationis opificio, ſitu, uſu, præſtantiâ, vigore, dignitate. Sunt hæc quidem reverenda, & ſuſpicienda: verum quod ſatis unquam admirari ac venerari non poſſumus, functio perennis eſt atque αὐτομάτως motus. Statuam quidem hydrargyri fluore impulſam, & nullo ſe citatore cientem Dedalæâ calliditate compoſitam inter mirifica commemoravit antiquitas, quæ tamen fortuita, & minimum ordinata eſt agitatio: Verum quid dicas, & quam valde geſtias ad eam, quæ ab ortus noſtri cunabulis noctu diuque ſolennis, numeris & momentis ſic eſt conſtabilita, ut animam ipſam æquet, numerum à Platone dictum ſeſe monentem. Quid cœlorum igitur gyros, aſtrorum curſus, ſolis lucem intuendo, vel contemplando obſtupeſcamus, ſi cordis pyramis cuncta præcellit vertigine ſuiipſius propria parique, & nulli non comparabile, quam æquiparavaram equidem animæ, verum non ſine tapinoſi, quandoquidem & Deo Optimo Maximo, qui ſolus à nullo motus dat cuncta moveri,

Omnium naturæ rerum maximè mirandum cor.

Admirabilis ejus perpetuus motus.

A comparatis.

Si magna licet componere parvis,

Vnicè datur, etiam trigonon conferre motorem noſtrum intrà præcordia, & in thoracis adito ſitum.

Hæc vobis data venia fuerit, ut pauca de multis, parva de maximis, minima de corde præluſerimus, quaſi non debuerimus illotis manibus, id eſt, non prætactis ejuſdem honoribus de ipſo præfari. Rectè igitur præceptor noſter Iaſolinus ubi priorem inquiſitionem de aqua pericardii pertractavit, nunc & alterum de cordis adipe coagmentavit. Digna profectò particula in qua & nos æquè collaboremus. Primùm igitur de materia & generatione & concrementi ultimâ formâ pro virili noſtra dicamus. Vſibus hiſce meis foret hic ſanè depingendum & ſubfigurandum cor; verùm, quia mirabili ne facilè ſuperabili penicillo delineavit illud Hippocrates novum non ſumo laborem, verum addo paucula de vena, quæ à baſi principis viſceris τῇ στεφάνῃ atque coronâ στεφανιαῖα & coronaria dicta eſt, quæ à cava ſupergreſſa ſeptum & ad cordis veſtibulum evagata faciem externæ baſis multis quaſi rivulis irrigat, ſuiſque laticibus alit, quos in lævum latus circumfundit uberiores ac pleniores, propterea, quod ea pars altior & præfactior affluentioris indiget ſanguinis.

Etymon coronariæ venæ.

Deſcriptio ejuſdem.

Elegans obſervatio Anatomica. Ita quidem omnes plerique Anatomici. Verum id nemo advertit ad inferiora demiſſam venæ ſuperioris ſobolem tantum locorum procedere quantum uterque cordis ventriculus patet: quin & parte interiore quatenus hi ſinus penetrentur, ſenſet extendere.

Hypotheſis altera de ſanguinis arterialis coctione. Alterum nunc in memoriam eſt revocandum: In hiſce ſinubus celebrari perpetuò decoctionem ſanginis videlicet in ſpirituum formam. Quanto autem magis ex eadem coctura elicitur idea tenuior & celebratior, eo identidem craſſiores & obſcuriores reſtant metorici reliquiæ atque halitus, quæ fervore debullitionis adſcendunt plurima parte deducti per coronarios quos dixi ramos, quæ ipſa vaporum ſegmenta ſublata ſurſum in ampliores coronariæ ductus aciditate frigidâ humoris ſubſtrati pericardii, quam attexuit Riolanus, ſecedunt denique in adipea concrementa; Aſcendunt autem facilè ſuperfluitates ad ſummam baſin decoctione diſcuſſæ per illum modum, quem indicavit Alexander Achillinus in Rudimentis Anatomicis, congeritur, ajens, circa cor pinguedo ratione multæ agitationis, ut in forti agitatione lactis extrahitur butyrum. Ab hac planè non abludit Iouberti ſententia.

Achillini & Iouberti ſententia.

Denſitas adipis cordis unde? Quod autem attinet ad ſoliditatem ac denſitatem adipis ab Anatomicis deſcriptæ, conflatur illa quia cor duriſſimum craſſo ac terreſtri ſanguine nutritur Galeno, ex quo ſevum, ſeu pinguedo duriſſima generatur, ut voluit Fernelius. Cujus etiam ſanguinis parte tenuiore conſumptâ ab ingenti cordis æſtu, quæ remanet portio ſanguinis, multò terreſtrior ac durior evadit. Ita Riolanus Anthropol. l. 3, c. 12.

Petri Ioannis Fabri ſententia. Petrus verò Ioannes Faber in Palladio Spagyrico c. 13. pag. 172. nativæ ad cor adipis hanc tradidit cauſam generationis, quia cor, ait, in animantibus omnibus perfectis, quod vitæ ſit principium & unicus fons, ideò præ cæteris corporis animalis partibus copioſiori utitur alimento & meliori, & quod uberiori utatur vitali nectare, ideò etiam adhæret illi copioſus adeps tanquam interioris pinguedinis, qua nutritur excrementum rejectaneum. Adeps autem ibi conſervatur tanquam excrementum utile; nam penuria alimenti partes omnes adipe refocillantur, & ſugunt iterum illum & coquunt & ſibi aſſimilant. &c.

Laurentii Iouberti ſententia. Longè ſubtiliorem aliam ſententiam viamque tenuit Laurentius Ioubertus, qui Decad. 1. parad. 7. ſicut generalem & univerſam adipis in animantibus generationē fieri dixit præcipuâ membranarum obtegentium denſitate, quæ permeantem halitus adipoſi tenacem fluorem in exitu comprimit atque cogit concoctione denſatum, ita ut eam quæ circa cor viſitur. Quam adipis gignendi rationem & Ariſtoteles interpretatur l. 3, de part. animal. cap. 3. conceptis verbis de omento diffe-

renti is

rentis. quæ ſunt: Propter membranæ denſitatem, quod ſanguinei alimenti tranſmiſſum, colatumque eſt, id pingue ſit neceſſum eſt. Tenuiſſimum enim hoc eſt, & calore loci iſtius concoctum pro carnoſa & ſanguinea coagmentatione in ſevum atque adipem evadere neceſſe eſt. Hæc Philoſophus. Vniverſæ igitur adipeæ generationis illa eſt ſumma. Materia quidem ſanguinis portio tenuiſſima quippe aërea, levis & oleaginoſa, quæ vaporatur ſublevatore modico calore. Ratio verò mediaque reſolutæ materiæ calentis permeatio atque transfuſio, effectionis verò atque compactionis συναίτιον membranæ denſitas & obſiſtentia ultrà quam ipſa extat tranſcurſu negato: effector verò præcipuus eſt calor, qui percoquens aſſiduè materiam & abſolvens ſtipat demùm firmato: formæ denique conſummator adipis ipſa compages per omnes promiſcuè membranas firmiuſcula, per baſim verò cordis arduâ caloris ſubactione longè ſolutiſſimâ Verùm de omni re ſatius eſt apud autorem apprehendere. Adipis cordis præcipua cauſa efficiens calor.

Cui quidem decreto difficilè non eſſet adſtipulari, niſi quod obſiſtentem diffugientemque materiam qualis aërea unicè vaporabilis eſt, voluit calore ſubigi & compingi. Quod ἄτοπον admiror perſpicaciſſimum alioquin hominem non prævidiſſe; fuiſſet autem huic vitio facilè mederi, ſi minus ſinceram aëream verùm terreâ modica commiſtam portionē conſtituiſſet. Cuius terræ tenuioris videlicet occaſione concrementū̃ſ facilè cōpoſuiſſe. Verùm tamen intentus is ſoli permeationis miniſterio per denſam membranæ ſubſtantiam, cætera offendicula non ſpectavit. Jam verò quid vetet admiſtum quidpiam acutioris terræ, pervadere per eandem membranæ compaginem, præſertim quando robur & firmitatem portio ſolidior fugaci cæteroque valeret; quin etiam impulſum atomis terrenis plurimum ſuggeri poteſt; infimum enim ſublimatum, ut ità dicam, acumen magis proferat quàm aqua vel aër, neceſſum eſt. Quòd ſi pyramideus aditus eſt igni, futurus hic herclè validior exactioris paxillo terræ. Iaſolini negligentia notatur.

Si placeat igitur adhærere Iouberti judicio, ſalves huius offenſionem illo quod expoſuimus coagmento. Cuius viri ſententiæ alioquin non ἄτοπα illud inſuper pro epidorpide ſubjici licet, quæ efficaciſſimæ eſt naturæ lubentia atque poteſtas, de qua nos alibi ſæpe. Hoc autem eſto ſuffragium, quod ex ſanguine per umbilicam venam ad formandum fœtuſculum advecto, poſtquam & vaſcula meſaræi, & venæ cavæ propagines efformatæ fuerint, parenchyma jecinoris conflatur concretu certè non frigore, quod nec unde eſt, verùm opifice tantummodo caloris & ſpiritus ſubſidiis, qua ipſa ratione & adeps coronarius conſtituatur. At de hoc parergo ſatis. Iaſolinus quomodo ſalvandus.

Adipis cordis uſus cōſideratur.

Nunc quod pertinet ad adipis uſum, hic non ſimplex, aut ſimilaris, ſed certè organicus viſus eſt, pertinens, inquam, ad formam, quæ proximè functionem ſpectat finalem. Minimè autem placet affirmare ſupremam illam opimam Zonam ordinatam, ut calidi nativi fomento ſit. Namque aliàs habet ingenitus calor unde alatur, ac detineatur ſolidè ſemper ἀπανταχῇ, quod vidus Vidius l. 6. Anatomes etiam adnotavit, conſtante flammæ in fomite ardentis analogia, quam nemo Profeſſor ad hanc diem uſus eſt tergiverſari. Porrò perpetuus eſt, ajente philoſopho, in quacunque natura effectoris & materiæ coitus. Itaque M. Hippocrates in l. de diæta, ignem & aquam elementa univerſi præcipuè verò hominis poſuit. Momentum igitur ad omnem calidi alimoniam, & cōſervationem adipis foret coronaria portiuncula, cujus modiculæ micellæ, & nunc quidem extantis, nunc non extantis uſum minimum, quid opus eſt omninò conſtituere? quando & iunioribus hic nullus eſt, in quibus nihilominus eſt calidum multò maximum; quod adipis fortuita & præter naturæ inſtitutum videri poteſt procreatio, præſertim ſi ſit ad eſſentialem non accidentalem uſum excogitata. Præterea neque in animantibus omnibus obſervari ſuppetit adipeam hanc epicardiam ſubſtantiam, multò autem plurima pars ipſorum, quibus cordis baſis adeps ſuccingitur, quàm quibus non ſuccingitur. Alimentum autem hoc committi decet cum ordine rerum & genere fermè perpetuo. Perpetuum fortaſſe fuerit, quòd quoties augeatur animanti calor, hic ſubinde paratam ſibi materiam conſtruat & munimentum. Quod verbi quodve placiti mei rationem declaro equidem ad hunc modum. Eſt cor omniū conſenſione fons caloris nativi, quem debet ope naturæ fovere, & conſervare; quod ut efficiat, quoiam impuritate & conculcatione ſuperfluitatum poſſet id laborare, propterea perenni motu ſublationis & depreſſionis ventilat, & depurgat; quam utramque operam debet conficere pro neceſſitate, & pro modo caloris, non minori vel debiliori menſurâ. Ad quem motum perpetuò tuendum adjuvent oportet aliqua firmamenta, nec nimia, ſcil. illa concitatione quidpiam incommodi perpetiatur cor. Sic pro caloris majoris & acutioris uſu munimenta item intrinſecus, & extrinſecus idem exigit. Intrinſecus intexti fuêre villi membranei vel nervei, veluti funiculi è latere ad latus diſtenti, & cum lacertulis appenſi. Extrinſecus verò quâ maximè parte cōcutitur. Fuit & inſtruendū accōmodato aliquo corpore, quo ſe viſcus ab agitationis continuæ laſſamentis & offenſamentis tueretur. Hæc requirebatur quidē ſolida & firma, ſed nō ſic, ut atteri rumpivè poſſet. Huius autē conditionis eſt cartilago. Verum quia nimium hæc arens, & minimè coaptabilis carni, & concremento cordis; ob id natura voluit mollius & propinquius carni. Huic autem

Effector perpetuò cum ſubſtracta materia coit, Ariſtoteli, Hippocratique.

Expoſitio noſtri decreti.

Perpetui cordis motus adiumenta munimenta, quæ neceſſaria.

autem proximum atque conſentiens & cohærens eſt ſevum. Quod quia & alio inſuper nomine ſubſervire valebat, hoc unum non depoſuit conditrix, verum amplius complexa eſt, quod nedum agitabile viſcus erat tuendum, verum etiam actio adjuvanda atque expedienda: hæc enim utraque curanda; quod autem ad prius commodum attinet, accepta adipea portio jure neceſſario porro lenita lentore rota, quæ circumvertendo vertat, agilius ſeſe proripit, ſed & articulorum fragminibus indidit natura lentorem oleoſum, quo medio facilè circumaguntur; de qua re lege quæ Hippocrates ſcripſit initio libri de articulis. Sic corpus adſtruens cartilagine mollius, & ſequacius, ſevo vero firmius & ſolidius calleā quandā adipē vel adipē certè calloſam commenta eſt, & architectata; cartilagineum idem munimentum autore Galeno 6. uſ. part. c. 19. natura ſagax impoſuit homini, majoribus verò animantibus ad ſummam cordis baſin, os, ubi firmiter illigantur vaſa, quæ aut in cor penetrant, aut in ipſum ingrediuntur. Talis in mentem venit fuiſſe lapis adipeus, quem circa lienem obductum vidiſſe narrat. Veſalius l. 15. anat. 9. candidiſſimi duriſſimique lapidis in modum, & qualem nos circa oculos animantium omnium obſervamus. Sed neque mireris novitatem utriusque adipis commemorati; nempe cochleæ terreſtris adeps in pulverem exigi licet, ſi libet, ut in Zootomias noſtræ parte 4. quâ de cochlea pag. 331. Quin Riolanus in animadverſ. ad Laurent. pag. 214. F. meminit in fœtu ſeu quidem uterino, ſeu recens ędito, compertæ ſæpè glandulæ; dicat licet autem ſeviformis, aut adipis glandulæ formis admirationis eò rarioris, quod ea ſpecies in tenerioribus puerorum, & in ovillis, in adultis non item. Qui idem Riolanus in Animadv. ad Bauhinum, p. 287. cum Bauh. in Theat. Anat. pag. 218. narrarunt, repertum in diſſectis cordis conclavibus concrementa quædam ſeviformia, quæ ſubdidit Riolanus plerisque mortifera fuiſſe aſphyctis & lypopſychis, & cum angore coitis. Sed in porco, quod animal eſt omnium humidiſſimum & pinguiſſimum paniceas obſervavi, cui obductū potius, quàm adipem dixero, ſevum adeo ſolidum & prædurum, ut appareret par cereæ candelæ. Sed neque dubito in animantium natura pluribus, quàm recenſui, partibus ejus ſoliditatis ſevum reperiri, cujus jam notæ deſcriptæ. Conditor enim omnipotens magni Campanellæ mei popularis, & præceptoris oraculo, quod volet id continuò valet, nedum ut finita poteſtas, volet tamen id quod valet. At neque ſolus ego ſuper hac re conditorem allego, M. item Gaſp. Hofmannus l. 2. Inſtit. Med. c. 130. Pinguedo (diſtinxit) eſt duplex; altera conditoris providentia, quæ ob id conſiſtit intra terminos ſuos, ut in corde; altera eſt à certo caloris gradu ſine certa lege, & circumſcriptione.

Accommodatiſſima ratio extranei cardiaci firmamenti.

Singularis miſcella binarum ſubſtantiarum notatur.

Per lapidem Veſalii adipeum quid intelligat autor.

Obſervatio in cochleis.

Obſervatio noſtra in ſevo porcino.

Verum

Verum tamen, ut rationem phyſicam,& viro dignam ingenii ſocordia non detractemus, ſed generosè pertractemus, charactere utemur Hermeticorum, qui nihil veriti, quod aſſiduo calore præſente nulla vis frigidi reſtet,quæ vapores ſanguinis præpingues valeat ad concretionem perducere; contendunt nihilominus, quod compreſſos agitatione firma caloris inquilini vagos halitus ſal armoniacus, qui non deeſt officinæ vitalis archæo,naturæ acido virtuteque coagulativa benè poterit fluores illos ſulphureos coagulare atque fixare. Nimirum plus hæc vis obtinere poteſt quam valatilis obſiſtentia. De re paris exempli lege libellum Joſephi Quercetani de ſignaturis rerum internis pag. Aurelienſi 127. Præterquam, quòd & caloris quoque forma valet per ſe ipſam aliqua condenſare, ut de portione aluminis calida monſtravit clariſſ. Petrus Poterius Andegavenſis in Pharmacop. Spagyr. l. 2. c. 7. §. de alumine. His jam de adipis uſibus noſtra quidem opinione monſtratis, cæterum eam utilitatem, quam commentus eſt præceptor, licebit item eventilare. Credidit enim paratum nativi caloris aliſconi, vel potius calidi nativi, ne diſſipetur, prohibitioni. Quod cum crediderit ante Julium Bacchinus, hunc porrò corrigens G. Hofmannus inimaginabile τὸ πρᾶγμα dicit in obſervatione 49. cap. 116. l. 11. quod id quod caloris nativi videtur excrementum, eiusdem videri non poteſt alimentum: Atque cordis adeps à pleriſque omnibus ponitur excrementum: igitur non alimentum, quippe quod idem eſſe nequit eiusdem opificis excrementum & alimentum. Deinde, alimentum commodè debet adhæreſcere,& adiacere alibili objecto, non forinſecus ſpectare Ariſtotele teſte. At vero locus nativi coloris corde conditur intimo, non extimo. Adeps verò cum derivantibus venis eſt extimus, non intimus; igitur &c. Tertio, quid cor mutaſſet materiam prius in ſanguinē, mox in adipem, ut eſſet, inquam, prius alimentū calidū & aptum, mox frigidum & ineptum. Quarto, Alimentum debet eſſe ſimile in potentia, Ariſt. l. de ortu & interitu; verum hoc eſt abſimile, quandoquidem non poteſt adeps natura rejectaneum eſſe caloris & ignis ætherei nutrimentum; rejectaneum, inquam, quod non provenit ex neceſſitate materiæ, non inſtituto præcipuè. Quinto, nullius partis nutrimentum eſt pars circumſcripta corporis, ſiquidem hæc eſſet pars & non pars. Atqui cordis adeps eſt pars; igitur adeps non eſt cordis aut cuiusvis eius partis nutrimentum. Si dices non partem, ſed excrementū; tunc recipiam, excrementum eſt rejectaneum; adeps cordis eſt excrementum; ergo cor utetur ſuo rejectaneo.

Chymica rationis noſtræ explicatio.

Adipis cordis utilitates recenſentur.

Tantum autem abeſt ut cordis calor utatur adipe in ſuiipſius beneficium & adiectionem, ut potius adeps ſit rejectamentum per venam coronariam

Concluſio & ſententiæ cōfirmatio.

tonariam ſuperfluæ ſubſtantiæ, quæ evaporatione & adhæſu, quæ pericardio concreſcit & obdureſcit πιμελώδη, ἢ παχὴν ὑμένα pericardiam vocat in brutis Ariſtot. l.1. hiſt. animal. c. 15. in hominis corde jam talis eſt Hofmanno 328. pag. 100. l.6. uſ. part. Ita non inſtitutus videtur adeps cordis ad hujus ejusdem alimoniam, & fomentum, ut magiſter ſibi perſuaſit, qui degat in ſuperis beatus, inde vero nobis imploret plenam lucem veritatis.

His omnibus jam habes, quæ qualisve ſit adipis idea, materia, generatio, principium & uſus, quæ de hac omni re videntur ſatis.

Epidocha III. De Poris Cholidochis.

In Iulii Iaſolini Hipponiatæ Quæſtionem Anatomicam de Poris cholidochis ἐπιδοχὴ III.

Marci Aurelij Severini Profeſſoris Anatomici Neapolitani.

INter omnes artes naturæ contemplatrices, nulla, meo quidem judicio præſtantior, aut major anatomicâ exercitatione reperitur. Cujus equidem rei cùm demonſtrationem plenam lib. 2. Zootomiæ expoſui, tùm illud mihi ſingulare argumentum viſum eſt, quod divinæ Syntheſeos pediſſequa hæc illi reſpondentem exequitur analyſin. Eadem deinde, certiſſimis ex facultatibus, animæ portionis diviniſſimæ domicilium ad unguem introſpicit, ac fabricæ rationem omnem quaſi nucleum excutit penitiorē. Mitto quòd in Dei templo (cuius appellatione homines cenſentur) à morbis, & à morte vindicando, ingens apparet anatomes neceſſitas, ſicce quidem ægra corpora intrinſecus ſive extrinſecus ſint reficienda. Diſciplinis autē pleriſq; omnibus quanto ſit uſui, ſuo loco à nobis eſt declaratū. In qua amplitudine, & ſplendore ſuo injuriā, ne quid vehementius dicam, non diſſimulabilem ab iis accepit profeſſoribus, qui alumnam hanc excoluerunt: quorum plurimi ſuapte libidine ac procacitate, nec ad diſciplinæ decus, nec ad ſolidam veritatē attendentes, ſed propriæ potiùs gloriolæ ſervientes è cōpoſito conſueverunt anteceſſoribus inſidiari, & eorum obſervata caluminari, ſic, ut apertis & planis ſæpè theorematis tergiverſentur; quomodo Galeno Veſalius, Veſalio Fallopius, Fallopio juniores, & his alii deinceps invicem adverſati fuêre. Jam verò cùm duo Galeni adverſione, anatomes univerſæ ſint diſcrimina, utpotè cuius altera pars ſimplex, & medici uſus, altera ſubtilior, & non tam medendi ratione, quàm phyſicæ veſtigationi ſubſerviens eſt: hanc profectò, quæ ſplendidior erat, tot ambagibus, atque nebulis obduxe-

Inſinuatio & Anatomicæ Analyſeos commendatio.

Anatomiæ neceſſitas.

Adverſus Anatomen iniuria.

Succeſſiva Profeſſorū Anatomicorum tergiverſatio & divexatio.

Anatomes obtenebratio,

duxerunt, ut bonos pigeat eius obſcuritatis, quod & de ſtirpium multifariè controverſarum reſpondente ad amuſſim confuſione queri ſoliti ſumus. Ea ſcil. eſt prurigo, &, ut Satyrographus ait, cacoëthes innovandi, non tàm quidem ad ampliandas & illuſtrandas diſciplinas, neque ad eruendam rerum lucem genuinam, quàm ad lucem ipſam offuſcandam, & ſua cuiusque ſcitamenta oſtentenda.

Galenicæ & Fallopianæ ſententiæ recitatio.

Hæc cum in plerisque facultatis diſſectricis partibus ſint orta diſſidia graviſſima, & in judicio de cholidochis poris extitit jam diu conflictatio, aliud quidem profeſſo primùm principe Galeno, aliud arbitrato Fallopio; qui, utinam tàm verè fuiſſet opinatus, quàm ex animi proterviâ & ambitionis æſtu contrà nixus eſt.

Tertius ſeſe inter hos inſeruit, doctor olim meus Julius Jaſolinus, quem jure meritò doctisſimum cenſuit eximii planè judicii vir Hermannus Conringius. Longè verò priores magni fecerunt, & ex eo pleraque transtulerunt Gaſp. Bacchinus, & A. Picolominæus, & Ioannes Riolanus, & Gaſp. Bartholinus Scriptores omnes præclarisſimi, cuius Jaſolini ſcriptum rurſus quaſi cribrando reſumere inſtituimus. Hæc eius eſt ſumma & anacephalæoſis, falſam Gabrielis Fallopii ſententiam affirmãtis poros cholidochos qui per hepar diſſeminantes in unum collectos per rectum meatum ferri ad inteſtinum duodenum, rectoque tramite, & continuò in illud bilem flavam ad uſus oportunos exonerare. Sed quia chyli miniſteria quandoque præpediunt aditum ad inteſtinum, ideò diverticulum fecit natura, (χολιδόχον puta) in quod bilis à proprio ſuo curſu recurreret aſſervanda tantiſper in ea ciſtula, donec expeditio & opportunitas transmigrandi foret paratis à natura recurrendi viâ nedum prima, ſed etiam ſecunda, quas anatome docet & autopſia.

Enarratur ſumma pertractatorũ à I. Iaſolino Iulii Iaſolini adverſus Fallopiũ contradictio.

Quam viri Mutinenſis aberrationem oſtendit Hippocrates noſter tùm ſuis quidem rationibus, tùm Galeni teſtimoniis, tùm ſenſus critorio. C. II.

Per exigua cyſtæ vaſcula ſynceram per ampliora permiſtam attrahi bilem.

I. Iaſolini rationes adverſus Fallopium.

Rationes illæ ſunt: triplicẽ extare facultatem triplici fibrarũ generi reſpondentẽ, attractricẽ, contentricem &, expultricẽ. Quomodo bilis ex hepatis domicilio attrahatur à veſicula. pag. 34. Per veſiculam bilis non attrahi ſolùm, ſed expelli bilem, p. 38. Quòd bilis expurgatur à facultate fibrarum veſiculæ bilis, non hepatis compresſione. Non rectum eſſe iter veſiculæ ad hepar, pag. 56. Cholidochum ad duodenum amplum latumque eſſe monſtrante experimento. Denique verus cholidochi uſus oſtenſionibus & anatomicâ pragmatiâ demonſtratur.

Eſt

Eſt hæc ferè tota συλλήψις Jaſolini Galenici dogmatis aſſertrix, Fallopii oppugnatrix.

Enimvero cum conſtet utriculus bilarius duabus præcipuè partibus, conceptaculo & meatibus; hi porro ſpectant duplicibus terminis tùm ad ſuperiora, quorum unum eſt hepar, tum ad inferiora, quæ ſunt inteſtina, potiſſimum vero dodecadactylon. Sic bilis utriculo contenta dubium utrique diſceptatori fuit, num impulſa de ſuperioribus ad inferiora detruderetur, ad quem modum exiſtimavit Vir Mutinenſis, an ab inferioribus attraheretur, cujus ſententiæ Pergamenus dictator fuit. Ad quem arbitrator accedens noſter homo Locrus, Galenum ſequutus, ac tutatus eſt; Fallopii decreto refragatus. Adverſus quem item invecti ſunt A. Laurentius, Ioannes Riolanus, & omnium noviſſimè atque optimè Hermann. Conringius autor Medicus, ætate noſtra digniſſimus. Quorum ſingulorum diſceptationes & longum & tædioſum foret, minimeque neceſſarium, actum enim quid agatur recitare? Nos igitur brevi compendio, quod ex tàm confragoſis tumultibus videtur amplexandum, id ſolum deligemus & recipiemus.

Folliculi partes.

Controverſia inter binos autores.

Iaſolinus Galeno adſtipulatus, Fallopio reluctatus.

Interim hæc accipito Fallopiana: Jecur viſcus eſt princeps, cui delegata poteſtas eſt ſanguinis conficiendi, & longè lateque transmittendi, alimenti ſcilicet præcipui vitæ radicis & animantis autor & cauſa: quo contendit, hepar cum corde ipſo non minus alendi neceſſitate, at neque cerebro cedens ipſa principii dignitate. Sicut igitur hæ ſuperiores duæ facultates de propriis functionibus & ſpiritibus ſollicitæ ſua ipſorum excrementa non dirigunt, nec aliquo deſtinant ipſa, aliorum hoc aſſumpto miniſterio, ita & hepatis conſilium & proviſio de alimento, non de recremento laborare debet. Hic quidèm opifex & utiliſſimi fluoris arbiter, ablegavit ab ſe recrementa; quo igitur pacto de horum utilitate ſit occupatus & adeò quidem, ut hoc munus, & hæc ſollicitudo videatur omni alia prior. Nimirum agitatio negotii venæ portæ præcedit id, quod venæ cavæ. Occupentur æquius alia atque illud congruenter acceptaculum, quod ea colluvie turget. Quid autem Dominis & monarchis viliorum miniſteria deferre, quæ pertinet ad miniſtros? & vice verſa non agitare miniſtri præſunt comparati præterquam minora & abjectiora. Adde, quod, ſicut de bile nigra negotiatur lien; ſic ad unguem de flava primò & per ſe deliberet cholidochos: quippe ſunt hi duo condi promique quàm fieri poteſt pariles ac tantum non dixi gemelli. Quare de hujus utriusque natura & muneribus eſt animus mihi, ſi Deus aſpirarit, finis conſcribere commentariolis,

Fallopiana demonſtratio à pari.

A repugnantibus.

A materia.

A proprio.

A comparatis.

De cyſti fellis & liene concepti libelli Severini.

Hepatici canalis verus uſus.

Tertiò advertas velim, hepaticum meatum dici quidem hepatis attributive, verè autem eſt cyſtulæ ab hujus ſubſtantia diremptæ: ſed ſic continuò proceſſa, quemadmodum ſunt rami cum trunco; quin meatum mea quidem ſententiâ poſitum obliquo ductu ab jecore ad inteſtina, ut cava pars ejusdem, quæ malis eſt obnoxia ſcatebris, indè ſe valeat expurgare, tùm ſub ſanitate quidem lata, tum ſub morbis, è corrupta

Accommodata jecoris expurgandi proclivitas.

præſertim bile, atque hujus ichoribus, quæ ſatis quidem per inferiora quàm ſuperiora contendunt. Quorum quæſo bonos arbitros, quæ potior ſit via, quam iſthæc extrudendis per inteſtina cauſis morborum & apparandis vitioſis. Atque hæc etiam percommoda via eſt, ut catharticis commotæ ſuperfluitates præcipites ſe dedant in crebras dejectiones, quæ nuncupatæ ſunt faciei jecinoris interioris, aliàs ſimæ; qui canalis amplior Jaſolino ſæpè non duplex & duplicibus inteſtinis inſertus non tàm errante me judice natura, quâ vigilanter & providè confingente in his fæctabulis è vitioſiore fortaſſe ſemine vel ſanguine conformandis.

Catharticorũ pro hepatis cavâ felix tranſcurſus ad inteſtina.

Canalis hic duplex divinitus à Naturâ proviſus.

Suffragatores noſtri.

Addiderunt huic opinioni ſuffragii momentum Ioannis Riolanus, & Gaſpar Bacchinus, ubi docuere cholera morbo pleriſque qui perierant diligenti diſſectione perſpectis laxatum digituli craſſitudine competiſſe tramitem hunc, ut jam non perturbandus ſis eo, quod valvulas tranſitus impeditrices aliàs hocce loco ſtatuerimus. Jam enim ubi ſalutis recuperandæ vel tuendæ neceſſitas eſt, huic aquæ non oppetit natura. Præterquam, quod & torrentis cujusque fluvius impetus gravis viam ſibi quævis impedimenta parat. Confirmatur item bellè judicium hoc, quod bilis quidem generibus morboſæ patet hæc via, ſit, ut oſtenſum eſt facile, naturali verò difficile: ſiquidem legitimus per cyſticum & rectus eſt, quemadmodum audies exploratius alibi. Anguntur graviter plerique omnes & diſcerpuntur in varios ambages & inquiſitiones, quo tempore fiat illa bilis in duodenum, aut tenue inteſtinum, ſive enim antè cibum fiat, ſive poſt cibum ſumptum, ſeu cum coctio incipitur, ſeu abſoluta coctura præ foribus ſunt incommoda. Expedio me breviter: quia phœnomena ejus rei nulla habemus, ſufficere debet nobis vox naturæ.

Ad inſtantiã præoccurſatio prima.

Confirmatio.

Hofmanni calculus.

Hæc dilemmata torſit Hofmannus in l. 2. Medic. Inſt. c. 35. §. 8. Alexandræam, inquam, & violentam Gordonii grypi expeditionem; adeò ſunt perplexæ mentes inveſtigatorum omnium in ordinanda διαδόσει bilis inferiore. Quid quod & perducta bilis huc loci neque etiam certos uſus habet? Communis enim ſchola ſentit ad ſuſcitandum fæcum excretum inſtitutam, quod Hofmannus & Contingius capita duo palladia non admiſere, verum hanc expurgandæ pituitæ deſtinationem cum Alſaharabio cumque omnibus Arabiſtis voluere. Sed in ſuperiore ἀναδόσει

Ex enodatione amplificatio.

Alius diſſenſus.

Conflictatus crebri ſcribẽtium.

contro-

controverſiæ nutatusque ſunt graviores, legeris Fallopii commenta adverſus Galenum, Veſalium, mox Laurentium adverſus Fallopium: at contra Laurentium Riolani, & Ludovici Colladi, & ſi qui ſunt alii, dum per hos quæritur perpetuo, ne bilis in receptaculum comportetur; an vero ſit hoc diverticulum, & κατὰ ζυνζήτησιν aſſervulo paratum; per accidens, inquam, dum anadoſeos chyli fiat expeditio: namque hoc locum occupante quis poſſit eſſe aditus tibi? Efformatio igitur & inſtructus conſtet conſilii ſtatuentis an offenſæ neceſſitatis? quæ neceſſitas ſi ſit, vel ſi datur potius; nec poteſt, ſicut Hofmannus ait, de illâ cogitari ſine expreſſo naturæ convitio, & quænam conditricis optimæ atque ἀμύμονος prudentia? decernentis ut cruderentur fæculæ per expeditum inſtigatorem chologen, ſed impeditum vitare iter, vitareque occupatorem, cui liceat infinitè ſic inhibere, ut deponat indè curā ſollicitator, nec amplius eius rei ſit ſollicitus. Verba objectationemque miraris? nec probabilem arbitraris profectò tum veram tum neceſſariam, ſi animo percurreris omnigenas animantes perpetuæ voracitatis, & huius ſive quidem naturalis ſive morboſæ per unum bulimum. Edaciſſimi totis diebus ſunt vividi pueri, lupi, cervarii. ſues, eque noctu diuque plenis præſepiis ingluviem non explentes daſypodes, gallinæ, mergi, quæ ut Alexander notat Benedictus perpetuo veluti ſtirpes alimentum appetunt terris affixæ. Quare neque inveneris in his unquam chyli vacuitatem, quæ tamen ſingulis frequentiſſimè alvum deponunt, qui bilis extimulatum fruſtrantur effectus uni, fruſtraque item eſt irritandi conſilium, quando perenni ſub chyli redundantia fieri poteſt, ut nunquam conſummetur excernendi oportunitas; niſi ſi fortaſſe conſummetur in ſomno: in quo cæteroquin non fit digeſtio, ſed concoctio tantum. Quod autem Heurnio placuit inſt. med. l. 4. c. 11. bilem tertio quoquo die ad inteſtina deponi, Bacchinus nec abſurdum proviſum hoc loco emunctorium, quandoquidem & alibi alia fixiſſe non oblita eſt natura. Indè etiam per inteſtinum introducta bilis occurrit ad ſtomachum ut pricocolis, quorum quidem adoleſcentem vidi unum pro hâc ætate puſionem & colore fuſcum & habitu gracilem, ſuperiorum Capucinorum cælo natum, qui ſingulis diebus manè ſponte vomebat plus unica bilis amaræ; quare mirum eſt, quod à ſcientiſſimo viro Joanne Heurnio dictum legi conceptis verbis expreſſum l. 4. inſt. Med. ca. 11. quod tertio fere die folliculus fellis in inteſtina exonerare ſolet.

Expolitio.

Comprobatio enunciati. A ſigno.

Ab abſurdo

Inſtantia & ejus reſponſio.

Hiſtoria.

Quod quidem morbi vitio fit virtus intemperantia, ſuccique bilioſi redundantia, non cholidochi inſertione, qui ſicut alias oſtenſum, cum fomentum affert & concoctionis adjumentum, indicio mihi eſt quod

adverſoribus & Galeno & Foeſio & Hofmanno ſuis locis non bilioſis tamen, ſed & pituitioſis legatur hicce cholidochus. Horum denique ſummam ſi ſubduxeris, nil videris in hac functione certum, ſed fortuitum totum negotium, quas credo injurias & quærimoniæ capita quæ ſubindicans non expreſſit Βραχιολόγος ὁ ἐμφατικὸς noſter Hofmannus.

Dictorum complexio.

Alia fortuitæ functionis objectatio.

Jam verò fortuitum ut foret hoc omne negotium, en abulla non impelli virtute commeatum bilis, verum à compreſſione fieri jecinoris in rectigradis, à ventriculo vero in brutis.

Quæ ſpectant ad cyſtulam Argumenta.

Hæc quidem ad hepar & ad bilis extimulatricis traductum attinent argumenta: quod autem ad cyſtim, hæc cum diverticuli loco pro bile ad tempus aſſervanda Fallopio ſit, facta adſtruitur per accidens, id quod multa naturæ facta non patiuntur.

A formæ dignitate.

Prima fabrefactio cholidochi inſtructa nervis, arteriis, fibris ternis, ductibus multiplicibus, & ſummè variis, valvulis item & forulis, remiſve: quas ob res tam organicum vas utique non erat principalis officii dignitate exauctorandum ſuiſque functionibus defraudandum.

A conſequentibus.

Si enim non attrahit ex hepate bilem, neque hoc illam mittit omnem ad cyſtim, ſed pauculam & interpollem ad tenue inteſtinum, bilis ex analogis multis cauſis ad portas & ad hepar redundans inquinabit dulcem amaritie multa ſanguinem, atque indè conſequenter incommoda longè graviſſima, quæ recenſenda relego Galeno, & ſuis pleriſque omnibus, immò & Hippoc. l. 1. de morb. num. 28. & democ. epid. ad Hippocr. Deinde, ſi non attrahit cholidochus, rogo quo pacto in cyſtula fœtus uterini, de quo problemate nos alibi. Prætereà ſi cholidocho nulla virtus eſt contentrix, quod non affluat ſuopte nutu bilis in ambitum undecunque, & an ſupera quidem conturbabit ſanguinem, ad inferiora verò chylum infeſtabit amaritie? Nec formæ capacitas rotunda aut bilis exuberantia ſub cyſti, reſpondere (ſi juſtos habeat expenſores) poteſt modicis regreſſibus impeditæ bilis, cujus affluxus in cyſtim longe copioſior eſt.

Ab adjacentibus.

A tempore.

Ad hæc & de tempore coarguam egregium Mutinenſem, quoniam enim ſub eo elegit præciſe, quod eſt chylificationis, tranſmittendam hepaticæ conductori bilem, quid multò prius inferenda eadem ſit, quando chyli ſugendi vel diſtribuendi nullum ſubeſt impedimentum, ſed eſt ejusdem plena vacuitas. Præſtabat porro naturam intelligentiam non errantem transferendæ bilis illud velle tempus, quod oportunum eſſet, ac minimè detrimentoſum: quid autem præcommodo & oportuno illa deligere momenta, quæ forent incommoda & importuna. Nimirum, ut indè accuſanda eſſet à Momis optima natura, quod occaſiones & actiones amaſſet atque ſpectaſſet præpoſteras. At qualis hæc pulchritudo

A cauſis effectricibus.

A conſequenti.

per

per naturam induĉta commenti? quin verius humani inſolentia figmenti. Inſolentia, inquam, & figmentum, quæ voluit tunc temporis fieri transmiſſum hunc bilis quum commodum erat fictori, ut componi darique poſſet ille recurſus. Dubitabat vero, atque cavebat homo noſter, ne per impedimentum retrorſum acta bilis in hepatis domicilia rurſus inveheretur: at non advertit alioquin ſubtiliſſimus anatomicus, ac fieri poſſet reditus in jecur, ſi modò naturæ conſilium id fuit, interpoſitas ad cervicis extrema valvulas. Refugerii aboliuo.

Ita occœcatum in tota re fuit Anatomici judicium. Jam igitur cum tot ac tanta videas abſurda atque delicta parata adverſus inrepræhenſibilem naturam, non mirari non poſſis, quid abſolutiſſimus & anatomus & contemplator Fallopius ἐν αὐτόπτοις hallucinatus aberraverit. Sed dicant quid caliginis cauſæ? Ambitio prima invehendi novam & ſingularem adverſionem in eo profeſſorum genere, quos ſolita eſt glorioſa transverſos egiſſe. Cum duobus tamen perperàm adnotatis, quorum alter eſt, quod priores anatomes autores & deſcriptores hepaticum ramum appellarint, quaſi quod hepatis ſub jure ſit hic cholidochus, qui tamen eſt cyſtis geminus. Verum, quia cyſtici nomen alter eſt nactus, expedire fortaſſe viſum eſt, ut aſſeſſor nomine diſtingueretur; quum autem ad ſuperiora ſpectat, hepaticus propterea dictus eſt. Inſinuatio in Fallopii paralogiā. Cauſæ tres unde Fallopius impulſus.

Altera verò obſervatio, quæ judicium viri maximi præcipitavit, apparet illa, quod in his, quæ veſica non gaudent animantibus, in equo præcipuè, tendit ex hepate rectus meatus ad inteſtinum, quod naturæ factum vel ipſe legit, vel vidit.

Hæ Fallopio fuerunt anſæ, quibus ſuam mordicus retinere paralogiam; verùm quàm falſo, quamve improbabiliter, audiſtis.

Pars I. Cap. I.

De Oſteologiæ dignitate ac neceſſitate ad univerſam Anatomen.

INſtituimus hic agere de oſſibus, quorum tractatio in anatome ſemper præmittitur, tùm quidem naturæ ordinem ſequentibus, tùm doctrinæ naturæ; ſcilicet quoniam oſſa ſunt fundamenta, ſuper quibus extruitur tota humana fabrica. Id quod apertè monſtravit Hippoc. l. de oſſium nat. dicens; oſſa corpori ſtabilitatem, rectitudinem, & formam exhibent. Quæ diviniSenis verba, ſi mea me interpretatio non fallit, Oſteologię primordiū. Hippocrates. uſus oſſiū.

Stabilitas neceſſaria carnibus & viſceribus. Galenus. lit, maximos tres oſsium uſus refert. Primus communisſimus ſtabilitas eſt corporis, dum ea nativo robore rigentia carnis, & viſcera, quæ ſtare per ſe cæteroquin non poſſent, ſuſtinent; & de loco ad locum transferunt bajulantia, non ut Galenus inquit prim. de adm. anat. c. 2. quod in tentoriis præſtant pali, quod in ædibus parietes, id in animantibus præſtat oſsium ſubſtantia. Quod ut expreſſum cernatis oculis; proponite animo qualis eſſet videri puer ille exoſsis apud Hippoc. 2. epid. præcipuis corporis partibus diſcretus, qui parum vixit & perpuſillus. Poſt hanc eſt rectitudo corporis, ne, ſicut inquit Fernel. vermium & ſerpentum more, rerum princeps reperet homo. Verùm tamen cum rectitudine flexio comprehenditur, ut curvari, vertique poſſet homo quoquo oporteret, atque ad hunc finem animanti data plura ſunt oſſa.

Puer exoſſis Hipp. Rectitudinis uſus. Cum rectitudine flexio.

Magnitudo figura. Magnitudo capitis. Thoracis. Maxillæ. Numerus.

Poſtremò eſt & penes oſſa reliquarum partium magnitudo, & figura, quin ab oſsibus corporis proceritas, & incrementi meta dependet. Quibus enim caput magnum, his cerebrum amplisſimum; quibus thorax anguſtus, his & pulmo, & viſcera contractiora: quibus maxillæ parvæ, item & muſculi parvi. Addit Ingrasſias quòd & oſsium numerū partium quoque ſuus numerus, ſequitur.

Venæ, arteriæ nervi, tendines ligamenta numerum ſequuntur oſsium.

Nam ſi manus aut pedis digiti quaterni aut ſeni fuerint, quaterni aut ſeni fuerint quoque ipſorum muſculi. Nec minus etiam venarum, arteriarum, nervorum, tendinum, ligamentorum numerus augetur aut minuetur, ſi numerus oſsium auctus fuerit, aut minutus: tanta ſcilicet eſt oſsium poteſtas. Adhuc & multorum ſitus ab oſsium ſitu variatur ita, & muſculorum exortus inſertusque venarum ductus, arteriarum divortia, & nervorum diremptus oſſa ſequuntur, & ſiccè quidem in optimâ corporis conformatione quæ ſecundum naturam, ſive in perverſa & præter naturam ſe habente, exempla vos obſervate in multis quæ ſe offerent.

Doctrinæ etiam ordine prima tractatu Oſteologia. Oſteologiæ neceſsitas ad therapeuſin.

Rurſus & doctrinæ ordine neceſſum eſt tradi primò oſſa, ſiquidem facilius per hæc cætera intelliguntur. Quo factum eſt, ut veteres in ſchola Alexandrina, cuius maximam fuiſſe anatomes perfectionem memorat Gal. l. prim. de adminiſtrat. anat. non aliud pro addiſcentibus proponerent, quàm reſiccata oſſa, quod ſceleton vocant. Ad extremum oſſium notitia nedum ad Ethiologiam addiſcendam requiritur, ſed ad therapeuticam; ut ſcilicet rectè curentur Luxationes articulorum, & oſſium fracturæ confirmationes. Gal. initio l. de oſſibus. Quin & ante hunc Hipp. in epiſt. ad Heſſalum filiū inquit ad multiplicē oſsium affectionē, & articulorum luxationem, repoſitionem, & oſſium contritorū reſectionem, & perforationē, & compoſitionē, & detractionem, & reliquam curationem majorem induſtriam veterum fuiſſe, qui noverint qualis eſt lo-

cus

cus. & quale os laxatum eſt. Rationem addit ferè Gal. loc. cit. cũ ait, oſſa ſingula per ſe qualia ſint, & quam invicem ſyntaxim habeant noviſſe arbitror medicum oportet, ſi rectè ipſorum fracturas, & luxationes curaturus eſt; ſiquidem in omnibus quæ ad Medicinam ſpectant perſpicuum eſt, quod ſecundum naturam eſt tanquam ſcopum habendum eſſe. Quam rem qui ignorat, minimè intelliget, aut ubi partes affectæ à ſua natura diſtrahuntur, aut qua ratione ad id quod ſecundum naturam eſt reduci debeant. Galenus.

Hæc ſatis de Oſteologiæ neceſſitate.

CAPVT II.

De natura oſsium, generatione, & cauſis.

CVm plurima ſint quæ de oſsibus tractari poſſint, principio quidem videndum eſt de natura. Hæc autem duplex: Altera eſt materia generationis ex qua conſtant oſſa; altera eſt materia nutritionis, ex qua & aluntur intrinſecè ut augeantur in iunioribus, & vegetent in grandioribus, & reſtituantur extrinſecè, ne continuò abſumantur à motu. De priori quidem materia videndum, quæ ſit. De hac itaque differens Ariſt. l. 2. de generat. animal. cap. 4. dicit, ſeminalis materiæ duas eſſe partes præſtantiores; alteram quidem tenuioris ſubſtantiæ, ex qua conſtantur partes præſtantiores, ut carnes, & viſcera; alteram verò craſſæ ſubſtantiæ, quæ prioris eſt excrementũ, & ex hac conſtantur oſſa. Simile quid in l. 4. meteor. ubi habet, oſſa correſpondere terræ, quod dicit, oſſa fieri ex parte illa ſeminis terreſtri. Hoc fortaſſe deſumpſit ex Hippoc. l. de genitura, ubi dixit Senex, fieri oſſa ex parte ſeminis duriori; per durum autem intelligit craſſum, quamvis neq; ſola craſſities materiæ oſſi formando ſufficit, ſed requiritur etiam pinguedo, ut idem eſt author Hipp. in l. de carnibus, cùm inquit, quod quidem in his pingue fuit celerrimè exuſtũ eſt, & factum os. Verùm neque dũ Hippoc. caret ratione, quinimmò patebit neceſſarium hoc eſſe ex ſufficienti diviſione materiarum, quæ attribui poſſent oſſi: namque hæc materia quæ ut prima patuit, eſt quid terreum, & hoc vel ſimplex vel mixtũ. Non ſimplex, quia ex terra nil fit, ſi miſtum, vel igneum, vel aqueum, vel aereum: non igneum, ſiquidem ex igne nil fit, non aqueum, igitur aereum & pingue: Vel dic, materia oſsis terrea craſſa, vel eſt exuſta, vel non exuſta. Si non exuſta vel cum humiditate aquea vel aërea. Non quidem

Seminis partes binæ, tenuis & craſſa.

Oſſa reſpondent terræ.

Oſſa ſunt ex parte ſeminis duriã.

Craſſum ſimul & pingue, os.

Os terreum & aereum.

quidem à terra exuſta: nam ex terra,& igne per omnes Philoſophos nullius eſt generatio. Præterea non ab humiditate aquea, quia tunc fit materia viſcida ac tenax ex qua fiunt potiùs nervi,& vincula; ergò à materia aërea quæ certè eſt pinguis. Hactenus de materia generationis, Cæterùm materia nutritionis duplex, proxima & remota ſecundum Medicos ſcilicet ut 3. de facultatibus naturæ c. 15. & 6. method. remota ut ſanguis.

An oſſa nutriantur medulla, quæſtio prima,

Proxima verò à Medicis tantum aſſignatur, quæ eſt medulla in oſſibus contenta,quæ tamen non admittitur à Philoſophis: unde hi acriter pugnant adverſus Medicos, probantes non eſſe medullam nutrimentú. Sic primò nullum excrementum poteſt nutrimentum, ſed medulla excrementum, ergo &c. Minor probatur ſic: quod habet proprias cavitates excrementorum paratas,illud eſt excrementum,ſed medulla proprias cavitates habet, ergo &c. Maior patet, nam urina, feces, bilis, &c. habent proprias cavitates, ut patet. Adde, quòd omne nutrimentum eſt in ſubſtantia partium, non autem in cavitate diſtincta.

Adhuc ſecundò animantia omnia excrementoſa multa gaudent medulla: Signum ergò,quod medulla excrementú eſt. Tertiò de ratione alimenti eſt,ut facilè tranſire poſſit in ſubſtantiam aliti, ſicut aptum nutrimentum nervi eſt ſanguis craſſus, & pituitoſus: ſic oſſis debet eſſe alimentum proportionatum. Huiusmodi non eſt medulla cùm ſit calida & humida; os verò frigidum & ſiccum, &c. Quartò. In Puerorum oſſibus non apparet medulla, ergò medulla non eſt oſſium nutrimentú. Nam ſi nutrimentum eſſet, non deficeret, ergò magis quòd eorum ſubſtantia tunc maximè reſtituitur: Sequitur igitur, quod ſit excrementú. Quod ſi medici dixerint hanc eſſe medullam rudem & imperfectam, obſtant Philoſophi,quod oſſa conſtant ex ſanguine, propterea quod apparet his ipſis eſſe conſanguineum concrementum, cùm pueri ſint excrementoſi. Hæc quidem philoſophi.

Ex adverſo nos qui Galeni doctrinam ſequimur reſpondemus primo, diſtinguendo cavitates intimas, & extimas excrementum quidem continetur in cavitatibus extimis, ut urina in veſica, feces in inteſtinis, fel in cyſti; in cavitatibus verò abditis intra ſubſtantiam alicuius partis non eſt reperire excrementum. Et cum inquiunt: nutrimentum eſt in ſubſtantia partium non autem in cavitate diſtinctâ. Reſponde, quod ſi ſint boni Anatomici, videbunt partim oſſa in ſuis poroſitatibus habere hoc nutrimentum, ut eſt in proceſſibus oſſium multorum, & in meditullio cranei: partim etiam animadverterent cavitatem iſtam diſtinctam in aliqua parte oſſium eſſe naturæ quodam ſolertiſſimo conſilio, ut

ſolidiora

ſolidiora eſſent, & prætereà ne in vaſtam molem excreſcerent eadem.

Ad ſecundum cum objiciunt animalia excrementoſa gaudere nimia medulla: dicemus quidem id accidere non ea ratione, ſed quia frigida: talia enim cum ſint, convertere non poſſunt in medullam in os.

Ad tertium cum agunt de ſymboleitate nutrimenti, dicimus medullæ materiam eſſe terreſtrem, & quamvis videatur calida hoc eſt ab impreſſione caloris mutantis ſubſtantiam, ac deinde in tranſmutatione oſſis evaneſcit recedente videlicet aereo ac remanente terreo.

Ad Quartum ubi opponunt, in iis qui creſcunt paucam eſſe medullam, nullam tamen in recens ortis, ſed ſanguineum excrementum: contrarium autem eſſe deberet: igitur dico, quod ad nutritionem creſcentium oſſium non neceſſarium eſt ut appareat nimis copioſa portio medulla, ſed à natura ſuppeditatur quæ neceſſaria. Quod verò ad recens ortos, dico eſſe veram medullam: quod autem ſit ſanguinea ſubſtantia, id quidem fit quia cum recentes ſunt fœtus, ſapiunt naturam ejus principii, ex quo ſunt geniti, id autem ſanguis eſt. Jam verò ſi medulla eſſet excrementum, ſequeretur in ſenibus qui ſunt excrementoſi, magis adfluxurum; in junioribus verò defecturum, quod tamen non eſt, ſed prorſus contrarium.

Prætereà ſequeretur ab excremento tamdiu retento fere oſſa corruptum iri, quod falſum eſt.

Ad hæc excrementa omnia effluxum, & effluxus cavitatem habent, medulla non habet, igitur non excrementum.

Adhuc quoque medulla tegitur duplici tunica, ergo non excrementum.

Confirmor in hac ſententia: nam partes omnes noſtri corporis nutriuntur, caro quidẽ ſanguine, nervus craſſo muco, membrana conſimili lentore. Igitur & oſſa ſuo nutrimento gaudebunt: nullum autem poteſt eſſe aliud quam medulla, ergò medulla erit &c.

Denique ex iiſdem nutritur pars, ex quibus conſtat, ſed conſtat terreo pingui, igitur terreo pingui, qualle medulla eſt, nutritur. Minor hujus, ut ſecunda patuit, eſt Hippocratis. Quare &c.

Hactenus de materia nutritionis oſſium jam dictum eſt.

Quod ad affectricem cauſam oſſis, hanc Plato retulit Deum Opt. Max. qui terram puram levemque accipiens perforavit, mox igne ſuppoſito aduſſit, bis aut ter in aquam mergens. Porro ſimilitudo hæc ducta eſt à fabris ferrariis, dum ferrum viciſſim in fornacem immittitur, mox conformant malleo & in aquam deponunt. Cum hoc ſit, cumque terra hæc Platoni ſæpius confirmetur, porrò mens ejus eſt, terram hanc ducti-

Oſſis opifex & materia Platoni.

ductilem pinguemque eſſe: agentem verò calorem eſſe. Quam ſententiam fortaſſe imitatus aut ſuffuratus eſt Plato à communi omnium magno Hippocrate, qui lib. de carnibus, Calidum dixit omnium effectorem; oſſa vero ex terreo pingui formari &c. quamvis per calidum Hippocrates Deum non intellexit opificem, ſed vel ſpiritum, vel animam voluit. Non diſſimilem ab Hippocrate ſententiam habuit Ariſt. qui in l. 11. de generatione animalium c. 4. ſcripſit calorem inſitum id eſt ſpiritum in ſemine contentum eſſe opificem.

Hippocrati oſſis materia & formatio. Ariſtoteli ſpiritus ſeminii inſitus opifex. Galenus varius in opifice aſſerendo.

At quid de his Galenus? Ipſe quidem varius hâc in re fuit, nunc dicens opificem ſpiritum, nunc facultatem, neque ſibi diſſentit; nam ſpiritum frequentiſſimè ſtatuit inſtrumentum omnium animæ functionũ, ſed immediatum quidem ac proximum, facultatem verò primum actionis motorem atque auctorem. Atque hæc de iſta difficultate jam ſatis.

Oſſis forma.

Quod vero ad formam attinet, hæc nulli comperta eſt, ſed penitus ignota, qualis ultima differentia niſi tamen dicamus ejus formam eſſe robur, quod in oſſe viſitur.

Finis.

Quod ad finem ſive ad uſus attinet: uſus oſſium eſt multiplex; Primus ut molles ab his partes ſuſtententur: ſecundus, ut tutela ſint partibus principalibus, tum ex Galeno lib. 16. de uſu part. c. 20. tum ex Ariſt. l. 2. de part. animal. c. 4. Tertius eſt ad motum progreſſivum: Confirmatur: nam oſſibus carentia animalia difficilè progrediantur, ut vermis, quamvis revera non ſimpliciter ad progreſſionem neceſſaria ſint ſed plurima ex parte utilia. Quartus ad conformationem & configurationem partium, quæ applicantur ipſis. Id quod patet: nam exempto aliquo oſſe forma & figura partis continuò depravatur, ut in naſo.

Epilogus.

Definitio.

His multis oſſium notationibus ſimul collectis conſtruunt nonnulli deſcriptionem, quæ ſic habet: Os eſt pars ſimilaris corporis animati ex pingui terreo per calorem inſitum genita, ſoliditate & robore partibus mollibus pro ſuſtentamento, partibus verò cæteris pro conformatione & motu. Eſt hæc definitio cauſalis per omnia cauſarum genera tradita, quæ ſuprà ſunt explicatæ.

Cæterùm haud repræhendendus eſt Galenus quaſi mancam oſſis definitionem produxerit initio lib. de oſſibus ad Tyrones, dicens: oſſa ſunt partes corporis frigidiſſimæ ac ſicciſſimæ ac maximè terreſtres. Reprehenderunt quidem ejus culpæ Galenum parati Calumniatores duo quos ſcitis, Veſalius nempè & Columbus: verùm quam iniquè & ſtultè, jam audite. Enim verò non vident eam non fuiſſe Galeni mentem, ut definiret: quin aliam ut quædam anteà conſtitueret: ut probaret poſteà

ſteá eſſe oſſa natura procreata ad ſtabilimentum & firmamentum corporis totius & partium argumento eſt, quòd cum dixerit ſtatim ſubjungit. Hæc tanquam fundamenta quædam ad univerſam corporis fabricam ſuſtinendum ſubjiciuntur, hisque omnia adnaſcuntur & conſtabiliuntur. Confirmatur autoritate Fallopii ſcriptoris in arte præcellentis, qui formam eſſentialem oſſis tradidit robur & ſoliditatem ipſius ejusdem eſſe, quæ in tota ſui ſubſtantia ſibi ipſi ſimilis eſt. Taceo, quod ad definitionem rectam aſſumptum fuiſſet oſſis non oſſium nomen. Hic quidem germanus Galeni fuerat ſenſus.

Dicam nunc pauca de proprietatibus ſeu paſſionibus oſſis, & hæ quidem ſunt in duplici differentia, aliæ naturales, & aliæ adventitiæ, quæ non naturales dici poſſunt, quod ſæpè deſtruant naturales. Proprietates.

Prima proprietas eſt durities pinguis, ut ſevum concretum, quæ quidem pinguedo tum magis apparet cum os aridum fit vi aliqua ulceris aut morbi. Hæc omni, ſoli, & ſemper eſt. Secunda proprietas eſt albedo ex calore videlicet inducta, quemadmodum ex viridi ligno fit cinis. Hæc omni & ſemper, ſed non ſoli. Tertia proprietas eſt inſenſibilitas. Hæc neque omni, neque ſoli, ſed ſemper. Non omni quidem, quia dentes ſentiunt, non ſoli verò, quia neque cartilagines ſentiunt. Quartò ſunt etiam fractuoſa, & cava, vel omninò, vel ex aliqua parte; neque ſine his anfractibus, vel cavernulis, quæ variæ ac variæ ſunt, extat inter tot vel unum ſolum. Quintò gaudent cruſtâ quadam cartilagineâ ad partium extrema, ut 11. de uſu part. cap. 18. Sextò veſtiantur perioſtio, id eſt, circumoſſali membrana, quæ ubique quidem ipſa involvit, præterquàm ubi ſuperſtruatur cartilago. Hæ proprietates ſeu paſſiones naturales cum exolvuntur, vi aliqua ſolvuntur: atque dehinc incipiunt non naturales denominari. Epilogus.

Cæterum ad formam oſſium figura, ſuperficies, cavitas, magnitudo, numerus, ſitus, pertinent.

Figura oſſium varia eſt: in aliis triangula, ut in ſcapulis, in aliis quadrangula, ut in vertice, hoc cuneum repræſentat, hoc jugum boum.

Superficies oſſium lævis in articulis ad horum agilitatem, aſpera vero ad ſtabilitatem partium, quæ adhæſura ſunt oſſibus. Ad cavitatem oſſium attinent & foramina, quæ vel magna ſunt ut in occipitio, & oſſibus ilium, vel parva, ut in ſummo naſo, vel mediocria, quæ venis arteriis, nervis tranſeuntibus patent. Iſtorum vero uſus vel ad levitatem ut illa in oſſibus ilium, vel ut egreſſum praebeant aliis partibus corporis, vel denique ad immiſſionem, emiſſionemque ſubſtantiæ extraneæ, qua-

lia ſunt foramina oſsis cujusdam cribriformis in ſummo naſo, per quæ cerebrum odores & aerem attrahit, & muccos depellit. Situs, magnitudo, & numerus oſsium commodius per partes ſingulas corporis explicari licebit.

CAP. III.

De partibus oſſium, & de quibusdam eorum appellationibus.

HActenus hæc de natura oſsium univerſa: cæterum antequam alia pertractemus: operæ pretium fuerit hic exponi partes ſingulas oſsium, & varias, quæ his accidunt appellationes; quibus ſic ordinatis, faciliores fuerint, quæ ſequuntur. In fabrica oſsium duo ſunt ſpectanda, videlicet partes eorundem, & inſeſſus, dùm alterum alteri applicatur. Oſsis pars omnis eſt triplex. Una inominata Veteribus, quæ corpus nobis dicetur oſsis, pars eiusdem maxima, ac præcipua aliarum veluti truncus in medio ſita.

Altera pars extremo oſſis à natura agglutinata Epiphiſis dicta Græcis, appendix verò, & additamentum Latinis, eſtque hæc autore Veſalio os alteri oſſi adnatum, & peculiarem obtinens circumſcriptionem, neque illius oſsis, cui committitur vera portio.

Tertia pars eſt legitima oſsis extremi ſuprà communem æqualitatem eiusdem extuberans: eſtque hæc eodem Veſalio deſcribente oſsis pars nihil à ſuo oſſe differens, niſi quòd tuberculi, ſeu gibbi inſtar ex oſſe procedit, quemadmodum ex arboris trunco radices, & rami extuberare procedereque videntur.

Portò corpus oſsis Anatomicorum ferè omnium conſenſu, omniū eſt durisſimum, quod propugnaculi inſtar impetum injuriarum ſuſtinere debuerat. Quamobrem Veſalius & Columbus in obtrectando concordes Galenum accuſant inſolentiæ, qui in l. XI. de uſu partium, c. XVIII. profeſſus fuerit appendicem oſsis durisſimam partem eſſe. Sed mira eſt, inquam, iſtorum calumniandi cupiditas erga ſummum & communem magiſtrum; quippe ſententiam qualem ipſi proferunt, nusquam eſt reperire apud Gal. eodem cap. niſi quòd dura, & denſa, ut quæ asſiduè forent movenda, atque inter ſeſe atterenda, nulla verò facta ad duritiem oſsis reliqui comparatur, niſi fortaſſe ad raritudinem, & laxitatem partis pumicoſæ oſsis, quam heſternâ die commemoravimus. Quare irritus

eſt

eſt iſtorum adverſùm Galenum conatus, ſed manifeſta impoſtura. Addit tamen Columbus, quòd neque hæc ſecuritas appendicis à motu, & attritione perpetua eſt ab oſſe: quin potiùs à cartilagine. Sed Deus bone, neque hoc inficiatur Galenus, & nihilominùs vult, omninò firmas eſſe appendices, ad ſubſtinendos & motus & attractiones perpetuas tùm cartilaginis, tùm ſuâ oſſis parte compactas.

Alia quoque eſt iſtorum ergà Galenum contumelia. Nam ubi Gal. XI. de uſu partium credidit excogitatus à natura appendicis, ut operculi vice eſſent, ad medullarem oſſis partem tuendam; quaſi verò, inquit Veſal. appendicum cavernulæ medullâ, aut ſucco ipſi prorſus ſimili deſtituerentur, ac non quamplurima oſſa ſenibus, quibus medulla aſſuetis fibris non intertexta continetur carentia, appendicem adſciſcerent. Exempla proponit hæc. Primum enim toti oſſis ilium clivo, & toti infimæ ſedi oſſis coxendicis, & ſcapulæ, & vertebris dorſi, & proceſſibus vertebrarum thoracis, & lumborum, & radici coſtarum appendices datæ ſunt. Deinde, quam reliquit partem Veſalius memorabimus eidem & nos: nimirum quæ medulla non carent oſſa appendice diſtitui, qualis Galeno etiam teſtificante maxilla eſt inferior: verum hæc atque alia quæcunque volet adverſator Veſalius, nihilominus inanis eſt tota ejus oblatratio, ſi cum Fallopio primo Galeni diſcipulo reſpondeamus, Galenum illic locutum eſſe præciſe de oſſibus artuum, magniſque oſſibus, quibus appendices ſunt veluti opercula; cum non explicet facta (inquit Fallopius) primarium ad hunc uſum, vel ſecus: ſed interim proferat ſimpliciter utilitatem: quaſi diceret Fallopius magno cuique oſſi contingere appendices, quatenus omni & ſemper non eſt, ut ſoli.

Hic igitur primus ex Galeno appendicum eſt uſus; ſequitur ſecundus, quem neſcio quâ imprudentia arrogarit ſibi l. 1. c. 2. Columbus, ratus fortaſſe aut faſcinaturum ſe nos ſuis verbis, aut non lecturos nos eſſe Galeni commentarios. Certe Galenus (id adnotante doctiſſimo anteceſſore meo Ingraſſia) l. 2. de uſu partium c. 15. c. F. ſcripſit. Quin etiam ligamenta quædam membranoſa, valida in appendicum locis orientia conjungunt, & conſtringunt circumplectentia totam articulationem in orbem: quaſi diceret Galenus adnexas oſſibus appendices, ut ex eâ conjunctione ligamenta poſſent, quæ articulos circumligant ac firmant, oriri.

Tertius uſus Anatomicis poſterioribus obſervatus eſt, ut ex appendicibus exurgerent ligamenta ad præcipuum muſculorum exortum. Quem uſum neque Galenus ignoraſſe videtur mihi, quum l. de bonitate, &

te, & vitio ſuccorum tradiderit ligamenta ex oſſibus initium habentia in muſculorum capita diſtribui.

Sunt & alii præter hos uſus à poſterioribus præſertim ab Ingraſſia recenſiti, quos ne ſuperfluum ſit prædictis adjungere, mitto vos ad Philippum comment. de oſſ. text. 6. Vnum non tacebo uſum à Laurentio Hippocrati tributum volenti eſſe epiphiſes, quaſi ventres oſſium, in quibus concoquatur oſſium alimentum, quod ſenſim in eorũ cavernas percoletur. Hæc de appendicibus.

Cæterum proceſſuum uſus eſt ad partium quarundam muſculorum præſertim exortus, & inſertionis neceſſitatem cognoſcitis. Vbi enim ſima ad hunc modum non eſſent oſſa, nec ligamenta, nec muſculi commodè naſcerentur ex his. Præter hunc uſum, eſt & alter, videlicet ut partibus quibusdam quaſi ſint propugnaculo, quod in vertebrarum & ſcapularum proceſſibus obſervare licet.

Sunt autem & aliquæ proceſſuum, & appendicum differentiæ, figuram varie captantes: nam ſi rotundo tubere promineat oſſis extremum caput dicitur; ſive quidem illa appendix ſit ſive proceſſus. Si verò ex anguſto exortu ſenſim grandeſcat cervicis in modum, cervix vocabitur. Atque hæc proceſſus tantummodò tribuitur. Ubi verò in acutum deſinat, κορώνη Græcis, nobis egeſtatu nominis aut acutus proceſſus, aut corniculum appellare licebit: quod modò ſtyli, modò anchoræ finium aduncorum, aliàs roſtri corvini, alias mammarum capituli figuram exprimit. Hi verò proceſſus, qui labrorum aut ſuperciliorum ritu exculpti fuerint, labra aut ſupercilia nominari conſueverunt.

Sed & caput duplex eſt. Alterum oblongum & celſum, quale eſt oſſis femoris extremum: hoc abſolutè dicitur caput: alterum depreſſum & vix exurgens condylon appellatur. Jam inſeſſus, & cavitatis modos in oſſibus diſtinguamus. Cavitas duplex: altera profunda, ut oſſis ichii: hæc acetabulum noſtris dicitur, κοτύλη Græcis: altera ſuperficiaria, ut illa quæ cervicem maxillæ inferioris recipit: glene dicitur græco vocabulo non adhuc donata latino. Cuiusmodi verò ſinus cum multis in locis corporis, tum in primâ cervicis vertebra apparent gemini excipientes capita ſecunda vertebræ. Hæc de proceſſibus & ſinubus reſpondentibus ſatis.

CAPVT IV.
De differentiis oſſium.

Ut

UT methodo colligamus omnes oſſium differentias, utemur Galeni præcepto, qui docet petendas eſſe ab iis quæ eſſentiam conſequuntur, & ab iis, quæ accidunt.

Oſſis eſſentiam, quæ nihil aliud eſt quam intemperies frigida & ſicca, ſequuntur qualitates tangibiles, quæ ſunt durities, mollities, denſitas, raritas. Accidentia verò ſunt, magnitudo, figura, ſitus, motus, ſenſus &c.

A duritie igitur differentiæ erunt iſtæ. Alia ſunt durisſima, ut quæ lapidoſa dicuntur, & dentes, alia mollia reſpectivè, ut Ethmoidea, & epiphyſes, alia dura ſimpliciter, ut communiter omnia.

At verò cum magnitudo triplex ſit, longa, lata, profunda, triplex ab illis differentia deſumetur, alia longa, ut os fœmoris, alia brevia, ut oſſa digitorum extremorum. Secundo alia lata & ampla, ut ſcapularum, ilium, & os ſacrum, alia anguſta, ut os fibulæ, proceſſus ſtyloides &c. Tertio alia craſſa, ut os calcis & rotulæ ſeu patellæ, alia tenuia, ut oſſa naſi.

A figura multæ ſunt differentiæ: alia plana, ut dentes inciſorii, alia rotunda, ut os frontis, quædam trilatera, ut os lambdoide comprehenſum; quædum quadrilatera, ut os tali; Item quæ ſcapulæ, malleoli, incudis, ſtapedis, & cubiti ſimilitudinem referunt.

Ad figuram quoque ſi meatus, lævitatem & aſperitatem referas, ut multi ſolent: alia dices oſſa ſolida, ut dentes, alia cavernoſa, ut mandibula inferior. Rurſus ſolida aut omnino ſic apparent, & verè ſunt, ut oſſicula auris internæ, ſeſamoidea, &c. Alia quæ apparent tantum, & non ſunt, ut vertebræ. A ſitu, alia anteriora, poſteriora, ſuperiora, inferiora. A connexu alia per muſculos, alia per ligamenta, alia per cartilagines nectuntur.

A motu, quædam moventur, ut in diarthroſi, quædam non moventur, ut in Synarthroſi, & quæ moventur, vel motu manifeſto, vel obſcuro.

A ſenſu, quædam ſentiunt, ut dentes, quædam ſecus, ut cætera omnia.

A generationis ordine, quædam à principio perfecta, ut omnium oſſicula, quædam imperfecta, ut capitis oſſa.

A generatione, alia regenerantur, ut dentes, alia ſecus.

Rurſus oſſium aliæ differentiæ à proceſſibus, ab appendicibus, cartilaginibus, cervicibus, capitibus ſoliditate, cavitatibus, ſuperciliis, à conſiſtentia, magnitudine, numero, fiugurâ, ſitu, & accidentibus aliis ſumptæ, quas ſingulas voce non vacat enarrare, ne tempus quod abundè non eſt, abundè conteramus in his.

A cavitate quæ eſt differentia, hæc quidem à me enarrari non omittetur; ſiquidem non omittere velim Galeni defenſionem graviter ab invidis anatomiæ novatoribus laceſſiti; dum in l. de oſſibus hæc propoſuit: ex oſſibus quædam grandia & ampliter concava ſunt ac medulla plena, quædam parva ac ſolida, & ſine medulla neque ſucci quicquam, quod ſenſu dignoſci queat, in ſe habent.

Nimirum hæc ſtatim falſò coarguit Veſalius nulli unquam diligentiæ parcens, ut palmam Galeno præripiat, dicens quod parva quædam oſſa & cavitatem & medullam habent, ut oſſa digitorum ſive manuum ſive pedum, & rurſus alia quædam magna tum cavitate tum medulla carent, ut os iſchii, tum medulla ſolum, licet non cavitate, ut os frontis. Hæc ferè Veſalius.

Objecta hæc auditores Oſteologiæ cupidi & Galeni amici licet aſpectu primo probabilitatis aliquam ſpeciem præ ſe ferre videantur; nihilominus tamen nulla ſunt veræ, ut triplex ad illa ſit reſponſio: ſive diviſionem hanc Galeni ita accipiamus, ut trina partis utriusque membra ſeorſum ſibi, & quaſi per parallelum reſpondeat; & hoc pacto triplex etiam fiet diviſio à magnitudine, à cavitate à medulla deſumenda ad hunc modum; 1. oſſa alia magna, alia parva: 2. alia cava, alia ſolida: 3. alia medulloſa, alia ſecus. Hanc dividendi rationem excogitavit Jacobus Sylvius ſtudioſiſſimus, & primus omnium Galeni defenſor, cui poſtea ſuffragati ſunt, & Laurentius & Riolanus Galli omnes diſertiſſimi; qua horum ratione ſic conſtante, cognoſcitis apertè nullas reddi Veſalii calumnias, ſivè hanc eandem diviſionem accipiamus, quæ à ſuo authore propoſita ac diſpoſita eſt, ſive ſecus.

Propterea aliam huic oppoſitam rationem excogitavit ſolertiſſimus Fallopius, qui comment. de oſſibus cap. x. hac ingreſſus eſt via. Primò ſtatuit hanc à Galeno productam non tàm eſſe diviſionem quàm definitionem, vel ſuprà diviſionem collocatam definitionem oſſium magnorum; veluti ſi pronunciaret Galenus ad hunc modum fere ex oſſibus ea ſunt grandia, quæ cava & plena medulla, ea verò parva quæ ſolida & ſine medulla: Ex oſſibus quædam ſunt grandia, quædam parva, grandia quidem, quæ cava ſunt & plena medullæ; parva verò quæ ſolida ſunt & ſine medulla; quaſi grandia & parva ſint prædicatum, cætera quæ utriq; adnectuntur, ſubjectum. 2. ſtatuit magna non dici ea ſolum oſſa, quod in communem rerum omnium dimenſionem longitudinis, latitudinis, craſſitudinis tollantur, ſed dici etiamnum magna præciſe propter id quod cavitatem amplam & medullam plurimam habent; ex adverſo parva dici quòd aut cavitate aut medulla non abundent. Sic igitur magna

erunt oſſa artuum principum; parva verò ut oſſa carpi aliàs brachialis dicti, oſſa ſeſamoidea, ac dentes. Cætera omnia quæ præter hæc genera ſunt, media.

Itaque cum objicit adverſarius oſſa digitorum eſſe parva, negat continuo Fallopius, & ſi enim ſint mole parva, nihilominus quia ſuperſunt his conditiones magni, vel non deſunt omnino; propterea dicentur media. Cumque objiciet rurſus ille, oſſa ſcapularum & coxendicis eſſe magna; negabit & hoc Fallopius quandoquidem deſunt his & cavitatis amplæ & medullæ copioſæ conditiones; quamobrem dicit eſſe media.

Instantia.

Horum autem oſſium quantitate mediocrium, ne mirum quidem eſt, quod autor hujus libelli non meminerit, ſtudio ſcilicet brevitatis, atque compendiii. At his auditis, ſtatim mirabitur quiſpiam, dicens, undè nuper Galeno ſtudium brevitatis, qui ob profuſam dicendi ubertatem Aſiaticè loqui dictus eſt judicio medicorum omnium. Sed hæc nihili habentur. Nam Galeno dicendi genus erat duplex diexordicum & ſynopticum, hoc conciſum, illud profuſum eſt; certè diexodico genere uſus eſt Galenus ferè perpetuò ſolùm in arte parva, in arte therapeutica ad Glauconem, in ſynopſi, de pulſibus, & denique in hoc de oſſibus ad tyrones.

Reſponſio.

De Fallopii interpretatione judicium.

Hanc Fallopii intentionem non approbavit Laurentius l. 2. quæſt. 4. nequaquam patiens; oſſa ſcapularum & Iſchii magna negari, cum quo vacillat & Riolanus, certè ambo Sylvium ſequentes. Verùm ne dubitent boni viri, Iſchii & ſcapularum oſſa magna eſſe negare, quandoquidem oſſa Iſchii conflata ex tribus ſegmentis ſunt, ut norunt omnes: oſſa verò ſcapularum præterquàm quòd gracilia ſunt, neque mole ſunt magna. Magna oſſa meâ quidem ſententiâ intelligenda ſunt, quæ in omnibus æquè ſpeciebus animantium ſunt magna; Iſchii verò in pleriſque, & in ſimia etiam ſunt exigua. Confirmatur verò per me dicta Fallopii opinio ex poſtremis Galeni verbis in dicto textu, quæ ſunt: Nullamque ſenſibilem habent cavitatem. Per hæc enim fit perſpicuum, excluſa oſſa media, quando hæc ſenſibilem habent cavitatem.

Confirmantur Laurentius & Riolanus.

Magna quæ verè oſſa.

Opinionis Fallopii confirmatio.

Interpretatio noſtra.

Contradictio Galeni.

Hactenus hæ quidem fuere clariſſimorum virorum pro Galeno defenſiones, ac rationes. Ceterùm non dubitabo equidem, ut meas proponere poſitas in una diſtinctione medullæ atque cavitatis: elicitum eſt ſcriptis ejusdem Gal. ſicut intelligetis. Poſteà quam rem antequàm fecerim, ſciendum eſt de nutritione oſſis extare Galeni contradictionem: namque in hoc lib. & lib. xi. de uſu partium, c. 18. quædam oſſa ſtatuere videtur non nutriri, cum eadem cavitate & medulla faciat carentia; aliàs vero in l. 3. de natural. facult. cap. xv. tradit oſſa omnia nutriri, ſiquidem

Conciliatio

quidem hic, quo nutriantur, inquit, oſſa numeroſa, quæ intercedat, mutatione indigent, eſtque qualis carnibus ſanguis, talis osſibus medulla, quæ binorum locorum contradictio putata eſt non levis, ſed conciliatur: namque ex eo ipſo loco de natur. facult. duplex eſt concavitas, altera intercisa & foraminulenta, quæ disjectam ac diſciſſam in partes habent medullam; altera quæ quodam quaſi tubulo ſive fiſtula producta collocatam in ſe ipſa continent medullam.

Cavitas osſium duplex.

Duplex medullæ forma.

Hæc concavitatis quia duplex eſt forma, adhuc duplex eſt forma medullæ, quæ & prædictos duos cavitatis apparatus continenter ſequitur. Namque altera eſt acervata, & longo quaſi funiculo protenta, colore alba, ſubſtantiâ craſſa & pinguis; hæc verè & propriè medulla dicitur, quam Galenus & hoc lib. & xi. de uſu partium ineſſe magnis osſibus tradidit: altera vero communiter & æquivocè dicta ſponciformibus oſſium cavernulis intercepta, ſuccus eſt verius quam medulla, quam dicto 3. de natur. facult. expresſit. Nunc igitur ad Veſalium: cum objicit oſſa parva gaudere cavitate, gaudere medulla, concedimus, cavitate ſponciformi negamus, fiſtulari, medullari vero ſucco, non medullâ.

Ad Veſalium reſponſio.

Quantum ad os Iſchii.

Rurſus autem cum objicitur, oſſa Iſchii alioquin magna neque cavitatem neque medullam habere; Reſpondeo, magnitudinem osſium Galeno accipi ſecundùm longitudinem & rectitudinem corporis, non ſecundum latitudinem, quod corpus Hippocrati & omnibus ex longitudine magnum dicitur, aphor. ult. l. 2. Magnitudo corporis inventæ quidem neque indecens neque illiberalis: ſenectæ verò inutilis, & deterior parvitate. Porrò magnitudinem Galenus expreſſe interpretatur longitudinem corporis. Sed Hippocrates, quod magis mirum eſt, non magnitudinem, & parvitatem: ſed magnitudines, & parvitates dixit in græca literatura, & quod prætereà ſummum eſſe non corporum, ſed corporis quaſi innueret de oſſium propriis magnitudinibus, & parvitatibus: hæ enim ipſæ ſunt, quæ magnitudinem aut parvitatem asſignant, efficiuntque corpori, ut & lib. de osſib. pronunciatum ab eo diximus anteà. Qua autem ratione de univerſo corpore, ita & de partibus ejuſdem pronunciari ſolitum eſt: nam manum dicimus grandem, & pedem grandem, quæ ſola longitudine excedant.

Magnitudo Hippocrati quæ?

Similiter & in genere vegetantium arbore truncum habente humilem licet craſſiorem, ramos verò longè protenſos: hos quidem magnos vocamus, truncum non ita. Hæc autem cum ita ſe habeant omnia, conſtare utique poteſt, oſſa Iſchii non videri magna, præſertim abſolutè, verùm abſolutè magna eſſe artuum. Sic enim & radium, & ſuram magna eſſe ſtatuit Galenus. Sic igitur equidem Galenum interpretor. Satis de his.

CAP

CAPVT V.

De compoſitione & ſyntaxi oſſium.

PErvenimus jam Deo duce ad præcipuam & maximam Oſteologiæ partem, de Syntaxi oſſium inſcriptam; quæ contemplationis noſtræ de his univerſim traditæ, ut eſt ordine poſtrema, ita ſanè intentione ac dignitate eſt prima.

Ita ad hanc rem proceſsêre nonnulla, quot, & quæ dictata per nos excepiſtis. Quam rem quidem ſi pari dexteritate, ſi quâ decet ratione ac judicio exequuti fuerimus, exiſtimate auditores, negocium ex tota anatome difficillimum abſolviſſe provinciamque magnorũ virorum hûmeris formidabilem ſuſtinuiſſe. Exegeſis.

Hic enim primus Hippocratis fuit labor: hoc novum, quod per Sceleton æneum Apollini Delphico dicavit. Hæc Galeni ad Alexandriã usque peregrinati prima & propria fuit occupatio. Huc poſteriorum adverſus veteres confertæ acies: huc propugnatorum advertitur amica claſſis. Inſidiæ, clades, victoriæ nunc ſperatæ, nunc habitæ undique per hunc caſum viſuntur, & decernuntur. Adeſte animis dûm rem expono.

Eſt homo (ſicut & Galenus toto ferè opere de uſu part. & omnes cum eo tùm priores, tùm poſteriores philoſophi cenſuêre) animal præ cæteris ſapientiſſimum, ſivè, ut lib. de Natura Deorum explicat Cicero, plenum rationis atque conſilij. Quæ ratio Galeno autore lib. 1. eiusdem operis ca. 4. eſt ars ante artes. Quamobrem hominis corpus ſivè vivens, vitâ caſſum quatenus ab Anatomico conſideratur, quùm organicum eſt ex verbo Philoſophi l. 2. de anima, ſic eſt inſtrumentum animæ inſtigantis, & commoventis ad proprias homini functiones. Inſtrumentum autem omne cùm ſit ad motum, hic profectò ſub contemplationis anatomicæ finibus, localis ſit oportet: abjectis ſcilicet cæteris motus generibus, quæ ad Philoſophos pertinent. Verùm quia localis motus communis eſt & brutis: propterea voluntarius eſt homini præſcribendus: qui & rationalis, artificioſusque aliàs dici poterit. Hæc porrò nobis formalis ratio ponitur, ſub qua ſpectatur ab anatomico corpus hominis. Eò igitur pulcriori atque exornatiori, quàm & cætera animantia donandum erat opificis tùm partium quidem omnium, tùm maximè oſſium, quæ ſingularum firmamenta erant futura. Igitur tùm ob localis motus cauſam, tum etiam ob prædictam ſuper belluas præſtantiam gaudere numeroſiſſima, & omnibus numeris abſolutisſima oſſium conformatione debebat homo.

Quomodo enim aliter ſedere, aut rectus ſtare, in ſublime aſcendere, deſcendereve; equitare, bellari, muſicâ tàm multa pulſare, ſcribere, texere, digladiari, luctari, in numerum ſaltare, & tam varia ludicrorum genera exercere poſſet unus homo, niſi tam multiplici varietate, & numero oſſium conſtaret? ſic in immenſum ſi quis attentè adverterit, creſcet oſſium admiratio. Neque hîc recenſeo diopatheiam, id eſt, munitum oſſium, ut uno ſcilicet fracto cætera non læderentur; non fumidorum tranſpirationem; non partium diſcriminationem, non vaſorum ingreſſum, egreſſumque commemoro: propter quæ & multa & varia oſſa requirebantur. Satis licet cognoſcere cùm tàm multa ſint, quot dixi. adhuc ex tam magno numero ſic connecti oſſa, ut unum eſſe omnia videantur in unam quaſi ſceleti formam. ſive quidem ea continua ſint ſive contigua. Vbi verò contigua ſunt, bifariam componi dicuntur: nunc κατὰ ἄρθρον græcè, hoc eſt, per cardinem oſſium, (vulgò dicimus per articulum) nunc verò per coalitum, qui græcè ſymphyſis dicitur. Eſt autem per articulum jungi, ſive articulatio nil aliud quàm naturalis oſſiũ ſtructura; in quâ duorum oſſium extrema mutuò reſpondentia ſeſe tangunt. Contra ſymphyſis eſt naturalis oſſium unio, per quam oſſa quæ duo erant continuantur. Itaque differunt in eo ſymphyſis & articulus ſive articulatio, quæ tota articulationis natura in extremorum contactu ſita eſt: ſymphyſeos verò natura in continuitate.

Dearticulationis duæ ſpecies. Hæc quidem duo prima & ſumma compoſitionis oſſium ſunt genera. Sed articulationis duæ ſunt ſpecies. Altera quæ laxa eſt duorũ extremorum oſſium occurſatio: propterea diarthroſis Græcis eſt dicta: nomen enim διὰ abiunctionem & laxitatem quandam hâc vocum compoſitione ſignificat. *Dearticulatio laxa.*

Dearticulatio adſtricta. Altera verò quæ cohærens, & adſtricta eſt adeò, ut nulla ſit intercapedo, quare & ſynarthroſis huic nomen eſt. Illud σὺν enim latinè cum, aut con græca præpoſitio arctitudinis, colligationis, & adhæſus firmioris eſt nota. *Etymon.* Vt ſyncategorema, ſi diceres, aut ſymphoteia, ſyndrome, &c. Eſt ergo diarthroſis Galeno lib. de oſſibus articulorum, ſeu commiſſura naturalis inter ſe motum evidentem habentium. *Definitio.* Vel ut definit Gortæus lib. definit. med. eſt oſſium connexio omninò laxior, ſic ut evidens, facilis, magnusque motus ſit: cuiusmodi in brachiis, manibus, pedibus habetur.

Synarthroſis obſcuro motu. Synarthroſis verò (eodem definiente Galeno) eſt articulatio oſſium, quæ nec validè, nec manifeſtè, ſed obſcurè & difficulter moventur.

Dearthroſis & ſynar- Porrò hic præmonendi videntur auditores mei, alias diarthroſeos, & ſynarthroſeos acceptiones generatim aliquando póſitas eſſe Galeno

tùm

tùm lib. de uſu partium, tùm in comment. in libros Hippocratis pro omni videlicet oſsium compoſitione ad motum voluntarium comparatâ. appellationes generales.

Item illud ſciri volo, hanc eandem articulationis ſpeciem ab Hippocrate dici pro ſarthroſi adnotante Gorræo, ac Sylvio. Deinde diarthroſeos ſpecies ſunt tres. Enarthroſis, arthrodia, ginglymos.

Sed enarthroſis eſt, cùm cavitas articulum recipiens admodum profunda eſt, caputque quod in eam inſeritur oblongum. Eius pauca ſunt exempla, ut cruris cum iſchio, & fortaſſe tali cum oſſe ſcaphoide. Ita Gorræus ex Galeno.

Arthrodia eſt diarthroſis, in qua oſsis cavitas articulum excipiens ſuperficiaria eſt; caputque quod in eam inſeritur humile atque depreſſum: ut in occipite, cùm prima colli vertebra in genæ inferna cum oſſe lythoide. Gorræus ex Galeno. Arthrodia.

Ginglymos eſt diarthroſis, per quam oſſa ſeſe invicem ingredientia ita ſecum conjunguntur, ut unius caput in alterius cavitatem recondantur, & viciſſim huius caput in illius ſinum excipiatur. Eſt enim hæc diarthroſis pleriſque oſtiorum cardinibus ſimilis, in quibus ferramenti utriusque (quod à Græcis propriè ginglymos appellatur) tùm eius quod parieti infixum eſt, tùm alterius quod oſtio adhæret, pectinis mutuo implexu ſeſe ſubeunt. Plura autem oſſa in corpore ginglymo cōnectuntur, ut cubitus cum brachio, crus cum tibia, tibia cum oſſe tali, talus cum calce. Vertebræ ſimiliter, quamquam, ut Galenus ait, in his quædam ſit differentia, ut ſuo nos loco exponemus. Ginglymos ſimilis ginglymos cardinibus.

Sequuntur ſpecies Synarthroſeos. Prima ſutura ſic dicta, quoniam eſt oſsium compoſitio quædam conſutis pannis ſimilis, quæ in capitis oſſibus viſitur, & hæc duplex eſt, ut ſuo loco de capitis oſſibus explicabimus. Species Synarthroſeos prima ſutura.

Altera Gomphoſis ſic dicta, quod os oſſi clavi modo infigitur: Hæc ferè dentium eſt propria. Dixique ferè, nam vult Gorræus per gomphoſin quoque juncta quædam oſſa dici poſſe in carpo, metacarpio, tarſo, pedio, & aliis quibusdam partibus. Synarthroſis enarthroſi & arthrodiæ ſimiles. ſola motuum magnitudine ab ea differentes. Gomphoſis.

Tertia Harmonia oſſium eſt compoſitio ſecundùm lineam ſimplicem, tum & rectam Gorræo: obliquam etiam & circularem Laurentio.

Dicitur autem harmonia à verbo græco ἁρμόττειν hoc capite cohærere, coagmentari. Enimvero mirum eſt quomodo tam ſimplici oſſium compoſitione nihilominus coaptata & firma maneant duo oſſa: quamobrem & translato vocabulo dictæ ſunt harmoniæ etiam ſuturæ Galeno autore ad finem comm. 3. in l. Hippocrat. de offic. Medic. Junguntur Harmonia ſecundum lineam cōpoſitio.

tur autem per harmoniam maxillæ ſuperioris oſſa, pars occipitis infima, oſſa naſi, carpi, tarſi &c.

Symphiſis unio naturalis. Adhuc Symphiſis genus alterum ſubalternum compoſitionis oſſium, dicta hæc eſt naturalis oſſium unio propter fracturas oſſium, quæ cum inducto callo coaluerint, haud ſecundùm naturam unita dicuntur, ſimiliter & luxata ſivè parum ſivè omnino. Hujus duæ ſunt differentiæ. Nam aliqua oſſa ſibi invicem connaſcuntur: alia materiæ alterius interventu. Quæ enim fungoſiora mollioraque ſunt, mutuo inter ſe coaleſcunt, ſicciora vero & duriora aliorum interventu.

Symphiſis ſpecies. Rurſus eorum quæ per alia coaleſcunt tres ſunt differentiæ, Synchondroſis, ſynneuroſis, ſyſſarcoſis. Synchondroſis quidem eſt oſſium ſiccorum durorumque ſymphyſis per cartilaginem. Sic pubis oſſa cartilaginis interventu connectuntur, & oſſa medii pectoris primis annis: ætatis namque progreſſu ea per quam uniuntur cartilago, oſſis in modum indureſcit. Similiter & oſſium appendices in pueritia cum ſuis oſſibus connaſcuntur glutinatarum cartilaginum beneficio.

Synneuroſis eſt ſiccorum durorumque oſſium coalitus nervorum beneficio. Nervos autem intelligere oportet non veros: ſiquidem nulla oſſa iſtorum interventu coaleſcunt, ſed tendines, ligamenta, & alia nervoſa, membranoſaque corpora. Nam & tendones, qui nervi etiam nomine continentur, ſæpè ad articulos dilatati ipſos firmant; ligamenta quoque nervoſa tibiam cruri, & crus iſchio firmiſſimè alligantur.

Syſſarcoſis eſt duorum ſiccorumque oſſium coalitus carnis interjectu. Hujus exemplum nullum, ut & ſynneuroſeos, unquam ſe reperiſſe Fallopius ingenuè pronunciavit diffiſus Galenicæ partitioni: quamobrem Galenum deſerens, adhæſit Veſalio, qui ſimiliter hæc duo portionis membra negaverat. Sed ne pro levi re clypeum mutes Fallopi. Siquidem enim ad dentes gingivarum tollis ſyſſarcoſin, quarum laxitate ſunt iſti mobiles, adſtrictione ſtabiles: at quomodo non meminiſſe oſſis hyoidis & ſcapularum, quæ non alia planè ratione, quàm per Syſſarcoſin agglutinantur corpori?

Per carnium enim cõlligatum muſculos intellexit Galenus, carnes appellaverat Hippocrates 2. de carnibus. Pari autem ratione cùm nervorum inficiatur coalitum, ligamentales intelligit Galenus diſtinctione propoſitâ, quòd alij à cerebro nervi oriuntur voluntarii cognominationis, alii à muſculis tendines, alii ab oſſibus copulæ appellati.

Hæ univerſæ ſyntaxeos oſſium Galeni fuere partitiones. Cæterùm quæ ſemper magna adverſus hunc fuit invidorum Anatomicorum inſultatio: in hac quidem re fuit ſingularis maxima. Quippe hinc illum

exercet

exercet Veſalius, hinc Columbus & qui utriſque ſuccenturientur etiam, non deſunt.

Certè Veſalius Galenum in propoſita articulationis diviſione ſic arguit, primò quidem contradictionis; ſiquidem ſynarthroſin definiens dixerat articulationem hanc eſſe oſſium, quæ obſcurum & difficilem haberent motum: mox verò huic generi ſic definito ſuſtituit ſpecies, quæ cum nullo unquam ſunt motu: ſutura inquam gomphoſi harmonica. Hæc quæ ad ſynarthroſin.

Quod verò ad ſymphyſin; Galenum inſimulat falſi, quòd ſcripſerit oſſa mollia & fungoſa præter medium uniri; ſicca autem & dura ut uniantur opus habere. Contrà enim objicit Veſalius, oſſa pubis & maxillæ pueris certè ſunt mollia, attamen cartilagine intercedente coaleſcunt. Grandioribus verò natu & ſenioribus, cùm duratæ per ſiccitatem ſint tùm cartilagines, tùm oſſa, nihilominùs abſque medio coaleſcunt. Adhuc negat conſtanter Veſalius uniri aliquandò oſſa per cartilaginem, uniri per carnem.

Quas ob cauſas cùm non placeat Galeni partitio, novam commentus eſt Veſalius perperam à Galenica concuſſam transformatamque, dicens, oſſium ſtructura vel cum motu eſt, diarthroſis dicta: vel ſine motu ſynarthroſis appellata. Diarthroſis duplex; altera cum motu evidenti: cuius ſpecies ſunt enarthroſis, arthrodia, ginglymos, vel cum motu obſcuro, cuius totidem ſunt & ſimiles ſpecies, enarthroſis, artherodia ginglymos. Synarthroſeos quatuor ſunt ſpecies: ſutura, gomphoſis, armonia, ſymphyſis. In his autem ſpeciebus omnibus committuntur oſſa vel ſine medio cùm mollia ſunt & fungoſa, vel medio quodam interveniente, quod eſt cartilago, ligamentum, caro. Hæc Veſalii fuit partitio, (ſi Diis placet) Galenica probatior atque præſtantior. Differens tamen à Galeno in his, &c.

Quæ tamen Veſalii ſententia, ut & æmulatorum mos neque Columbo placuit: quin hanc, & Galeni alteram pariter evertere conatus eſt. Galenicam quidem tùm propter à Velaſio productas cauſas contradictionis in ſynarthroſi, tùm quòd in ſymphyſi nonnulla contendat eſſe à vero diſſentanea, denique quod vel manca & mutila ſit eiusdem diviſio, vel perverſa. Quùm enim, inquit, articuli omnes ligamentorũ ope uniuntur, vel hunc, Galene, modum unitionis omiſiſti, vel ad ſymphiſin retuliſti: referri autem ad ſymphyſin ea quæ ſunt articuli non poſſunt: quia articulus & ſymphyſis ſunt contraria. Ergò.

Adhuc aſſeruiſti, fungoſa & mollia nullius rei interventu connecti: at nos apertè videmus, oſſa, quæ ſternum & quæ ſacrum conſtituunt fungoſa cæteroquin & mollia per cartilaginem uniri. Ergò

Præterea in lib. introductorio medicinæ maxillæ ſuperioris unitionem ſub ſymphyſi poſuiſti: in lib. verò de oſſibus ad armoniam retuliſti: igitur aut tibimet ipſi contradixiſti, aut artis tuæ vocabula cõfudiſti.

Ad ſummam variæ ſunt articulationis ſpecies, quæ nec ad diarthroſin tuam, Galene, nec ad ſynarthroſin abs te traditam referri queant. Etenim coſtarum ad vertebras carpi, & pedii oſſium articulatio eſt te authore diarthroſis; ſiquidem haud manifeſtus eſt eorundem motus: non etiam ſynarthroſis, quandoquidem non per ſuturam, non per gomphoſin, neque per harmoniam articulantur. Ergò.

Itaque re hac ſic adverſus Galenum compoſita, viſus eſt ſibi Columbus triumphare poſſe, ſi novam ipſe Syntaxeos rationem comminiſceretur. Commentus eſt autem hanc à Galenica detortam ad hunc modum. Compoſitionis oſſium duplex eſt ratio. Articulus, Symphyſis. Articuli duplex genus, diarthroſis ſynarthroſis. Diarthroſis tres ſunt ſpecies: Enarthroſis, arthrodia, ginglymos: eædem item numero pares ſunt & ſynarthroſis: niſi quod hæ cum motu ſunt obſcuro, illæ verò cũ manifeſto. Sed ſymphyſis tres ſunt formæ; ſutura, gomphoſis, harmonia. Committuntur autem omnia invicem oſſa ſynchondroſi, ſyſſarcoſi, ſyndesmoſi, hoc eſt coalitu cartilagineo, carneo, ligamentali.

Hæc Columbi fuit nova oſſium coordinatio, à Veſaliana differens in eo, quòd Veſalius diarthroſis genus alterum fecit cum motu manifeſto, alterum cum obſcuro: Synarthroſin verò omnem prorſus motus expertem. Sic ſuturam, gomphoſin, harmoniam, ſymphyſin immobiles quatuor ſpecies deſcripſit. Ex adverſo Columbus diarthroſin unicum genus poſuit cum motu manifeſto: Synarthroſin verò genus earũ quæ cum motu obſcuro ſunt articulationes. Adhuc ſymphyſin Columbus genus fecit ad immobiles tres compoſitiones, quàm Veſalius fecerat ſpeciem unam ex quatuor immobilibus. Poſtremò nullam ſine medio corpore conjunctionem oſſium fecit Columbus, ſicut fieri quampiam voluit Veſalius. Ita ſunt ſcilicet iſti homines in oppugnanda veritate concordes, neque concordes tamen in proponendo falſo. Quem quidem iſtorum errorem, tempus eſt ut jam detegamus, ut hac re confectâ, commodè in Galeni defenſionem deveniamus. Interim enim tanta viſa ſunt hæc objecta pleriſque, ut L. Fuchſius Galeni vindex amicusque in omnibus fidelis, deſeruerit in hac re facilè; ad excuſationem autem levitatis hoc producit, quod liber is non ſit Galeni, aut ſi ſit quidem, in multis appareat corruptus. Fallopius, qui & ipſe ſtudioſus fuit Galeni, in hujus ſymphyſi offenſus eſt comment. de oſſibus: in lib. verò obſervat. nonnihil ab eo circa hæc diſſentit. Alii denique dixêre curioſum vocabulorum

lorum ſtudium non fuiſſe apud veteres in explicandis articulis, atque lites & controverſias illas de nominibus aſpernatos eſſe. Nihilominus ne videantur hæc diffugia potiùs, quàm vera & legitima defenſionis argumenta, monſtrabo equidem perſpicienter, & quàm clarisſimè ſolidiſſimã eſſe Galeni doctrinam, ſibique & vero maxime conſentaneam: contrà verò futilia duorum excogitata & inanes calumnias ergà præceptorem Galenum.

Riolanus anthropolog. 617.

Primùm enim Veſalius, qui tantus animadverſor fuit Galeni, neque animadvertit ipſe articulationis ſe naturam ignorare, dùm articulationes vehementer adactas ſtrictasque ut exiguum ſubſit ad motum ſpacium, quales ſunt articulationes tarſi, carpi, coſtarum, ad diarthroſin refert: cum vel ipſum nomen diarthroſis refragetur, quòd laxam tantũ articulationem denotet per illud διὰ quod ſeparationis & abiunctionis eſt nota: at in osſibus carpi, tarſique, & coſtarum non laxa, ſed ſtricta eſt articulo adeò, ut obſcurisſimus ſit eorumdem motus. Deinde magis in ſymphyſi falſus eſt, dùm hanc ad ſynarthroſin refert; quæ duo etiam atque etiam diverſa ſunt atque longinqua. Eſtque ſymphyſis eorum quæ contiguitatem habent; contrà ſynarthroſis eorum quæ contiguitatem, non continuitatem. Itaque Veſalia ruditate nulla maior: nam quæ maior eſt ignoratio quàm nominum, vocumque artis?

Poſt Veſalium venit & alter argutator coarguendus Columbus, non tàm quàm coluber trilinguis: qui nequicquam ſapere deprehenditur, dùm legitima & recta damnans, falſa & abſurda proponit. Falſum quippè eſt articulationis omnem naturam in motu conſiſtere: id enim ſtatuere videtur hic homo, dum illam in partem unam evidenter mobilem, & in alteram nullo motu participem dirimit. Profecto ſcire debuerat ſubtilis homo id tantum ad articulationis naturam ſpectare, ut oſſium extrema ſtructuræ quodam ingreſſu congreſſuque forent diſtincta; ſivè motus interveniret, ſivè ſecus. Id enim verè ſonat arthron græcè nobis articulus. Quod autem Galenus diarthroſi & ſynarthroſi motus hos aut illos tribuerit, id fecit, ut commodè diſtingueret easdem articulationes per propria quædam accidentia, quæ magis minusque participarentur ab his. Et quod majoris momenti eſt, hi motus redundantes deficientesve neque ab extremorum oſſium conformatione dependent: ſed à laxitate preſſuque eorundem extremorum. Quamobrem intelligitis jam aliam eſſe articulationis rationem eſſentialem, aliam motus circumſtantias in articulatione ipſa; Columbum erraſſe, qui motum præciſe attendit in articulorum conjunctione, non conjuncturam ipſam.

O quàm benè articulationem utramque expresſit Hippocrates, cum 2. de articulis ait: maxilla immota manet, quia *συναρθρῶται*, non autem *διαρτρῶται*, hoc eſt, ſtricta urgetur commiſſura non laxa. Immobilitatem quippè & motum poſt ſtructuram conſideravit. Rurſus fallitur Columbus in ſymphyſi, quod hanc genus facit ſuturæ, gomphoſeos, armoniæ. Porrò ſymphyſis (quod & nomen ſonat) unitas quædam & coalitus duorum oſſium, quem coalitum utique non obtinent ſutura, aut gomphoſis, aut harmonia; ſed ſolam compoſitionem atque adhæſum. Prætereà Symphyſin non rectè privat motu, cùm ſynneuroſis in laxa articulatione frequens ſit. Vide Laurent.l.2.q.7.

Jam igitur opinionibus confutatis: reliquum eſt, ut ea quæ adverſus Galenum objiciunt, diluamus, confirmemusque eos, qui in hac Galeni doctrina titubarunt, hæſitaruntque. Primò enim quod ad Symphyſin pertinet, nulla ſunt tum quæ Veſalius, & cum eo Fallopius, tum quæ Columbus producebat. Exempla enim ſpecierum ſymphyſis, quæ Bruxellenſis & Mutinenſis dicebant ſibi incomperta eſſe, nos iſtis expoſuimus: quamquàm ubi mens Veſalio aberat, qui ſynneuroſin & ſyſſarcoſin inficiatus, has poſtea diſſimulare in ſua ſyntaxi oſſium non potuit. Cui cum arguit, oſſa ſenum ſicca & dura ſine medio coaleſcere, negate vos ſtatim, hunc dici coalitum, ſed arctam & preſſam duorum intruſionem, ut duorum lignorum apta junctura, quæ forti compreſſu non appareat. Tametſi neget Ingraſſias de oſſibus numero 21. eſſe ſine medio. Adhuc autem cum objicit Columbus, oſſa puerorum alioquin mollia cartilaginis interventu coaleſcere pubis ſcilicet & maxillæ. Reſpondete, Galenum oſſa conferre inter ſe, etſi enim oſſa puerorum omnia ſint mollia, nihilominus ſunt alia aliis molliora aut ſicciora, atque hæc medio indigent, illa ſecus. Quod vero ad oſſis ſterni & ſacri Synchondroſin ſive virorum ſive puerorum objectam à Veſalio, Reſpondete cum Riolano cap. de ſymphyſi Galenum agere de oſſibus adultorum, in quibus oſſa quæ in pueritia erant diviſa, coaluerunt non apparente medio obliterato, quod imaginari tamen oportet.

Quod ad articulationem verò, ſciendum eſt compoſitionis oſſium varias differentias aliis autoribus ſumptas à varietate motus: aliis à varietate ſtructuræ; aliis à varietate connexionis. Hanc ſequutus eſt Avicenna, cum ſcripſit, alia oſſa habere compoſitionem laxam, in qua ſcilicet eſt motus evidens; alia ſtricta, in qua nullus; alia media, in qua obſcurus. Galenus vero compoſitionem oſſium diſcrevit tum penes motus, tum penes ſtructuræ varietatem: licet compoſitionis oſſium legitimæ differentiæ potius à ſtructura, quàm à motu ſint deſumendæ: tum

quia

quia figura vera eſt compoſitionis differentia, tum quia motus eſt conſequens. His ergò præmisſis, dico, abſolutisſimam eſſe Galeni traditionem hanc: & quum eſt in ſynarthroſi omnis controverſia, dico & hanc rectà à Galeno propoſitam eſſe. Nam ſi acutè ſpectemus, ſunt ſynarthroſis binæ à Galeno propoſitæ differentiæ. Prima ſynarthroſis quædam obſcurum habet motum, cujus totidem cum diarthroſi ſunt ſpecies; enarthroſis, arthrodia, ginglymos: ſecunda, quæ nullum habet motum, cujus tres ſunt ſpecies; ſutura, gomphoſis, harmonia. Hanc autem Galeni ſententiam eſſe oſtenditur tum rationibus, tum ejusdem autoritatibus. Ratione quidem: nam cum compoſitiones osſium differant vel per motum, vel per ſtructuræ varietatem, ſi ſynarthroſis à diarthroſi non differt niſi motus quantitate, ut Galenus tradidit initio lib. de osſibus, & lib. de diſſect. muſcul. c. 22. ſub F. & cap. 13. l. de osſibus: ergo ſignum eſt, apud Galenum ſtructuram eamdem utriusque generis eſſe: ſed diarthroſis ſtructura eſt enarthroſis, arthrodia, & ginglymos: ergo & ſynarthroſis eædem erunt.

Ab auctoritatibus vero & exemplis Galeni probatur, quia c. 13. l. de osſibus Galenus in ſynarthroſi arthrodiam deſcribit, dicens: ſingulæ coſtarum cartilagines in tuberculum, deſinentes in ſingulorum pectoris osſium glenem committuntur: & l. de uſu partium c. 8. loquens de compoſitione carpi cum metacarpii osſibus, dicit. Quatuor in hac parte videbis cavitates parvas ordine ſibi invicem ſuccedentes meta carpii osſibus, quo in loco arthrodia ſynarthroſis deſcribitur. Similiter cum 24. cap. lib. de osſibus, de tali oſſe loquens, anteriores ejusdem partes per rotundum caput ex oblonga cervice enatū, connecti cum ſcapheide quod cavum eſt, quæſo vos, quid hoc eſt aliud, quàm enarthroſis ſynarthroſis. Denique ginglymum in ſynarthroſi reperiri facile apparet in malleo cum incude osſiculis meatus auditorii. Hæc, dicetis, vera ſunt: at quando tamen Galenus has tacuit ſynarthroſis differentias obſcurum habentes motum? Reſpondeo brevitatis & compendii gratia in lib. alioquin ad memoriam confecto pro tyronibus, quippe eo præmonito quod diarthroſis & ſynarthroſis quantitate motus differunt: promptum erat intelligi, ſi motu tantùm differunt, ſtructuram habere eandem. Veluti ſi dixero, ſtatua hæc plaſtica non differt ab illa marmorea, niſi in materia, argumento erit eſſe ejusdem opificii utramque. Vel dic cum Ingraſſia, mutilum eſſe textum Galeni. Hæc & alia plurima poſſem pro hac re demonſtranda producere: verum his contentus, quæ ſatis ſuperque ſunt, cætera mitto libenter ſtudio brevitatis. Interim quæ Veſalii vanitas, quæ Columbi garrulitas, videtis, ſimulque & quomodo tum horum frivolis

volis objectis ſatisfacere, tum aliis plurimis poſſitis. Denique quam leves fuerint Fallopius, Fuchſius, Valverdus, & alii qui facile Galenum in hac re deſeruere. Ingenioſiſſimos homines Philippum Ingrasſiam, ejus auditorem Julium Jaſolinum præceptorem poſteà meum, & Hieronymum Fabricium ab Aqua pendente: qui veritatem hanc in Galeno perſpicuè cognoſcere, ac defendere potuere: quorum ſcripta legite.

DEO SIT HONOR.

Finis Diſputationum de Oſſibus 14. Ianuarii, 1 6 2 3.

VESALIVS.

Conjunguntur oſſa omnia.

Cum motu.	*Sine motu.*
Diarthr.	*Synarthr.*
2.	4.
Cum manif. enar. Arth. Ging.	*Sut. Gomph. Harm. Symph.*
Cum obſcuro enar. Arth. Ging.	

Conjunguntur autem medio, ſine medio, &c.

COLVMBVS.

C. O. O.

Cum motu.	*Sine motu.*
2.	*Symphiſis.*
Diarthr. Synarthr.	*Sutura Gomphoſis*
Vtriusq.	*Harmonia.*
Enar. Arch. Gingl.	

Conjunguntur autem medio, &c.

Index

Index rerum notabilium, cuius primus numerus dicit Epidocham, alter paginam, tertius paragraphum.

EPidocha prima, p.3:§.1.
Inſinuatio 1,3,1
Hippocratis & Platonis de aqua pericardii ſententia 1,3,1.
Aggreſſus ad confutationem 1,3,2.
Adverſus Platonẽ Eraſiſtrati firmamenta Macrobii verbis recitantur 1,4,2
Eraſiſtrateæ probationis ſecundum Macrobium confirmatio 1,4,3
Potus quomodo tardioris & celerioris digeſtionis cauſa 1,5,3
Noſtra contra Plat. diſputatio 1,5,4
Occurſationes & reſponſa ad argumenta Platonis 1,5,4.
Locus Ariſtotelis de pulmone expenditur 1,6.4
Hippocr. unde hauſerit hanc ſententiam, 1,6,4
Calculorum materia 1,7,4
Iaſolini circa hæc lapſus notatur 1,8,4
Confutatio noſtra à materia, 1,8,5. à fine, 1,8,5. à formis medelarum, à vomica delapſu in aſperam arteriã, 1.9,5. à crebro tuſſiendi, 1,10,5. ab acidorum aſſumptis, ibid. à naturæ irrito labore, 1,10.5. à providentia naturæ. Ibid. ab officio pulmonis præparandi aerem frigidiorem, 1,10,5. à bronchiis piſcium, 1,11,5. à naturæ conſilio & exemplo maniſeſto, 1,11,5. à negata via de bronchiis ad pericardium, ibid.
Reſponſio ad inſtantiam, 1.10,5.
Hiſtoria exeſæ epiglottidis, 1,10,5.
Liber Hipp. de corde non genuinus cenſetur. 1,11,5.
Ariſtotelis verba expediuntur 1,12.5.
Hipp. argumenta examinantur, ibid.
An aqua ſub tunica pericardia ex inſtituto ſit naturæ, 1,13,6.
De cauſa finali aquæ pericardii, 1,13,7.
Variæ de aqua pericardia ſententiæ recenſentur, ibid.
Vſus pericardiæ aquæ ex Bartholinis recitata 1,14,7.
Opiniones aliæ recitatæ, ibid.
De uſu aquæ pericardiæ ex noſtra ſententia 1,14,7.
Curioſius adhuc de materia ſcatebris & & viis aquæ huc perducta pericardiæ, 1,15,8.
Sententia noſtra ab humorum ſimilitudine comprobatio, 1.16,8.
Idem ab experientia 1,16,8.
Ad inſtantiam occurſatio 1.17,8.
De natura veterum ſententia ibid.
Duo proponuntur theoremata, 1,18,8.
Aqua pericardii non fit ex reſolutione & partium interitu ibid.
Ichor pericardinus non eſt excrementũ ib.
Monſtratur aquæ pericardiæ nobilitas. ib.
Peroratio & noſtræ ſententiæ confirmatio. 1,15,8.
Epidocha II. de Adipe cordis. 19.
Omnium naturæ rerum maximẽ mirandum cor. 2,19.
Cordis admirabilis perpetuus motus. ib.
A comprobatis. ibid.
Tractationis argumentum. 1,19.
Coronariæ venæ etymon, ibid.
Eiusdem deſcriptio. ibid.
Elegans obſervatio anatomica, 2,20.

Hypo-

Hypotheſis de ſanguinis arterialis coctione ibid.
Abillini & Iouberti ſententia ibid.
Denſitas adipis cordis unde. ibid.
Petri Iob Fabri. ibid.
Laur. Iouberti ſententia ibid.
Ariſtotelis ſententia ibid.
Adipis cordis pracipua cauſa efficiens. 2.21
Iaſolini notatur negligentia. ibid.
Iaſolinus quomodo ſalvandus. ibid.
Vſus adipis cordis conſideratur 2.22.
Effector perpetuò cum materia ſubſtrata coit. ibid.
A repugnantibus demonſtratio ibid.
Expoſitio noſtri decreti. ibid.
Perpetui cordis motus adjumenta munimentaque neceſſaria. ibid.
Interiora cordis irrequieti firmamenta. ibid.
Munimenti cordis forinſecùs inditi conditiones neceſſaria. ibid.
Accommodisſima rationes extranei cardiaci firmamenti. 2.23.
Singularis miſcella binarum ſubſtantiarum notatur. ibid
Per lapidem adipeum Veſalii quid intelligat autor. ibid.
Obſervatio in cochleis & ſevo porcino. ib.
Chymica rationis noſtra explicatio 2.24
Adipis cordis utilitates recenſentur. ibid.
Concluſio & ſententia confirmatio. ibid.
De poris cholidochis Ep.3.p.25.
Inſinuatio & anatomica analyſeos commendatio. ibid.
Anatomia necesſitas ibid.
Adverſus anatomen injuria ibid.
Succesſiva Profeſſorum Anatomicorum tergiverſatio & divexatio. ibid.
Anatomes obtenebratio ibid.
Galen & Fallop. ſententia recitatio. 3.26.
Privata de cholidocho delitigatio. ibid.
Enarratur ſumma petractatorum à I. Iaſolino. ibid.
I. Iaſolini adverſus Fallopium contradictio ibid.
I. Iaſolini rationes adverſus Fallopium ib.
Folliculi partes 3.27.
Controverſia inter binos autores. ibid.
Iaſolinus Galeno adſtipulatus, Fallopio reluctatus. ibid.
Fallopii demonſtrati à pari. ibid.
à repugnantibus. ibid. à proprio. ibid.
à comparatis. ibid.
Hepatici canalis verus uſus. 3.28.
Accommodata jecoris expurgandi proclivitas. ibid.
Catharticapro hepatis cava felix tranſcurſus ad inteſtina ibid.
Canalis bis duplex divinitus à natura proviſus ibid.
Suffragatores noſtri. ibid.
Ad inſtantiam occurſatio ibid.
Confirmatio. ibid.
Hofmanni calculus. ibid.
Amplificatio ex enodatione. ibid.
Alius diſſenſus ibid.
Conflictatus crebriſcribentium ibid.
Expolitio 3.29.
Enunciati comprobatio ibid.
à ſigno. ibid. ab abſurdo. ibid.
Inſtantia & ejus reſponſio. ibid.
Hiſtoria ibid.
Dictorum complexio 3.30.
Alia fortuita functionis objectatio ibid.
Refugii abolitio 3.31.
Inſinuatio in Fallopii paralogiam ibid.
Cauſa tres unde Fallopius impulſus. ibid.
Ex Corbao imitatum. ibid.

FINIS.

BARTHOLOMEI CABROLII,

Monſp. Acad. Anatomici Regiiq; Chirurgi Obſervationes variæ.

OBSERVATIO PRINCEPS.

Venæ portæ radices in inteſtinis eſſe, ramos vero in hepate quàm multis rationibus tùm Hippocratis & Galeni authoritate comprobatur.

RAdices venæ portæ eſſe in hepate, ramos per meſenterium, inteſtinaque diffundi adeò omnia anatomicorum theatra perſonuit, ut ſi quis in alia abeat omnia is ſenſu communi carere videri ipſis poſſit: mihi tamen libet hic omnibus eſſe contrarium, & nî fallor licet. Quid enim? nonne ut arbores radicum, quas ideo Plinius ſuccibibulas indigitat, ut ita dicam, humorem ore bibunt alimentitium; ita jecur chylum à meſeraicis haurit: ut meritò credamus ejus venæ radices in inteſtinis eſſe, ramos vero in ipſo luxuriari hepate. Hæc ſanè Galeni Medicorum in ſexto de placitis Hippocrat. & Plat. ſententia videtur. Si enim radices in hepate ſunt, rami verò in inteſtinis jam arborem everterimus, jam rami ſugent, chylumq; trahent, radicibus jejunis, quo quid ineptius? Vaniſſimè etiam Hippocrates, huic portæ nomen feciſſet, ſi per ramos radicibus portari pabulum crediſſet. Ineptiſſent etiam, qui eam manum hepatis cognominarunt, quod inſtar manus chylum jecori porrigat, niſi dicamus chylum à radicibus meſenterio infixis ſurſum pellici. Hæc argumenta tantum apud me poſſunt, ut mihi perſuadeant & in venis & per venas ſanguinem fieri:

h cùm

eũm& in venis meſenterii nemo unquam tam oculatus fuit, ut quicquam præter ſanguinem viderit. Et quia Galeno ſexto de formatione fœtus venæ priores ſunt parenchymate: cum & Spermaticæ partes ſint, & à natura priores viſceribus omnibus conformentur. Hæc etiam ejus, qui librum de Anatomia vivorum contexuit, opinio eſt. Omnis enim pars inquit, componens Compoſito prior eſt, at hepar fibrarum plexibus labyrinthi inſtar, texitur. Ergo priusquam ſit hepar, ſunt venæ, & quod hinc ſequitur, ſanguis fit à venis, cum & prævida natura radices venæ portæ inteſtinis inſeruerit, non autem hepati, ut hactenus creditum, & forte credetur. Quis enim

Tam veteres avias ſubito de mente revellat.

OBSERVATIO II.

Nervos ſenſilem & conſpicuam cavitatem nullam habere docuere Hippocrates & Galenus, ne quis igitur miretur, ſi cum illis afferam animalem Spiritum arteriis non nervis contineri.

NERVI meatu ſenſibus obvio deſtituuntur, contra quàm quibusdam placet. Soli enim compacti, durique ſunt, maxime cùm longius à cerebro abeunt, nec aliud quo eos à venis arteriisque ſecernamus occurrit, niſi hæc cavitatis carentia. Miror itaque quid iis in mentem venerit, qui animalem ſpiritum nervis ut canali perferri voluerunt, cum nihil appareat, quod corpori huic tranſitum præbeat: propius vero puto Spiritum animalem ſemper arteria, individua nervi comite contineri, nervumque arteriæ pro fulcro eſſe. Cauſa curita credam eſt, ſpiritus animalis præparatur in reti admirabili Galeni, qui à tenuiſſima ſpiritus vitalis parte per carotidas in illud rete delati, inde per easdem arterias ſummum cerebri ventriculum pervadit, ubi in plexu choroide perficitur, demum tertium quartumque ventriculum per eosdem ſubit meatus, nec alibi fines arteriarum quam in cute invenies. Nec rationi conſentaneum videtur ſpiritum extra arterias ferri ut in ventriculos cerebri excrementis ſemper lutulentos quaſi in cloacam ſe dimittat: Ibi enim frigore rigeret, denſareturque, ſenſuique juxta ac motui inhabilis fieret.

OBSERVATIO III.

In qua rationibus, authoritatibus & experientiis denegatur teſtibus, vim σπερματοποιητικὴν *adeſſe.*

PENITIVS hominis membra dùm rimor magnus, mihi ſcrupus aliquando injectus eſt, de teſtium natura & viribus. In teſtibus enim ſemini ultimam imponi manum tàm certum plerique habent, quàm quod certiſſimum, mihi id non incertum modo, ſed & falſum eſſe perſuaſiſſimum eſt: cum quod nulla ſpermaticorum vaſorum, ſeu præparantia ſeu deferentia ſint, ullatenus teſtes ſubeant, tùm quod Ariſtotelem ut in naturalibus ſemper, ita & hæc verum vidiſſe autumem, cui teſtes non niſi pro ponderibus ſunt, ut epididymides in æquilibrio teneant, facilioremque viſcoſo alias nec facile fluxuro ſemini viam faciant, ut textorum in Officinis appenſos videmus temini Capides, quo ſubtemini faciliores ſint alterni recurſus. Addo ſeroſiorem ſeminis partem exſugere, ut ei prolificam vim augeant. Neque negaverim in paraſtatibus vaſorumque Cabyrinthæis anfractibus elaborationis ſeminis principia jaci demumque in proſtatibus perfici, perfectum autem hincinde cellulis octonis, novenisque, quarum ſingulæ venereum unum telum, ubi confliseris, emittant, contineri. Jam verò in teſtium ſubſtantia ſemen non perfici argumento eſt, quod nemo in iis cavitatem unquam inſignem, huic tamen rei perneceſſariam obſervarit: Omnes eos fibris, pilorum inſtar, multoque ſero plenos videmus: omniaq; vaſa ſpermatica integris teſtibus à corpore revellimus. Cum ob hæc argumenta, omniumque autoritatem fluctuarem, accidit anno 1564. quod me in vado collocaret. Erat eo anno Monſpelii Dominus Mommorancius, ex cujus ſtipatoribus cum cuidam vim faceret Virgini, Mommorancius ut fortè illac iter faciebat, audito matris clamore, reque intellecta, hominem ut erat ipſo momento è feneſtra ſuſpendi juber, cadaver ejus theatro anatomico illatum. Aderant D. Saporta, Feynes, Joubertus, præſidebat D. d' Aſſas, omnes medicorum ævi noſtri phœnices. Ecce cum ad genitalia ventum ſtupratorem illum Plauti joco inteſtatum, hoc eſt teſtibus carentem tàm exterius, quàm interius invenimus. Cellulas tamen illas in eo venereos in uſus arma promturas, ut in aliis notavimus. Hic omnibus rei novitate attonitis, quæſtio agitari cepta, num teſtes generationi ſerviant. Negabam ego. Cum mihi Saporta, Cedo mihi Eunuchum qui genuerit? Reſpondi, eunuchis vaſa præparantia, defe-

rentiaque exſecta, quo minus mirum ſi ſoluta cellularum continuitate, nihil eis invehatur. Demum planè me confirmavit, quod Bellicadri accidit. Oblatus mihi illic, 22. annos natus adoleſcens, quem quia parentes inteſtabilem natura deprehenderant, matrimonione an eccleſiaſtico ſtatui addicerent, dubitabant. Adhibitus ego in conſilium, autor ei fui in leges ut maritas deſcenderet, dictum, factum, poſtuerta proſa, nixisque omnibus faventibus. Vivit etiamnūm jamque complures, genuit filios, teſtatutos mihi ſine teſtibus ſe genitos.

OBSERVATIO IV.

Nervos opticos non ab anteriori ut hactenus creditum eſt, ſed à poſteriori cerebri parte naſci certum eſt.

MULTI dum ſuperficie tenus tantùm rem tractant anatomicam & falluntur ipſi & alios fallunt, quis hactenus negavit opticos nervos ab anteriori cerebri parte naſci? Id verò ego nunc pernego, ajoque à poſteriori prope cerebellum prodire: quod ſi oculatius, inverſo prius cerebro, quæſieris, verum eſſe, tute ipſe fatebere. Ego ſane in oppido Pezenate id evidentiſſimè oſtendi coram D. Conneſtabulo, ejusque medico Craſſoto, viro doctiſſimo, puellam 22. annos natam cum diſſecarem.

OBSERVATIO V.

Conſenſus aurium & Laryngis.

NERVUS quinti jugi cum per anfractus auris oſſi petræo ſe immiſit, priusquam tympani regionem pervadat, in duos abit ramos, quorum alter ſatis magnus, alius exilis valde. Ex magno dilatato inſtar membranæ fit tympanum: Alius inferiora pervadens, & quaſi comes illius, qui ex ſexta conjugatione derivatur, inſeritur propriis laryngis muſculis, quorum origo à parte ſuperiore laryngis, inſertio in inferiorem: contra quam eſt eorum qui à parte illius inferna orti, ſuperiori implantantur, & nervulos à recurrentibus ſuſcipiunt. Unde ratio deſumi poteſt conſenſus illius aurium cum larynge, & cur immiſſo profundius in aurum auriſcalpio, tuſſis excitetur.

OB-

OBSERVATIO VI.

Nova pori Cholidochi inſertio, lienque mole & pondere horrendus.

SECANDO Comitem Auſumondianum, duo raritate commendabilia offendimus, primum porum Cholidochum, alias in ecphyſin ſe exonerantem, proximè pylorum egreſſum habuiſſe, ita ut non minus ventriculo quàm inteſtinis bilem transmitteret. Quæ cauſa illi fuit, cur ſæpius nauſcaret, vomeretque & quod hinc ſequitur, aluo eſſet duriori: Natura enim nativo ſuo clyſmate ſeu Rhabarbara orba, cum nihil expultricem irritaret, deſidebat, unde ſubito Cholera diem finit. Alterum fuit. Lien quâ mole, quâ pondere viſendus, amplius enim quinque libras pependit. Inſuper omnibus quibus adnecti debuit ligamentis ſolutus erat, ideoque natabat per totam ventris cavitatem.

OBSERVATIO VII.

De quadam muliere quatuor mammas utrinque geminas easque lacte madidas geſtante.

ISABELLAM Maſel ſpectata probitate fœminam primis nuptus D. Sabourino Narbonenſi medico, quatuor vidi geſtare ubera utrinque gemina, omnia lac fundentia: quodq; notatu digniſſimum, liquidiſſime patebat ramos mamillarum ab axillaribus oriri, non autem à ſubſternica, ut quidam malè autumant: hæc enim nec trigeſimam ejus, quæ in lac verti debet, materiæ partem ſuffecerit: Verum eſt ſubſternicam ſoli ſexto reſpirationis muſculo nutriendo natam & parti ſuperiori longitudinalium, in tranſitu mammis ramum capillarem transmittere, ſed non tantum, qui lacto generando ſatis ſit. Sunt & qui putant ſubſternicam matrici communicare per hypogaſtricam: quia in re natura mirum in modum mihi genio indulſiſſe videtur, cum tam viris, quàm fœminis largita ſit, cum tamen viris matricem, mamillasque lactiferas negaverit.

OBSERVATIO VIII.

De forti & longo muſculo baltheum æmulante.

ACCERSITUS à piæ memoriæ D. Gryphio Medico Monſpelienſi, ut ſervum, quem veneno periiſſe ſuſpicio erat, ſecarem, ubi ad thoracem ventum eſt, dum externas primum partes aperio, reperi ſub cute, ac

 adipe,

adipe, fortem longumque utroque in latere muſculum. Emergebat à ſuperiore ſterno, & parte claviculæ, ubi cum ſterno jungitur. Inferebatur ſpuriarum coſtæ extremæ, inſtar balthei: longus duas ſpithamas, figura ſubrotunda, latus digitos duos fortibus munitus tendonibus.

OBSERVATIO IX.

A melancholia hypochondriaca juvenis quidam utriusque Juris Doctor aſtu ad tempus liberatur, fraude enim cognita in eundem affectum brevi relapſus eſt.

DOMINVS Hucherus, Varandæus & magiſter Gariel, una mecum conſilium inière de liberando à melancholia hypochondriaca, adoleſcente quodam Moyſe de Marnas, jure perito, cui inter cætera deliria hoc ſedebat, immittendum ano cultrum raſorium toto cum manubrio, nec enim aliter fœces excerni poſſe. Itaque indies bis, terve elegantem hanc ſibi ſupponebat glandem, copioſumque ſanguinem profundebat: neque nos alia omnia ſuadentes audire volebat, imò nobis videntibus attonitisque, ſe quo diximus modo lancinabat, rogatque ut exulceratam carnem cauterio inuramus. Ipſe ſibi matricis ſpeculum immittit, eoq; tantopere dilatatam, ut nobis inteſtini horrenda vulnera in oculis eſſent: nos ut eum ad ſaniorem mentem duceremus, duobus præparatis cauteriis, candenti altero, altero tepido, priore aſtu ſubtracto, hoc immiſimus. Hic ille quaſi ignito tangeretur vociferari, mox convaleſcere, totamque hebdomadam mente conſtare: Demum fraude, relatione adſtantis cujusdam ſtudioſi cognita, in amentiam rediit.

OBSERVATIO X.

Eriſicthonea voracitate corripitur hic æger propter ſtomachi & inteſtinorum vitiatam figuram.

D. Jobertus & Magiſter Gilbertus Caſanova, cui operam meam in tonſtrino locabam, acciti ut Firminum Chaudonem Ictericia extinctum ſecaremus: duo in eo portenti ſimilia reperimus: primum porum Cholidochum immani magnitudine ad hepar, ad inteſtinum verò meatu capillari: hinc excrementum præcluſo tranſitu, jecur repetebat, ac inde per cavam in univerſum ſe corpus effundebat. Quæ res flavitiei ejus ſtrigoſitatique cauſam dabat, etſi corpore omnibus aliis eſſet procerior. Jam verò voracitate erat Eriſictonæa, cui cauſam præbuit quod

nec

nec ſtomachi nec inteſtinorum ullam habeat figuram proportionatam, præter oeſophagum, qui ſe amplæ inſerebat capacitati, maximæ cucurbitæ fundo ſimillimæ, quæ ad latus dextrum, ſub magno hepatis labo, prope cyſtim felleam, involucrum faciebat, ſurſum tendens, retinendo diutius alimento, nec enim pylorus ullus erat: unicum deinde à pylori loco ad anum inteſtinum erat, ſine ullo anfractu, cumque aliorum inteſtina quatuordecim æquent ulnas, huius vix ad quatuor Spithamas accedebant, in forma literæ S. ſed craſſitie erant immani. Meſenterium etiam ingens erat Meſaraicis refertiſſimum: reliqua optimè ſe habebant, vixit annos 40.

OBSERVATIO XI.

Tutò cornu à fronte reſecatur.

COnvenit me Monſpelii Johannes Guy carminator, ſciſcitatur tutonè à fronte cornu nuper natum poſſem reſcindere. Erat cornu ſiniſtro in latere, ſub pilis aliquantulum: hæc res anxium me habuit: tota enim baſis oſſi adhærebat, longitudo dimidiati erat pedis, craſſities pollicis, figura inæqualis, qualis in agno ſemeſtri: victus tandem patientis cornuti precibus ſerra abſtuli cornu, cumque aliter ſanguis ſiſti non poſſet, ferro uſſi, eſcharam induxi, mundavi, carnem cicatricemque adduxi. Dominus Reynac cornu mihi precibus extortum in aulam miſit, additis literis, quibus ab affine ſuo doceri cupiebat, Aulicine cuculi ſimilia ferrent cornua Monſpelienſibus.

OBSERVATIO XII.

Melancholicus D. Rondeletii induſtriâ ſanæ menti reſtituitur.

MElancholia quidam laborans hypochondriaca, ratus ſe veneno potatum, Rondeletium ſalutis cauſa accerſiit, ajebat bolum laryngi adhærere, eo ſe in omnia momenta præfocari: Rondeletius, ut erat ingenio ſagaci, pillulam ex ſpongia cum ceræ fruſtulo paratam, filoque annexam, immitti jubet, quâ non multo poſt cum pituitæ ſanguiniſque vomitu reductâ, ratus ille una venenum excidiſſe bolum, mentem valetudinemque recepit.

OBSERVATIO XIII.

A ventris inferioris vulnere transverſim ſcinditur colon, per quod deinceps alvus ſe ſemper exoneravit.

D. Philippi præſes Curiæ Monſpelienſis multis mecum egit precibus, venirem curaturus Dominum Philippi de Montagnac, qui ad caſtra Monſpelienſium bombarda ictus, in domum Domini Baronis de Caſtres delatus erat. Ictus erat ſub oſſe Ilii, ad coſtas ſpurias lateris ſiniſtri, exibat ad os pubis, rurſumque in femur dextri lateris ſe immittebat. Ad vulneris labia, reperi colon transverſim ſectum omninò, omnibus, quæ illi unquam in mentem venerunt ſuturis uſus ſum, fruſtra labiis nimium diſtantibus. Itaque quod neceſſe erat, fiſtulam contraxit, unde foramem illi ad inſtar ani gallinacei remanſit, per hac ventris onus emittit, eoque quo alii per anum ſtrepitu pedit. Cætera ſanus eſt, nec quicquam è tanto metu mali reliquum, quam quod cum per podicem omninò egerat nihil, multis illi perpetuo opus pannis, ut invito ipſo egredientia ſtercora excipiat. At propter fœtorem vix ab adſtantibus ferri potuit.

OBSERVATIO XIV.

Ren unicus in diſſecto cadavere inventus.

UNum tantum renem in cadavere Domini Feynes Monſpelienſis profeſſoris reperi, optimè venis ſuis, arteriisque emulgentibus compoſitum, veteres nonnihil ſolito latiores, unus enim duorum munia obibat neceſſariò, ex altera parte renum, vreterisque nec nota nec veſtigium, uno priusquam diem obiret menſe, ſervum ejus ferro extinctum ſecuimus, qui & ipſe unum tantum renem habuit, ſed mole incredibili. Incubabat vertebris lumborum, ac ex utroque latere dextro ſiniſtroque infixæ erant venæ, arteriæque emulgentes, ſic ut unus ren officium faceret duorum.

OBSERVATIO XV.

Lienes duo venis arteriisque referti in cujuſdam adoleſcentis cadavere reperti.

VEnit ad Officinam meam anno 1560. diſſolutiſſimis moribus adoleſcens Joannes Aurias, frigus erat tantum quantum ex eo non memini, tum ille ad me, ecquid, inquit, tempus hoc ſectioni aptum? aptiſſimum inquam, ſi modo Magiſtratus furem aliquem quorum tanta hic copia quanta muſcarum cum calet ur maximè, in crucem ageret. Cum

ille,

ille, bono animo es, cras materiam tibi ſectionis præbebo: dixit, ſimulq; ſtricto gladio (nox erat) egreditur. Egreſſum inimicus, qui ex inſidiis ad feneſtram ſermonem ejus hauſerat, excipit, gladiumque per ventrem exigit. Concidit exanimis Aurias. Altera, ut præſagierat luce, theatro ſecandus infertur. Duo illi lienes erant belliſſimi, ſingulis ſuæ arteriæ venæque. Et quidem hæmorrhoidalis maxima, è medio liene progrediens: hinc quicquid erat humoris melancholici excernebatur: nec unquam per omnem vitam triſtitiæ multum ſe dare viſus, Jovis non Saturnius pullus.

OBSERVATIO XVI.

Cerebro pilâ Sclopi majoris vulnerato vox ſenſus, motus & memoria periêre, pilâ ſublatâ ſymptomata omnia evanuêre.

DOmino Mommorancio Narbonam obſidente, Italus ex centuria domini Luquiſſe, Sclopo majore, mousquétam vocant, ictus eſt in bregmate, impetu maximo, ita ut pila in duas abeunte partes, una cerebro infigeretur, altera in terram cadente, momento illi vox, ſenſus, motus, memoriaque periêre biduò, cum improbo labore oſſicula fracta evellerem, pars cerebri mole amygdali effluit; quæ cauſa fuit, ut arcendo huic fluxui laminam plumbeam, os inter duramque matrem, ponendam cenſuerim. Hanc triduo cùm geſtaſſet, vidi inter cranium duramque matrem pilæ infixæ partem, quâ blande eductâ, vox ſubito reddita eſt: ſed repentè graviſſimis duobus cœpit conflictari ſyptomatibus, paralyſi ejusdem partis, & convulſione oppoſitæ, quibus etiam poſt curationem toto ſemeſtri eoque amplius vexatus eſt: paulo ante M. Lauthierus Chirurgus Monſpelienſis, alium eodem modo ictum, iiſdem correptum ſymptomatibus, percuravit.

OBSERVATIO XVII.

Emendicato à quadam ſtriga auxilio adverſus febrem quartanam in ſatyriaſim incidit æger, à qua mors brevi ſubſecuta eſt.

AVenionem evocatus, ut quendam majori in fœmore, Sclopo ictum curarem una cum Joberto, Guillemeo, & aliis è diverticulo ad hominem enormi laborantem ſatyriaſi viſendum acceſſimus. Res ita habet: Laborabat quartana æger, in qua profliganda ſtrigæ auxilium petierat,

quæ illi poculum ex unc.j. ſeminis vrticarum, Cantharidum ſemi unc.iiſ. ſeſquidrachma ceparum, aliiſque concinnarat: hinc ita exarſi in venerem, ut uxor ejus per omnia ſacra dejeraret, ſe ab binoctio octuagies ſepties initam, interea ſæpius in lectum ſemen effudiſſe, imò nobis adſtantibus brevi momento ter ſe polluit, pedem lecti pro fœmina ſubagitans: hinc in ſtuporem verſi quicquid fieri potuit remediorum adhibuimus, ſed ipſe paulo poſt libidinariis pollinctioribusque ceſſit: huic affine eſt, quod mihi D. Chauuel Avenionenſis Doctor ajebat, ille annis abhinc 32. evocatum ſe Caderouſam ad hominem eadem ſatyriaſi correptum in limine domus obvia fit uxor de præpoſtera libidine rarum in mulieribus querelæ genus, mariti expoſtulans, quadragies illum una nocte hortum ſuum fodiſſe, ſimul laceram nimio attritu oſtentabat vulvam: remediumque dolori juxta ac calori quærebat. Simili potione malum æger contraxerat, quam præbuerat mulier Xenodochio ancillans, tertianæ arcendæ, qua hic in tantam amentiam verſus fuit, ut catenis obſeſſi inſtar ligandus fuerit. Aderat cum Domino Chauuello ſacerdos, qui cum verbis hominem ſolari vellet, rogabat uti ſe deliciis iſtis mori ſinerent fœminæ cum linteo, ocycrato immerſo cinxere: manè mortuus hianti ore membroque gangræna corrupto inventus ridenti ſimilis eſt, rictu quem ſardonium vocant.

OBSERVATIO XVIII.

A profundiori jecoris vulnere ægri duo ſanitati reſtituti ſunt.

ITalus quidam ſub vexillis D. Mommorancii merens, hypochondrium dextrum gladio acutiſſimo transfoditur, vulnusque in profundam jecoris ipſius partem ferebatur. Multum fluebat ſanguinis qui cum ſatis exitus non pateret, cavitatem ventris implebat. Sequuta tanta putrefactio, ut qui fœtorem ferre poſſet, eſſet nemo: plures itaque in conſilium ivimus, omnibusque viſum eſt, patentiorem meatum exituro ſanguini facere. Et quia pars in grumos concreverat, longis cochlearibus eduximus, peluesque aliquot implevimus, interim bis, alias ter ſingulis diebus, donec perfectè curatus eſt. Idem mihi narravit Dominus Rochus Tarraconenſis Chirurgus, meus olim diſcipulus, ſe nimirum curaſſe Carolum Pin per muſculum lumbarem in majore jecoris lobo gladio ictum, ad altitudinem trium digitorum, qui cum quatuor poſt menſibus ex alio thoracis vulnere exſpiraſſet, ab eodem ſectus multis adſtantibus, cicatricem

quæ

qua diximus magnitudine in hepate habebat, nihiloque ſecius commodè ſe habuerat.

OBSERVATIO XIX.

A tumore ventris obſeſſa juvencula toto quadriennio febricitavit, ita ut hydrope correptam eſſe putarent medici, tandem intumuit umbilicus, per quem magna puris copia tribus vermibus comitata effluxit, pauloque poſt convaluit.

D. Alloiis, qui multos annos in Francia, Italia, Melita, Græciaque ſumma cum laude medicinam fecit, narrabat vidiſſe ſe puellam Tarracone annos bis ſeptem natam, quæ toto quadriennio febrierat cum tumore ventris, membrorumque extenuatione. Ita ut omnibus hydrope laborare putaretur: poſt quadriennium intumuit umbilicus, quo tumore ſponte aperto multum puris totos decem menſes effluxit: demum tres vermes longitudine ſpitha mali emerſere, ea craſſitie, quâ minimus digitorum eſt. Hinc convaluit, ac etiamnum optimè ſe habet, peperitque proles elegantiſſimas. Eodem loci temporisque juvenis annos natus novem, domo natus paupertina, poſt exantlatos inſanos colicæ dolores, tribus ſub umbilico digitis verucam habuit, in qua cum nigricans appareret vertex, ſuſpicatus eſt chirurgus lumbricum ſubeſſe, eumque ſpithamam longum eduxit. Redibant illi per intervalla dolores, nec aliter niſi vermium eductione ſe ponebant. Interdum bini aliàs terni educebantur, poſt coibat vulnus ad ſesqui menſem aliquando, dum redeuntibus doloribus ad ſolita recurreretur remedia.

OBSERVATIO XX.

Puella nubilis nobilis cuiusdam virginis pediſſequa per ouracon lotium reddere ſolita, tandem diſſecta craſſiuſcula membrana, qua veſica orificio obtendebatur, perfectè curatur.

ANnis abhinc quinquaginta duobus, cum D. Momorancii paris & primi Franciæ Marſchalli, gubernatorisque Languedoci, aulam ſequerer, ſub quartam pomeridianam quibusdam feſtivos ſcloporum ſtrepitus præ foribus dominæ variè edentibus, charta ex arenæ alliſu ſubſiliente complures læſi ſunt: hic dum nobili cuidam virgini medelam facio, tan-

 cio, tan-

cio, tantus urinæ æſtus nares afflauit, ut ægre eo loci dum obligaſſem vulnus, me continerem. Fœtorem ciebat pediſſequa, cuius patrem dimidia hæreditate ſanitatem filiæ redempturum prædicabant. Adducitur ſequenti luce puella, umbilicum quatuor digitos longum, criſtæ Galli Indici non abſimilem invenio, reddebat illa per uracum lotium, ut prius dum aluo materna contineretur. Ut vel hinc diſcat Paræus chirurgus, cætero qui nulli ſecundus, ouracon inveniri. Jamque erat ut operi me accingerem, cum hoc metum facere, actum fore de vita puellæ niſi priusquam ſuperior meatus clauderetur, inferior pateſieret: cui cùm conſultum vellem, negabat filia ſe cuipiam concham ſuam oſtenſuram, tandem victa parentum precibus exhibuit. Ibi orificium veſicæ craſſa membrana, teſtonem quem vocamus æquante, occluſum deprehendi, aperui, cannulam immiſi plumbeam ad interiorem veſicam, urinam eo derivavi: umbilicum ſequenti die obligatum, ut in enterocelis mos eſt, reſecui, cauterio uſſi, eſcharam induxi, demum 12. die perſanavi. Expectabam ut promiſſam hæreditatem filia percurata acciperem, cùm mihi pro labore duplex ducatus penditur. Sic homines operas chirurgorum medicorumque illuſum eunt.

OBSERVATIO XXI.

Ab Oſsis bregmatis fractura totos octodecim menſes vocis rationisque expers manſit æger.

ANno 1558. cum ſummam ſtudiis meis manum impoſuiſſem, ſubiit animum Gaillaci in patria praxeos tentandæ, & ſavit initiis DEUS. Incidi in Antonium Verdæzi annos natum 35. qui cum dominica die in vineam ambulaturus iret, in ea ovium gregem offendit, damnoque irritatus in paſtorem ſævit: Sed magno illi ſtetit, Opilio enim fuſte, qui pro pedo erat ipſi, ſine vulnere exteriori bregma illi ſiniſtrum contudit, à ſutura ſagittali ad ſquamoſam. Accerſitus cùm nihil forinſecus viderem, minorem, quam erat, plagam putabam, percuſſumque fingere neſcio quid rebar, ut vicini à quo læſus erat vineam auferret. Sed ſymptomata in horas graviora, inquietudo phrænitis, ſopita ratio, judicium, memoria, vox demum intercepta, fidem latentis plagæ fecerunt. Bregma itaque decuſſatim incîdi, os fractum reperi, fragmentisque evulſis duram matrem rubere, inflammationeque tentatam vidi, quæ viſa ſunt adhibui. Remiſere ſymptomata, ſed longo ſingula intervallo primum phrænitis eum deſeruit, reliquis manentibus, totos enim octodecim menſes vocis

rationis-

rationisque expers manſit. Biennio exacto, patrem noſſe cœpit, quodque magis mirum docendus fuit loqui, primaque elementa infantium ritu, artemq; quam prius percalluerat ferrariam, adeò uno ictu omnis omnium memoria ſepulta erat. Percurato ægro evenit, ut eo Dominus Rondeletius diverteret, rogavi videret hominem: videt, ſimilem mihi de Curſollo quodam pædagogo hiſtoriam recenſuit.

OBSERVATIO XXII.

Ab ictu Sclopi cum maxima utriusque bregmatis fractura magnaque ſubſtantia cerebri iactura liberatur miles.

DOmino Mommorancio annis ab hinc 22. Villemagnam oppidum Monſpelio quatuor leucis diſſitum obſidente, rem fide prope majorem vidi. Petrus Guy Arvernus ſub ſignis D. de Roſines merens, ictus eſt Sclopo ad labrum ſuperius, in regione ſepti, ferebaturque ad verticem per medium ſuturæ ſagittalis, cum maxima utriusque bregmatis oſſium fractura magnaque ſubſtantiæ cerebri amiſſione. Ut erat læſus, ad me Monſpelium venit, nullo labore, collo oneri erat bombarda, lateri enſis: primo congreſſu quatuor magna fragmenta abſtuli bregmatis, cumque viderem tantum animi roborisque eſſe homini, ut in bellum tanto cum vulnere rediret, adhibendos curæ alicuius nominis viros cenſui, ut rei incredibili fidem facerent. Adſtitere Centuriones Carlinquas, & Flory militiæ laudibus celeberrimi, qui ſæpe ei à me medicinam fieri in propatulo viderunt, ipſumque obligato vulnere reſumpto Sclopo, enſe, cæteroque inſtrumento Martio, pedibus redeuntem ad S. Johannem Vedas, qui tum obſidione premebatur: poſt quindecim dies penè confirmatus caſtra abeuntia ſecutus eſt, viſusque eſt domino Carlinquas vivus valensque biennio poſt, fortem Gradivo navans operam.

OBSERVATIO XXIII.

Virguncula iisdem quibus puerperæ ſolent ſymptomatis diu multumque conflictata tandem craſſiuſculi cruoris effluvio ſana fit.

AD puellam annos decem & ſeptem natam Monſpelii anno abhinc undecimo accerſebar, eisdem quibus parituræ ſolent ſymptomatis conflictatam. Conſternata jacebat mater, pudori filiæ vitium factum

ratam, accerſitaque obſtetrice quid eſſet certior fieri voluit, obſtetrix obſtetricandi peritiſſima, tentata digitis matrice negavit hoc ſui muneris, neq; accipiendum dixit. Acceſſi, os vulvæ tanto ſanguine menſtruo occludi offendi, totis ibi novem menſibus congeſto, ut uterum ferre videretur. Placuit acciri D. Saportam Medicum peritiſſimum, unaque conſultatione habitâ placuit eam, quum longa erat vulva, incidi, ſecta eſt 12. libras craſſi emiſit ſanguinis, aut potius humoris fæci vini, quàm ſanguini ſimilioris. Actum de vita putabat puella, poſt tantum cruoris effluvium, ſed ope divinâ, operâque noſtrâ poſt aliquot tempus ſanitati reddita eſt.

OBSERVATIO XXIV.

HYdropem, quæ primis remediis ceſſerit redeuntem, incurabilem omnes cenſent; quod etſi magna ex parte verum ſit, crebrò tamen fallit, cui rei fidem aliquot meæ obſervationes facient, locumque quo derivetur aqua edocebunt.

OBSERVATIO XXV.

Decocto ruſci ſæpiùs repetito hydropoſis curatur, quæ quum paucis ab hinc annis repetiiſſet paracenteſi adhibita planè convaluit ægra.

JAnam Janinam, Jani Janini Monſpelii pellionis filiam anno ab hinc vigeſimo inviſi aſcite indubiè laborantem. Quænam cavitas aquam contineret, hoc verò non mediocriter me conturbabat, uterus ne an ventres. Verum cum ex menſtruis uterum eſſe in officio adverterem, ventrem refertum certò comperi. Jamque erat, ut paracenteſin tentarem, cum alia prius experiri libuit. Aquam cui Ruſcus plurimus incoctus erat matutinam veſpertinamque bibere juſſi, eadem vinum dilui, farinam ad panem ſubigi. Vix triginta dies utebatur, cum ſe venter exonerare cœpit, per vulvam totum diem naturalem, ad quinquaginta circiter libras, ut nec momento ceſſaret fluxio. Tanta aquæ copia, primum planè ne ſibi eſſet reddita dubitare coegit, quanâ verò effluxiſſet, per veſicam ne an uterum, hoc vero anxium me valde habuit. Duo tamen fecerunt, ut crederem ab utero manaſſe, primo quia magno impetu & jugiter fluxerat. Secundo, quia ſuperioribus diebus ter. quater cathetere illi applicito nunquam plus ſolito urinæ eduxi. Tam ſubitâ evacuatione, quod neceſſe erat, mirum in modum languit Janina, demum tamen valetudinem recuperavit, eâque trienium fruita eſt. Exinde ut prius venter

in-

intumuit, totumque annum hydrope laboravit. Revocor: pertentato ventre inſignitè tumere umbilicum invenio, in medioque nonnihil excoriatum, ego motum naturæ juvandum ratus, hac illam aperiendam cenſui. Tutior enim ut hoc obiter dicam, hoc in loco parachenteſis eſt, quàm ubi vulgo quatuor ſub umbilico ad latus, fit digitis. Adde quod & expeditior ſit, ſecta enim cute ſtatim umbilicalia vaſa aperta invenis ſero ſcaturientia, eoque tutior, quia nullum ægri impedit decubitum. Et ſane priſcos hanc molitos patet ex Celſi lib. 7. cap. 15. Itaque ſecui, copioſioremque fide aquam eduxi, peluibus excepi, eam D. Huchero, & Andreæ Laurentio medicis doctiſſimis oſtenſurus, quibus miriſſimum videbatur, tantum profluvium ſubitam non attuliſſe patienti mortem, verùm illa convaluit, haſtenusque per multos annos valet. Eodem morbo iiſdemque ſymptomatis correpta Gilleta Maurina, quæ jam tum cum dominæ Caſtelnau ancillaretur, hydrope laborabat: jamque tot pharmacorum pertæſa patriam dum cogitat, mulâ, quâ vehebatur exterrita eam terræ adliſit, magno ſuo bono: ſubitò enim omnem aquam per vulvam emiſit, deincepsque intercute ter quater correpta, eodem canali aquam ejecit. Anno 1565. affinis mea Catarina Turle, iiſdem quibus Jana Janina à me remediis percurata, plus quam viginti poſt annos ſana mihi viſa eſt, ut & ſuperiores.

OBSERVATIO XXVI.

Cor & veſicam ſolutionem continui ſine vitæ diſcrimine pati poſſe experientiis comprobatur.

Cor vitæ principium caloriſque cœleſtis morbo corripi inſigni, quin mortem adferat non poteſt: ut Plinius ſolum cor alternas morbi ſanitatiſque viciſſitudines non ſentire adſeveret. Eadem priſcorum omnium ab Hippocrate per manus tradita fuit opinio: verum anatomia hanc ſententiam noſtro tempore evertit, in dubiumque ſpecioſum illud cordis privilegium ſed inutile, vocavit. Si enim cor omnibus morbis cedit multum longitudini vitæ demimus: ſi verò hanc ejus reſiſtentiam ſubſtantiæ firmiori partiſque dignitati adſcribimus, arumdineæ baſi nitimur, nam & cerebrum dignitate cordi non cedit, phlegmones tamen, abſceſſuſque ſentit & oſſa corde duriora à carie ſe vindicare non poſſunt, ſed miſſis rationibus iſtis recentiorum experimenta audiamus. Hollerius inveniſſe unius in mulieris corde duos lapides, multoſque abſceſſus fidem facit. Fernelius Pathologiæ lib. 5. cap. 12. cor ait laborare omni intemperie abſceſſu, vulnere, ulceribuſque poſſe. Ipſus ego præſentibus

Ronde-

Rondeletio, Aſſes, Faynes, duo mirabilia ſatis ad hanc rem facientia in duobus cadaveribus exhibui, primo in baſi cordis ad Coronariam, cicatricem duos latos digitos longam, teſtonemque ut vocamus, craſſitie æquantem. Secundo eodem loci anno inſequente ulcus latitudine folii myrtini ſat profundum. Ac ne quis hinc iis mortem adlatam arbitretur, ambo laqueo vitam finiêre. Meritò igitur Fernelii ſententiam ſequimur, putantis cor ſine morte ſubſequuta longo tempore continui ſolutionem pati poſſe. Cur ergo Hippoc. ſect. 6. aph. 18. Galenoque ibi in comm. vulnera cordis lethalia ſunt? Credo intelligendos de vulneribus externis magna vi, alteque deſcendentibus, quæ mortem adferunt: primò quia pericardium læditur, neque cum pars ſpermatica ſit, coire poteſt. Secundò effluente inde aqua cor ſiccéſcit, marcetque. Tertio quia magnum ſanguinis effluvium eſt, quodque omnium peſſimum ſanguis thoraci illapſus præfocat, caloremque naturalem extinguit, ulcera verò à cauſis intrinſecis nata non ſemper letifera ſunt, quia non eædem mortis cauſæ: quo pacto Hippoc. cum recentioribus conciliabimus. Hippocrates etiam in aphoriſmis veſicæ ulcera mortalia vult, Gal. in commentario ea tantum, quæ inſigni magnitudine cavitatem veſicæ pervadant, putat enim veſicam membraneam & exſanguem coire non poſſe, mihi tamen perforatam omninò veſicam ſanari videre ſæpius contigit. Miles erat in oppido Pezenas, furcâ ſupra os pubis perfoſſus, urinamque utroque vulnere reddebat ſemper, per urinarium vero meatum nec guttulam. Initio ſellæ inſidentem curabam, mox juſſu Rondeletii in lecto ſupinato emplaſtra appoſui, ſyringamque per penem immiſi, ut urinam nativum ad ductum reducerem, nec multo poſt hominem perſanavi.

His Chirurgi juniores ad ſimilia tentanda inflammabuntur, tentatiſque partibus principibus, interdum diligenti Chirurgi opera mortem evitari poſſe cogitabunt.

OBSERVATIO XXVII.

De abſceſſu, in quo non modo pili, ungues, clavi, caſtaneæ & ſimilia inventa ſunt, ſed quod mirum magis animalcula quædam.

Annis abhinc decem & novem una cum D. D. Dortomanno & Laurentio profeſſoribus Monſpelienſibus, regiſque medicis, accitus fui à D. de la Tour abſceſſu quodam laborante, conſilioque ſimul habito, abſceſſum illum cauterio aperiri debere judicavimus. Quod poſtquam præſtitum fuit, in eo (mirabile dictu) pilos, ungues, clavos caſtaneas,

uvas

uvas, ficus, caſeum, pulmentum, mel, oſſa, aut eis ſimilia invenimus. Imò quod mirum magis, animalcula quædam illic reperta ſunt, diu ita manſit apertus, cum ampla cavitate, & trium magnorum muſculorum nates conſtituentium femoriſque extenſioni inſervientium, ſubſtantiæ deperditione. Tandem verò, Dei beneficio, & remediorum adhibitorum ope, magna illa cavitas repleta & deperdita ſubſtantia recuperata eſt. Ipſeque per trium annorum ſpatium optimè ſe habuit, Donec anno 1586. abſceſſus alius duplo major factus eſt, prodigioſa magis materia refertus. Iterum accerſiti ſumus, ruſumque aperiendum eſſe cenſuimus: ſed ferro candenti decuſſatimque dimidium pedem lata apertio facta eſt, multaq; intus adhibita cauteria, quibus vel penitiſſima radix abſumeretur. Quæ vero inde bis, terue unoquoque die, idque maxima copia effluebat materia non ſicut prior diverſæ, ſed unius ejuſdemque naturæ erat, majoribus gemmis ſimillima: quorum ſingulæ cyſtin ſuam poſſidebant, in qua quidem quatuor vel quinque continebantur, & in earum rurſum unaquaque aliæ, donec minima quæque milii granum æquaret. Materiæ vacuatio diutina admodum fuit, nec unquam perſanari potuiſſet (quod juvenes Chirurgi diſcant) abſque oleo Sulphuris, vitrioli & Mercurii quorum auxilio ſanitati reſtitutus eſt.

OBSERVATIO XXVIII.

De Rene purulento in diſſecto cadavere reperto pondus ℔ xiiij. *ſuperante.*

ANno 1578. vocatus fui ut Antonium Rigomme Monſpelienſem civem ſecarem, qui annum attigerat ſexageſimum. In iſtius rene ſiniſtro abſceſſum magnum reperi purulenta materia plenum, qui ad D. Hucherum Univerſitatis Monſpelienſis Cancellarium, tanquam monſtroſum quid delatus fuit, pondus ipſius erat ℔ xiiij. cum cyſti & rene, quæ quidem cyſtis pellem vervecinam craſſitie æquabat. Aliquo poſt tempore juvenis quidam mercator Pezemas me accivit, qui cum eadem in parte vehementiſſimo dolore premeretur, alios tum medicos tum Chirurgos accerſendos eſſe putavi. Inter quos adfuerunt D.D. Hucherus, Richerusque profeſſores Regii Monſpel. Intellecto affectu in contrarias itum eſt ſententias, etenim maxima pars calculum eſſe in renibus conjiciebat, præſertim cum aliquantulum puris cum urinis excerneret. Ego contra abſceſſum eſſe contendebam, abſceſſus illius prioris memor, paullò poſt patiens iterum me rogavit, ut venirem ipſumque interci-

 deret.

derem. Ajebat enim ſe malle ſemel mori, quàm tot mortes vivendo perpeti. Ego cum ipſius tùm amicorum omnium precibus motus, convocatisque iis omnibus, qui prius adfuerant, ipſum incidi, locumq; materiam continentem reperi, ſed nihil inde exiit, duabus poſt horis apparatum primum mutaturus acceſſi, tractoque penicillo pelvim, (quales ſunt in chirurgorum officinis) accipere coactus ſum, cujus plus quam dimidia pars pure repleta fuit, ſingulisque ſequentibus diebus bis vacuatio fiebat, ita ut tum manè, tum ſerò catinus illo pure impleretur, idque per menſem integrum & amplius. Tandem vero appoſitis remediis, unguentis ſcilicet, emplaſtris, cerotis, injectionibus, ulcus deterſum, cicatrix inducta, ipſeque perſanatus eſt.

OBSERVATIO XXIX.

De vulneris à telo inflicti altiusque cerebro infixi curatione.

ANno 1588. quum D. Momorancius magiſter equitum, Tholoſam proficiſceretur, meq; ipſum ſequi juſſiſſet, à quodam peritisſimo chirurgo, qui vocatur le Grand, rogatus ſum ut una ductorem quendam militum inviſeremus, qui cum ruſtici domum invadere vellet ab eo arcubaliſta in oculo vulneratus erat, adeò ut telum evelli non potuerit, niſi cujusdam militis opera, qui pede frontem ejus premere coactus fuit: in ſummo telo, portiuncula quædam ſubſtantiæ cerebri adhæſerat, ejusdemque non nihil per quinque aut ſex dies efflùxit, nempe per orbitam oculi. Demum à nobis admotis unguentis, emplaſtris, cataplaſmatis anodynis, priſtinas vires recuperavit. Ut autem alii exemplo meo ſapere diſcant, quod mihi olim juveni contigit, dum Gaillac degerem, paucis enarrabo. Ad divitem quendam ruſticum curandum vocatus ſum, qui maximo gladii impetu ictus fuerat, ita ut magna pars bregmatis ablata eſſet, cumque eo portio quædam tam duræ quàm piæ matris, nec non ſubſtantiæ ipſius cerebri. Aſpectu primo obſtupui, deinde ita egi, ut eius curatio alii committeretur: hic quoque vulnere inſpecto, nullo modo curari poſſe cogitans, patientem abſque auxilio deſeruit, donec ruricula quidam advenit, qui ardenti veru laridum transfixit, quod in vas aqua plenum diſtillabat, ex eoque ſæpius abluto, ita ut nivem candore ſuperaret, medicamentum confecit, cujus præſidio patiens integram valetudinem adeptus eſt, poſteaque diutiſſimè vixit, hujus rei gnarus miſeris ſemper ſuccurrendum nec unquam deſperandum eſſe didici.

OB-

OBSERVATIO XXX.

De pani immenſæ molis curatione.

ANnis abhinc 46. muliercula quædam Lodevenſis, mercatoris pannarii uxor in hanc urbem venit, quæ ſitura an Panus quo occipitium inter primamque cervicis vertebram vexabatur, ſanari poſſet, hic panus immenſæ molis erat ita ut ℔ vj. cum ℥. trib. penderet. In conſilium adbiti ſunt D. Rondeletius Univerſitat. Monſpel. Cancellarius, & D. Saporta medicinæ profeſſor, Regisque Navarræi medicus, egoque cum aliquot aliis chirurgis. Re diligenter perſpecta conſiderataque, operationem chirurgicam moliendam eſſe decretum eſt, & propter metum hæmorrhagiæ, (quia cum venarum Jugularium tum arteriarum Carotidum rami reſecandi veniebant) minimè parcendum cauteriis, nec ipſi vitriolo. Quin etiam tres aut quatuor magni rami alligandi fuerunt, his omnibus peractis, legitima victus ratione remediisque tàm internis quàm externis præſcriptis, intra ſeptem hebdomadas mulier ſanata eſt, longamque vitam traduxit.

OBSERVATIO XXXI.

De Hydropis nobilis cuiusdam viri octuageſimum agentis annum admiranda curatione.

ANno 1563. Dominus de Louzum cum jam octuageſimum annum attigiſſet, longoque tempore hydrope laboraſſet, D. Rondeletium accerſivit, qui cum opera mea opus fore arbitraretur, rogavit ut ipſum comitarer. Cùm autem multi jam medici Gallici, Italici, Hiſpanici certam quandam victus rationem patienti præſcripſiſſent, (paracenteſim ſcilicet propter ætatem & virium imbecillitatem tentare ipſis integrum non erat) D. Rondeletius morbo diligentius perpenſo, contrarium prorſus victum inſtituit. Etenim cum alii omnes monuiſſent, ut à ſalitis omnibus maximè abſtineret ipſe optimis ductis rationibus, ut ſalitis potiſſimum uteretur, præcepit, carnibus quippe bubulis ſalſis, pernis, halecibus & ſimilibus. Ad nimiam verò ſitim vitandam, cibi illi condimento quodam ex aceto tantum & ſaccaro confecto aſpergebantur. Præterea tam interna quàm externa præſcripſit remedia pro internis opiata quædam præcipuè, pro externis verò ſequentia aſſumebantur. Nimirum lixivium ex cineribus vitium, in quo percolato multum ſulphuris,

phuris, aluminis & ſalis addebatur, quotidieque matutinis & veſpertinis horis venter, fœmora, crura hoc fovebantur; finito fotu cataplaſma ex ſtercoribus bovillis, farinis fabarum & hordei factum adhibebatur, in quo pariter aliquid ſalis, ſulphuris, aluminis ponebatur: his remediis viginti circiter dies uſus eſt, integræque valetudini redditus, ita ut ab illo tempore, ſexdecim adhuc annos ſalvus & incolumis vixerit. Ipſe curatus architectum quendam nobis oſtendit, qui cum ex accidenti ſurdus evaſiſſet, nihil quicquam auribus percipere poterat, niſi cum quidam ipſius nepos vel alius quiſpiam altas in illius ore aperto voces edebat, ſic enim quodcunque dictatum fuerat, accipiebat, quod quidem certe nobis dubitandi materiam præbuit. At verò hujuſce rei cauſa à me in Anatome perquiſitâ, nervum quinti jugi, qui aures pertingit, & tum tribus illis oſſiculis proximus eſt, bipartitur, majore ſui parte dilatari, adeoque tympanum conſtituere deprehendi.

OBSERVATIO XXXII.

Cancer ulceratus dextram cujuſdam mulieris mammam depaſcens exciſione perfectè curatur.

CUm anno 1555. chirurgica mea ſtudia Monſpelii ad finem perduxiſſem, de Natali ſolo cogitavi, Galliacum, itaque prope Albam ſitum peto, ubi pulcherrimum & ditiſſimum eſt Xenodochium in dominio & rectoratu divi & Andreæ è Galliaco, in quo tum temporis obiit ipſius rector, in cujus locum ſubrogatus eſt alius è familia de la Guyche Borbonenſi, vir ſanè optimus & ſanctiſſimus, cui pauperes cariſſimi erant, & quorum cura tum in victu, tum in cæteris aliis rebus maximè cordi erat, is igitur cum primum ingreſſus eſt, eum ordinem tam erga fratres, quàm Xenodochium inſtituit, eaque politia uſus eſt, ut omnibus admirationem pareret, primò etenim decrevit ſingulos fratres viciſſim per integram ſeptimanam pauperum curam geſſuros in illis alendis, atq; etiam inveſtigarent per totam urbem num alii eſſent, quibus cum cæteris eadem ratione ſuccurreretur: ut igitur pauperibus melius provideretur, medicum doctiſſimum & moribus probatiſſimum magiſtrum D. Barbaſte accerſivit, me etiam pro chirurgo una cum magiſtro Barutel Pharmacopola convocavit. Atque ut Rector nos melius ad officium noſtrum invitaret, ſingulis matutinis cuique noſtrum ſua ſtipendia perſolvere curabat, cuique pro meritis, qui verò non aderat mercede privabatur: Pro mea igitur praxeos primordiis, (cum me tanti oneris indignum

ingenuè

ingenuè agnoſcerem, tum propter doctrinæ inopiam, eo tempore, tum etiam rudem in ea exercitatione) ſeſe mihi pulchra moleſtâ tamen praxis obtulit, cancer nempe ulceratus in dextra mamma Johannæ Guytardæ, juvenis adhuc, annum agentis circiter 35. Is cancer me prima facie deterruit, ſed cum multoties Guidonis noſtri caput de cancro adiiſſem, nec non Gal. lib. 2. ad Glauconem, in quo de morbo agit, collatisque æquivocis & univocis ſignis nactus ſum ulcus longè lateque prorepens, cujus labra prædura & inverſa erant, ſaniem ſubnigram, acrem & graveolentem profundens, ægra etiam febricula cum lenibus lipothymiis laborante: quæ omnia ſigna tanti apud me momenti fuerunt, & certò crederem eſſe cancrum malignitatis non expertem: Metum autem incutiebat quod ſcribit Gal. loco ſuperius citato, & Cornelius Celſus cap. 28. lib. 5. Cum tamen mihi perſuaſum haberem, nihil non poſſe naturam, nusquam eſſe deſperandum, neq; mihi adverſari Aphoriſm. 38. lib. 6. Operi manum admovi, non medicamentis, id enim probari vetant authores, ſed eo remedio, quod unicum mihi ſupererat, excisione nimirum: cum igitur medicum noſtrum in conſilium vocaſſem, (qui quidem ante omnia univerſum corpus ægrotantis ad evacuationem humoris atrabilarii purgare ſtatuit) operationem meam inchoatus ſum excisione, quæ tanta fuit, ut tota mamma atque etiam non exigua portio muſculi brachium moventis, qui originem ſumit ex magna ſterni parte, necnon etiam claviculæ, quem Pentagonon ſive pectoralem nominamus, abſcindenda mihi fuerit. Perfecta ex arte amputatione, cauſticum actuale non omiſſum eſt, præmiſsâ prius vacuatione vaſorum partem cæſam ambientium, ne pars aliqua humoris illius atrabilarii, qui morbi cauſa conjuncta erat, ſupereſſet, atque etiam ut certiorem meæ curationis finem conſequerer ipſam partem tenuiſſimo vitrioli pulvere conſperſi, poſtea converſus ſum ad eſcharæ ſublationem, deinde medicamenta detergentia adhibui, ſarcotica & epulotica qualia ulceribus præſcribi ſolent, quibus effectum eſt cum Deo, ut ægra intra duos menſes cum dimidio perfectam ſanitatem receperit, atque dein decem aut duodecim annos inculpata ſanitate vixerit: verùm cum illius menſtrua purgatio naturaliter, idque propter ætatem & temperamentum ceſſare cæpit, exigui duo cancri oborti ſunt, unus in labio inferiori, alter verò circa lumbas, quo viſo mihi in memoriam revocavi Celſi dictum loco ſuprà laudato: cum autem prædicta mulier multos & atroces dolores in priori cura perpeſſa fuiſſet, poſteriorum exciſionem concedere noluit, quare obiit, poſtquam iis ultra biennium vexata fuiſſet.

OBSERVATIO XXXIII.

De portentoſa abſceſſuum multitudine in inferiori puellulæ ventre repertorum.

TRia illa à Galeno ſexcentis locis tantoperè celebrata quippe quæ medicinam omni ex parte beatam reddunt, ita ſunt neceſſaria ut ſi medicus vel chirurgus in alterultro horum erret, ſtatim in ipſa ſcientiâ nihil quicquam certi vel ſolidi eſſe videatur. Etenim diagnoſi morbi, cauſarum morbificarum, partiumque affectarum notitiam medicus habet: prognoſi judicat an morbus ſuperior futurus eſt; nec ne, & tanquam gubernator optimus ſævitiam & ſymptomatum agitationes prævidet ac prædicit. Quo fit, ut non ſolum doctus tanquam homo habeatur, ſed etiam veluti divina aura afflatus ſuſpiciatur, tum futura prædicendo, tùm nocituris proſpiciendo. Denique θεραπευτική. (Quæ quidem inveniendorum remediorum ſingulis morbis & ſymptomatis convenientium regulas tradit) nullus abſque prioribus locus eſt nec præter rationem vulgatum illud fertur, optimè perſpectum morbum, fermè ſanatum eſſe. Alioqui enim ſi conſequatur ſanitas, id fortunæ potius quàm arti aut induſtriæ eſt tribuendum: ut autem cognitio illa pulcerrima, ſit & difficillima, potiſſimum in morbis internis: numerus ſiquidem & partium corporis varietas, ſitus, cohærentia portentoſa illa nec dum audita, quæ in hoc miſerrimo corpore quotidie generantur, ſymptomatum ſimilitudo efficiunt ut ſæpiſſimè doctiſſimi & peritiſſimi quique hallucinentur: adeò ut de mortuis corporibus inter ſecandum non rarò deprehenderimus certiſſimum eſſe prognoſes noſtras valde eſſe incertas: quod in ſequenti narratione manifeſtum fiet, quam hîc in gratiam Chirurgorum inſerere volui, ut ad huiusmodi morborum difficilium naturam & cauſas inveſtigandas magis ac magis incendantur.

Annis ab hinc ſex à D. Carolo de Rozel Conſiliario regio in ſuprema Tholoſæ curia accitus ſum ad ipſius filiolam 13. menſes natam viſendam quæ inſigni ventris tumore & tenſione vexabatur: hanc cum palpaſſem, tumoremq; internum eſſe & alia utrinque pertingere ſenſiſſem. D.D. Hucherum & Saportam doctiſſimos medicos accerſendos eſſe cenſui, & unà cum illis chirurgos aliquot. Cumque omnes, quantum fieri poſſet, diligenter eſſentiam ſitumque morbi rimarentur, variæ admodum fuerunt opiniones: Quidam enim aſcitem ajebant: alii abſceſſum eſſe contendebant; idque diverſo modo: etenim nonnulli in ſubſtantia

hepatis

hepatis eum eſſe credebant,alii in liene, alii in pancreate. Hi vero inter epigaſtrii muſculos: quod ad me attinet morbi ſitum, tumoremque cum quadam circumſcriptione, quæ à me inter palpandum deprehendabatur animadvertens,abſceſſus quoque eſſe ilico judicavi. Sed eos in viſceribus nimirum in hepate & liene eſſe arbitrabar. Quod ad prognoſin omnes uno ore pronunciavimus eam brevi vitam cum morte commutaturam eſſe,nec ultra diem octàvum vivere poſſe; ferè tamen per 5. menſes (quamvis ægerrimè) vixit adhuc. Cum primum vita defuncta fuit, ad eam ſecandam vocatus ſum, in ea ſectione res prorſus admiratione dignæ pæne dicam prodigioſæ nobis viſæ ſunt. A ſiniſtro enim latere immenſæ molis abſceſſus duplici cyſti præditus repertus eſt; qui quidem ab apophyſibus transverſis vertebrarum Lumborum ortum ducebat, deinde ſub liene tranſiens totum id latus occupabat. Cyſtis verò pluribus varicoſis venis intertexta erat: abſceſſus avulſus ℔.x. pependit,ſed quod magis ſuſpiciendum venit, in eo tres alii abſceſſus ponderis ℔.iij. continebantur,ſinguli cyſti ſua,ſimilibus venarum ramis,eademque materia donati: quæ materia pulmentum, ova cocta, ficus,carnem & alia ejusmodi præter naturam omninò referebat, à dextrò latere duo itidem immenſi abſceſſus tanquam gemelli prope vertebras originem trahentes cum ſimili cyſti & venarum ramis ſeſe oculis noſtris obtulerunt, uniuscuius que pondus erat ℔.iiij. quorum unus cavam jecoris partem adimplebat,alter verò ad os pubis deſcendebat eademque qua alii materie referti erant. Num hoc planè portentoſum videtur, adeo parvam puellulam 13. duntaxat menſes natam cum tanta copia talis materiæ tàm diu perdurare potuiſſe? Abſceſſus illi ita ſurſum ad claviculas diaphragma impulerant, ut duorum digitorum ſpatium pulmonibus non eſſet reliquum. Sic huius morbi tàm difficilis erat cognitio,quàm curatio (parcant mihi critici) impoſſibilis: nec illius cauſa ſemini,primævè confirmationi accepta ullo modò erat referenda: ſiquidem parentes optimo erant habitu & temperamento.

Adde quod omnia hujusce corpuſculi viſcera partesque principes, cor nimirum,pulmones,jecur,lien,ventriculus reliquaq; laudabili erant colore & conſiſtentiâ nihilque in tota conſtitutione deſiderari poterat, præter quàm quod Vvulâ carebat,quod notatu dignum;in extremo verò palato erat foramen,quod nutritioni plurimum detrahebat: lac enim ſugendo cum ipſum commodè haurire non poſſet; ſæpiſſimè per nares emittere cogebatur. Quod ad multa pituitoſa excrementa gignenda plurimum conducere potuit; ſufficienti alimonia deficiente.locum verò in quo natura ea repoſuerat, definite circumſcribere, arduum erat & difficile,

difficile, provida enim natura ſibi ipſi ſemper ſuccurrere volens, latebras, ductus inopinaque & incognita fingit receptacula: ut mirum non ſit, ſi in affectibus internis partem affectam non ſemper exprimere poſſimus dummodò morbus nobis innoteſcat.

OBSERVATIO XXXIV.

De quodam ruſtico pagi cuiusdam prope inſulam Albienſem incola cui nomen erat Iohannes Ville ab ictu lati enſis in capite graviſſimè læſo.

ANno 1558. cum emenſo expletoque ſtudiorum meorum chirurgicorum curſu in celeberrima Monſpelienſi Univerſitate Galiacum, (qui mihi natalis erat locus) me contuliſſem, ut ibi chirurgicam praxim exercerem, accitus ſum ad dictum locum, ut præfatum Joannem Ville inviſerem: eique curando manus admoverem. Inveni ipſum gravi admodum & patenti vulnere in capite affectum. Eumque me adhuc quaſi tyronem & parum in re tam difficili expertum ſentirem dubitare cœpi anxius & cogitabundus: didiceram enim ex Hippocrate, Galeno aliiſque primæ claſſis autoribus, vulnera capitis ad ipſam cerebri ſubſtantiam penetrantia periculoſa eſſe, fereque funeſta, imò vero cum etiam hoc ictu ſubſtantiæ cerebri portionem præciſam viderem, eamque piæ & duræ matri adhærentem, quæ quidem meninges cranio ipſi adhuc adhærebant: una cum partibus omnibus continentibus videlicet dermide, epidermide, panniculo carnoſo, membrana communi & aliis quas cum omnes ſeparatas planeque à capite ſejunctas viderem obſtupefactus hæſi, nec quicquam aggredi volui. Uxor vulnerati, oſtenſa prius parte ſeparatâ, quam in armario conſervabat, quomodo id accidiſſet narravit, dixit itaque hoc à quodam ipſius vulnerati inimico factum eſſe: qui cum à multo tempore inimicitias gereret cum dicto Joanne Ville, nec tamen ejus ulciſcendi ſeſe offerret occaſio, ad dolos, fraudeſque ſeſe convertit. Talis autem fuit dolus aſſumpto elephantici habitu, una cum crepitaculis & reliquis ad id neceſſariis: domum ipſius vulnerati quaſi mendicus adit: ſed latentem & pallio contectum gerebat enſem, interim infœlix vulneratus & proximæ cladis inſcius miſericordiâ motus è cubiculo deſcendit eleemoſynam erogaturus. Cumque illi panem porrigeret, ipſe elephantiacus, (aut ſaltem ſimulatus elephantiacus) educto è vagina gladio, quem pallio abſcondebat: in ipſum impetum fecit, ut amputaret. Quod cum miſer ille animadvertiſſet, caput inclinavit, ictum

declina-

declinaturus, adeò ut tantum circa verticem attigerit, ea tamen vi & robore ut præſetam omninò partem à toto ſepararit. Cum ergo poſtridie mei adventus in domum vulnerati ter aut quater vulnus diligenter conſideraſſem, & ſingula attente perluſtraſſem: proximè adfuturam mortem ægro indubitantem mihi perſuadebam, proinde ægrum prognoſtico relinquendum. Itaque de diſceſſu cogitare cæpi, quem omni via & ratione moliebar: valedico uxori ipſius vulnerati, licet multis me promiſſis retinere conaretur, & Galiacum redeo. Nec multo poſt idem præſtitit alius chirurgus, magiſter Johannes vocatus inſulæ Albienſis incola. Ita ſolus infœlix æger ab omnibus deſertus omnique privatus auxilio atque ope remanſit: interim neſcio quo fato & bonis ipſius ægri rebus accedit ruſticus quidam, qui cum ita ab omnibus deſertum videret & humano omni privatum auxilio ejus curationem aggredi non dubitavit. Hoc autem uno in ejus curatione utebatur tantum remedio: veru ſeu oblongum ferrum excalfactum planeque igne rubens larido infigebat, ſuppoſitamq; pelui ſtillantem inde pinguedinem colligebat, deinde eandem octies aut decies abluebat, donec albeſceret, & in perfectum nivis candorem ferè deſineret, hoc liquore ſeu deſtillata pinguedine liniamenta omnia turundas, lanas carptas, & alia linteamina inſuccabat, partique læſæ admovebat. Et hoc pacto unicoque hoc remedio per duos menſes aut circiter eum tractavit: tandemque perfectè curavit: hoc ego audito non ſolum mirabundus hæſi, ſed etiam ægrè tuli, quod ita afflictum illum hominem ſine auxilio deſeruerim: quod nuſquam aut ante contigerat aut poſtea contigit: hæc dico in gratiam novorum chirurgorum, ut hoc exemplo cauti nunquã de curatione ulcerum quorumcunq; deſperent: ſed eorum curationem confidenter aggrediantur & ad finem uſque perducant præfato tamen prius amicis & aſtantibus periculo, quod ex tali vulnere impendet: ne ſi quid humanitus contingat, mortis ægri rei habeantur, & præſidia, quæ multis profuere, infamentur. Vale frater amantiſſime & præcepti hujus memor Tuo Cabrolio bene precare.

OBSERVATIO XXXV.

De puella clariſſimi D. de Rouſel in ſummo Tholoſano ſenatu Conſiliarii Regii filia menſibus 13. aut circiter nata

QUæ tua toties torque in locis ſuorum operum à Galeno tanquam medicinæ perfectiva celebrantur: adeò neceſſaria ſunt, ut ſi horum altero à medico aut chirurgo ſit erratum: incerta planè nulliſque inixa

ſundamentis videri poſſit ſcientia. Per diagnoſin enim in cognitionem morbi, cauſæ morbificæ & partium affectarum deducitur. Per prognoſin, an de natura morbus, vel de morbo natura victoriam ſit reportatura judicat: & veluti peritus nauta morborum inſultus & paraxiſmos prævidet ac prædicit. Symptomatum accidentiumque tempeſtates præcognoſcit, in quo non ſolum ut homo doctus, ſed etiam ſupra hominem, humanamque ſortem admirandus ac veluti divinitatis cujusdam particips apparet: dum futura prædicit ac præſagit: & nocitura avertit & antevertit. Tertiæ vero parti (Therapiæ videlicet) quæ inveniendorum remediorum & inventis oportunè utendi, morbisque & ſymptomatis accommodandi præcepta ac regulas tradit: nullus ferè eſt ſine duabus prioribus locus, nec certe temere omninò vulgarum illud apud vulgus vulgò jactatur: cognitum morbum jam eſſe ſemicuratum, quod etiam medici dicunt: cognitionem morbi, eſſe inventionem remedii, alioqui, ſorte potius quàm arte, ſi quis curetur, curatus dicetur. Sed ut pulchra, omnia ſunt difficilia: ita præclara hæc cognitio multis eſt involuta difficultatibus, potiſſimum vero in morbis internis. Maximus etenim numerus & varia partium corporis humanì varietas, earum ſitus connexio & ſympathia, prodigia & antea inauditi affectus, qui quotidie in hoc corpore gignuntur, ſimilitudo & conformitas accidentium efficiunt interdum ut doctiores & longo artis uſu, atque peritia prudentiores, longe aliter quàm res habeat, ſentiant: & in ſua de tali morbo prognoſi ac præſagitione decipiantur, & à ſcopo aberrent. Quod etiam ipſi ſæpè animadvertimus in apertione cadaverum eorum, qui certo morbo interierant: longè alio ab eo qui antea judicatus fuerat, quoque laborare credebantur. Inter cæteros placuit unum hic quem obſervavi exempli loco, ſubjicere in gratiam novorum chirurgorum, nec dum artis uſu & experientia confirmatorum: ut in perquirenda morborum difficilium raroq; contingentium natura curioſius, majorique ſolertia animum applicent, ſtudiumque totum conferant.

Circa finem menſis Novembris, anni milleſimi quingenteſimi nonageſimi ſexti accitus fui in domum clariſſimi D. Caroli de Rouſel, in ſummo Tholozano ſenatu conſiliarii regii, ut ejus filiam menſes circiter 13. natam inviſerem, maximo ventris tumore & inflatione laborantem adeò ut præ inflatione ita impediretur reſpiratio, ut ſingulis momentis ſuffocari videretur: hanc palpari cæpi, percipiensque tumorem hunc internum eſſe & parumper ad utrumque latus accedere, medicos conſulendos cenſui: vocati ſunt, (ut ſuam de hoc affectu ſententiam dicerent) domini Hucherus Cancellarius, & Saporta Vicecancellarius, hujus cele-

jus cele-

jus celeberrimæ Univerſitatis, medicorum noſtri temporis excellentiſſimi: & cum eis magiſtri Jacobus Lautier & Balthazar Gariel una mecum jurati in chirurgia magiſtri prædictæ civitatis & univerſitatis. Et quamvis quantum in ſe erat conaretur unusquisque, ut veram morbi eſſentiam atque naturam ſitum & partem affectam cognitione aſſequeretur: diverſæ nihilominus diſcordesque circa ipſum affectum extitere runt ſententiæ. Nonnulli enim eſſe hydropem aſcitem jam perfectum opinati ſunt: cum talis fere morbi pathognomonica ſigna ſeſe in conſpectum darent: Alii abſceſſum quidem dicebant, ſed circa partem affectam diſſentiebant: cum alii in ſubſtantia jecoris, alii in liene ejus ſedem, alii in pancreate, alii inter epigaſtrii muſculos ſtatuerent, ego vero & morbi ſedem ſitumque animo perluſtrans modum & figuram tumoris cum certa circumſcriptione quam inter palpandum animadverti ſtatim apoſtema eſſe judicavi, ita tamen, ut certò crederem in utroque viſcere, jecore videlicet & liene ſitum eſſe, cùm alias alia ſimilibus comitata ſymptomatis iis in partibus vidiſſem. Quoad prognoſin convenimus omnes. Nam una voce & communi conſenſu lethalem judicavimus affectum hunc, brevique mortem puellæ allaturum: adeò ut noſtrum nullus eſſet, qui intra octavum diem interituram non crederet: vixit tamen, licet maximo cum labore & anxietate) usque ad 17 Aprilis anni milleſimi quingenteſimi nonageſimi ſeptimi quatuor circiter menſes cum dimidio poſt prædictam prognoſin. Ubi autem interiiſſet, ut corpus aperirem vocatus fui, quod ſtatim factum eſt, præſentibus multis viris: maximè prædictis duo Saperta medico & Lautier chirurgo jurato. In hac apertione tanta tamque multa miraculi planè ac prodigii plena animadvertimus (habita teneræ ætatis huius puellæ ratione) ut omnes in admirationem raperentur. Nàm in latere ſiniſtro inventus eſt abſceſſus non contemnendæ magnitudinis, duplici cyſtide involutus: qui oriebatur ex medio corpore & apophyſibus tranſverſis vertebrarum lumborum, & lieni in tranſitu ſubjectus totum latus occupabat: & erat prædicta cyſtis undiquaque diſſeminata & veluti ramificata venis varicoſis, hic abſceſſus avulſus & libræ impoſitus, duarum librarum pondus æquabat. Sed quod nobis magis mirandum fuit, prodigiique inſtar hoc erat: quod intra prædicti abſceſſus cyſtidem tres alii adeſſent abſceſſus ſuâ ſinguli cyſtide involuti, & eadem venarum ramificatione diſſeminati, ponderis libræ unius & ſemis ſinguli, eadem omni materia pleni: ſimili pultis, ovorum coctorum ficuum & carnis cum ſuis fibris & aliis peregrinis materiis & planè à præſcripto & regimine naturæ alienis. In dextro etiam latere duo alii inventi ſunt maximi abſceſſus quaſi gemini

prope

prope vertebras orti: aliiſque ex adverſo reſpondentes ſimili omnino cyſtide & varicoſarum venarum ramificatione diſtributioneque involuti: quorum quilibet quatuor ferè librarum ponderis erat: horum altius ſimas jecoris partes occupabat, alter ad os pubis ferè deſcendebat. Colligebantur autem adinvicem, adhærebatque alteri alter pedunculo quodam non abſimili caudæ, qua gemini inter ſe copulantur: eadem omninò qua ſuperiores materia referti. Portentoſum certè & prodigio ſimile ut puellula, quæ vix decimum quartum menſem attigerat, tam diu ſupereſſe potuerit; tanta talis materiæ oppreſſa mole, quantam vix conſtantis ætatis aliquis perferre potuiſſet. Et certè adeò ſurſum claviculas verſus diaphragma compreſſeram, ejuſmodi abſceſſus, ut vix duorum digitorum interſtitium pulmonibus ad motum ſupereſſet: quod maximè in cauſa fuit, ut veluti ſuffocatæ animam efflarit. Ecce igitur quomodo non minus cognitu difficilis, quàm curatu impoſſibilis eſſet iſte morbus. Tanti vero affectus cauſa quænam extiterit dictu difficile eſt. Neque enim in genitale ſemen, primamque in utero conformationem referenda videtur: cum uterque parentum non ſolum ſit optimi habitus & laudabilis temperamenti: Sed & ex bene habitis beneque temperatis progenitoribus oriundi. Adde quod tenelli huius corpuſculi viſcera omnia & principes partes, ut cor, hepar, lien, pulmones, ſtomachus, & ſimiles laudabilis eſſent coloris, & conſiſtentiæ, quod bonitati principiorum generationis ſatis ſuperque atteſtebatur. Nec ullus erat error, aut defectus in conformatione hujus corpuſculi; niſi quod vuula, ſeu (ut vocant) Gurgulione careret, (quod maximè notandum eſt) ſed quaſi eius locò circa fundum palati appareret foramen: quod eius nutritioni non parum incommodi afferebat, cum lac è mamis ſugeret, nec commodè ob prædictum foramen deglutire poſſet, ſæpiſſimè coacta per nares rejiciebat. Quod potuit promoviſſe multorum excrementorum generationem maximè pituiſorum, convenientis alimenti inopiâ. Verum in hoc difficultatis præcipuus cardo verſatur, ut quonam eiuſmodi excrementa natura depoſuerit cognoſcamus. Ipſe enim ſagax provida & ſuæ conſervationis ſollicita inopinatos ſibi ductus, receſſus & conceptacula fabricatur, in quæ ſuas detrudat ſordes & excrementa & miranda ut ſeſe conſervet molitur. Nec propterea mirum videri debet, ſi interdum in internis affectibus non propriè judicetur pars affecta, modò ipſe affectus cognoſcatur. Hanc narrationem quia ſcitu digna nobis viſa eſt in ſtudioſorum gratiam his noſtris obſervationibus interſerere placuit: hanc æqui bonique conſulet benevolus Lector.

FINIS.